

בנק ירושלים

דוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2015

"דוח זה אינו מהווה חלק מהדוח התקופתי של הבנק בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל 1970. הדוח התקופתי של הבנק ודוח על הסיכונים נמצאים באתר מגנ"א של רשות ניירות ערך www.magna.isa.gov.il. המידע הנוסף בדבר הון פיקוחי על פי הוראות באזל III נמצא באתר האינטרנט של הבנק ["https://www.bankjerusalem.co.il"](https://www.bankjerusalem.co.il)

עמוד	תוכן העניינים
3	מבוא ומטרת הגילוי
3	מידע צופה פני עתיד
5	אינדקס טבלאות הגילוי
6	רקע
6	עקרון הגילוי
7	סקירת התמצית של פרופיל הסיכון של הבנק
8	מסגרת הוראות רגולטוריות
11	תחולת היישום
11	מבנה ההון
11	מבנה ההון הרגולטורי
12	ההון המוחשי (TANGIBLE COMMON EQUITY) והלימות הון ביישום מלא של הוראות באזל III
25	הלימות ההון
27	תכנון וניהול ההון
29	סיכוני שוק וסיכון תפעולי
30	מידע נוסף על נכסים משוכללים בסיכון
32	יחס מינוף
35	חשיפות סיכון, הערכה וניהול הסיכונים
35	ממשל תאגידי לניהול הסיכונים
35	מערך ניהול הסיכונים
43	תרבות הסיכונים
44	תאבון הסיכון
45	סיכון אשראי
45	ניתוח של חשיפות סיכון אשראי וניהול סיכון האשראי
46	שיטות להפחתת סיכון האשראי
47	ממשל תאגידי לניהול סיכון אשראי
51	טיפול באשראי בעייתית
53	ניתוח חשיפות אשראי בגין הלוואות לדיור
56	מידע בדבר חשיפות אשראי
65	חשיפות אשראי ודרישות הון לפי הגישה הסטנדרטית
66	הפחתת סיכון אשראי
72	סיכוני אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
74	סיכוני שוק [נדבך 3]
74	ניהול סיכוני שוק
74	ממשל תאגידי לניהול הסיכונים
79	ניתוח של חשיפות בגין סיכוני שוק וניהול פוזיציות
86	סיכון תפעולי
92	סיכון ריבית
94	מידע נוסף על סיכונים אחרים
101	יחס כיסוי הנזילות
103	ניהול סיכון הנזילות וסיכון מימון
109	תגמול
119	נספחים
123	אינדקס

מבוא ומטרת הגילוי

ביום 28 באפריל 2015, פורסם חוזר ע"י המפקח על הבנקים בנושא "עדכון מבנה הדוח לציבור של תאגיד בנקאי ושל חברות כרטיסי אשראי", אשר משנה את המבנה של הדוחות הכספיים לציבור של תאגידים בנקאיים וכן קובע דרישות גילוי נוספות בקשר לחשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם, זאת החל מהדוחות הכספיים השנתיים המסתיימים ביום 31 בדצמבר 2015 ואילך.

מטרת השינויים הינו שיפור איכות הדיווח לציבור על ידי הפיכת המידע בדוח לציבור לשימושי ונגיש יותר לקורא הדוח, הגברת האחידות במערכת הבנקאית באופן הצגת הדוחות לציבור וגיבוש מתכונת לדוח השנתי לציבור שתהיה מבוססת על פרקטיקות הצגה של בנקים מובילים באירופה ובארה"ב. אחד השינויים המרכזיים הינו פרסום דוח על הסיכונים באתר האינטרנט שיכלול מידע כמותי מפורט ומידע איכותי על סקירת הסיכונים ואופן ניהולם. פרסום זה של דוח מפורט על הסיכונים מהווה מידע משלים לדיווח הכספי של בנק ירושלים בע"מ.

המידע שנכלל בדוח זה כולל דרישות הגילוי שפורסמו על ידי וועידת באזל (דרישות נדבך 3) ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות הגילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (ה-FSF) ודרישות הגילוי שפורסמו על ידי צוות משימה (ה-EDTF) שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (ה-FSB) לשיפור פרקטיקות הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים. כמו כן, נכללו דרישות הגילוי הנוספות בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל והנחיותיו.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח 1968.

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו, במידה ונכללו, במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה מאירועים כלכליים חריגים, כגון: שינויים קיצוניים בשיעורי הריבית, פיחות/תיסוף המטבע והאינפלציה וכן אירועים מדיניים/ביטחוניים בלתי צפויים אשר יכולים לשנות את התנהגות הציבור הן מההיבט של היקף לקיחת האשראי, פירעונו המוקדם, מיחזורו או קשיים בפירעונו השוטף בכל מגזרי הפעילות של הבנק והן מההיבט של יכולת גיוס המקורות. כמו כן, שינויים ברגולציה או בהוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח והתנהגות מתחרים עשויים להשפיע על פעילות הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות" וכן במשפטים כגון: "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "צפוי", "עשוי", "עלול", "הערכה" וביטויים דומים להם. המעידים על כך שמדובר בתחזית לעתיד ולא עובדות עבר.

ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים בין היתר:

- מיזוגים ורכישות במערכת הבנקאית והשפעתם על מבנה התחרות בענף.
- השפעת שינויים בהוראות רגולטוריות על טעמי הלקוחות ו/או על היקף הפעילות במערכת הבנקאית ומבנה התחרות בה ו/או על רווחיות הבנק.
- יכולת התממשות של תכניות הבנק על פי היעדים שנקבעו בהתאם לאסטרטגיה שלו.

- תגובות לא חזויות של גורמים נוספים (לקוחות, מתחרים ועוד) הפועלים בסביבה העסקית של הבנק.
- התממשות בעתיד של תחזיות ענפיות ושל תחזיות מאקרו כלכליות בהתאם להערכות מוקדמות של הבנק.
- תוצאות אפשריות של הליכים משפטיים.
- שינוי בטעמי הצרכנים ו/או בהתנהגותם.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על הערכות מקצועיות של הבנק, על תחזיות מאקרו כלכליות של חזאים בדבר מצב המשק והסביבה העסקית, על פרסומים והערכות של גורמים בענף ועל ניתוחים סטטיסטיים שעורך הבנק לגבי התנהגות לקוחותיו.

האמור משקף את נקודת המבט של הבנק והחברות הבנות שלו במועד עריכת הדוחות הכספיים בנוגע לאירועים עתידיים, המבוססת על הערכות שאינן ודאיות. מנתונים והערכות אלה נגזרות הערכות הבנק והחברות הבנות שלו והתכניות העסקיות שלהם. כאמור לעיל התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי ולהשליך על התממשות התכניות העסקיות או להביא לשינוי בתכניות אלה.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה.

אינדקס טבלאות הגילוי

עמוד	נושא	טבלה מספר
7	מדדי ביצוע עיקריים [אחר]	טבלה 1:
13	הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון [נדבך 3]	טבלה 2:
14	חישוב יחס ההון [נדבך 3]	טבלה 3:
15	הרכב ההון הפיקוחי והפניות לרכיבי ההון הפיקוחי [נדבך 3]	טבלה 4:
22	הרכב המאזן הפיקוחי [נדבך 3]	טבלה 5:
24	דוח של תנועות בהרכב ההון הפיקוחי [EDTF]	טבלה 6:
25	פירוט גישות הנהוגות בבנק לגבי קטגוריות הסיכון המרכזיות, לצורך חישוב ההון הפיקוחי [נדבך 3]	טבלה 7:
29	רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי [נדבך 3]	טבלה 8:
30	נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילות עסקית [EDTF]	טבלה 9:
31	תנועות בנכסים משוקללים בסיכון [EDTF]	טבלה 10:
32	יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים [נדבך 3]	טבלה 11:
33	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף [נדבך 3]	טבלה 12:
34	יחס המינוף [נדבך 3]	טבלה 13:
54	התפתחות ביצועי האשראי לדיור [אחר]	טבלה 14:
54	נתונים כללים על ביצועי משכנתאות [אחר]	טבלה 15:
56	חשיפות סיכון אשראי לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי [נדבך 3]	טבלה 16:
58	סך החשיפות העיקריות למדינות זרות [נדבך 3]	טבלה 17:
60	חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריות [נדבך 3]	טבלה 18:
61	הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרות הפרשה פרטנית וקבוצתית והוצאות בגין הפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות נטו לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי [נדבך 3]	טבלה 19:
63	הפרשה להפסדי אשראי [נדבך 3]	טבלה 20:
64	תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי [נדבך 3]	טבלה 21:
65	מיפוי לדירוגי חברות הדירוג הבינלאומיות המוכרות [נדבך 3]	טבלה 22:
67	סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני הפחתת סיכון אשראי [נדבך 3]	טבלה 23:
68	סכום חשיפות האשראי ברוטו לאחר הפחתת סיכון אשראי [נדבך 3]	טבלה 24:
70	פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי נגזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי [נדבך 3]	טבלה 25:
72	חשיפות האשראי של הבנק שמקורן בנגזרים [נדבך 3]	טבלה 26:
77	דרישות ההון בגין סיכונים השוק [נדבך 3]	טבלה 27:
81	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה [EDTF]	טבלה 28:
89	היתרה המאזנית של ההשקעות במניות בתיק הבנקאי ושווין ההוגן של השקעות אלו [נדבך 3]	טבלה 29:
90	השקעות הבנק במניות בתיק הבנקאי ודרישות ההון בגין [נדבך 3]	טבלה 30:
91	רגישות הון הבנק לשינויים מקבילים בעקומי הריבית [נדבך 3]	טבלה 31:
93	סיכום סיכונים מובילים ומתפתחים [EDTF]	טבלה 32:
101	יחס כיסוי נזילות [נדבך 3]	טבלה 33:
104	מלאי הנכסים הנזילים [EDTF]	טבלה 34:
106	סוגי פיקדונות שגויסו בישראל לפי סוג מפקיד [אחר]	טבלה 35:
106	פיקדונות הציבור לפי גודל [אחר]	טבלה 36:
107	סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים [EDTF]	טבלה 37:
116	פיצול שווי הוגן של התגמול בגין שנת הדיווח [נדבך 3]	טבלה 38:
118	מילון מונחים [EDTF]	טבלה 39:
123	אינדקס [EDTF]	טבלה 40:

רקע

בנק ירושלים בע"מ נוסד בשנת 1963 כחברה ציבורית, כהגדרתה על פי פקודת החברות נוסח חדש התשמ"ג – 1983, בשם בנק ירושלים לפיתוח ולמשכנתאות בע"מ. הבנק הינו תאגיד בנקאי, בעל רישיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א – 1981, ופועל כבנק מסחרי החל משנת 1998. הבנק נשען על בסיס לקוחות רחב של משקי בית, תושבי ישראל ותושבי חוץ ופועל בתחומי המשכנתאות, אשראי צרכני, חסכונות ופיקדונות, מימון בניה למגורים, מימון אשראי לרכישת רכב, אשראי מסחרי אחר ופעילות בשוק ההון.

עקרון הגילוי

דוח זה נועד לספק מידע בדבר חשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם. בפרט, הדוח נועד לספק למשתמשים בדוחות לציבור של הבנק מידע כמותי לגבי יישום מסגרת העבודה של ועדת באזל בדבר הלימות ההון, דרישות יחס כיסוי הנזילות ויחס המינוף של הבנק, וכן מידע איכותי בדבר חשיפות הסיכון, תהליכי הערכת הסיכון ובהתאם לכך להעריך את הלימות ההון של התאגיד הבנקאי. לאור זאת, הדוח כולל דרישות גילוי שנקבעו במסגרת נדבך 3 של הוראות באזל, לרבות גילויים כמותיים על דרישות ההון ועל נכסי הסיכון בגין החשיפות אשראי, שוק ותפעולי, ומידע איכותי בדבר אופן ניהול חשיפות אלו וחשיפות לסיכונים האחרים אליהם חשוף הבנק מעצם טבען הפעילויות העסקיות שלו, פרקטיקות תגמול של אנשי המפתח בבנק, נושאי משרה וההנהלה הבכירה, וכן המלצות של צוות המשימה לשיפור הגילוי (EDTF) ומקורות אחרים כפי שאומצו על ידי המפקח על הבנקים.

- דוח זה מוצג לראשונה בשנת 2015. הדוח נערך בהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו בהוראות המפקח באופן הבא:
- במטרה להקל על התמצאות בדוח ובמקורות הגילויים השונים בדוח נכלל אינדקס הטבלאות הגילוי השונות תוך ציון מקור הגילוי כך שהגילוי המבוסס על דרישות הגילוי שפורסמו על ידי צוות משימה שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית סומנו כ-"EDTF", דרישות הגילוי המבוססות על הוראות וועדת באזל "נדבך 3" ואילו מידע נוסף שמקורו בעיקר בדרישות נוספות שנכללו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים סומן כ-"אחר".
 - לגבי כל נתון כמותי שנכלל לראשונה כתוצאה מדרישות הגילוי החדשות – לא הוצגו מספרי השוואה לשנה קודמת
 - לגבי נתונים כמותיים שנכללו בגילויים קודמים במסגרת דרישות הגילוי של נדבך 3, לרבות מידע על תגמול יוצגו נתונים השוואתיים לתקופות המקבילות בשנת הדיווח הקודמת כנדרש בהוראות.
 - דרישות הגילוי חדשות מסוימות יושמו באופן מדורג בשל היערכות משמעותית שנדרשת לגילוי הנדרש.
 - המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמשים בסיס לחישובים של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
 - מידע רלוונטי נוסף בדבר חשיפה לסיכונים מסוימים והיבטים נוספים שהגילוי לגביהם נדרש בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, ניתן למצוא בפרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

סקירת התמצית של פרופיל הסיכון של הבנק

הבנק קובע סטנדרטים מחמירים לניהול הסיכונים וכן קובע את תאבון הסיכון במונחי מדדי ביצוע מרכזיים כסט של מגבלות מחייבות לניטור הסיכונים. במהלך שנת 2015, הביצועים והמדדים המרכזיים של הבנק היו בהלימה עם תיאבון הסיכון.

טבלה מספר 1 - מדדי הביצוע העיקריים המפורטים להלן משקפים את פרופיל הסיכון של הבנק: [אחר]

31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2015	
במיליוני שקלים חדשים		
747.7 ⁽¹⁾	778.6	הון עצמי רובד 1
359.6	292.1	הון רובד 2
1,107.3 ⁽¹⁾	1,070.7	הון כולל
7,650.8 ⁽¹⁾	8,013.8	נכסים משוקללים בסיכון (RWA)
באחוזים		
9.8% ⁽¹⁾	9.7%	יחס הון עצמי רובד 1 לנכסי סיכון
14.5% ⁽¹⁾	13.4%	יחס ההון הכולל לנכסי סיכון
-	403%	יחס כיסוי הנזילות (LCR) ^{(3),(2)}
-	5.2%	יחס מינוף ^{(3),(2)}
0.31%	0.13%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור
1.12%	1.12%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור
357%	827%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום שאינו צובר הכנסות ריבית

- (1) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.1 ד' וביאור 1.1 ו' בדוחות הכספיים של הבנק.
- (2) ההוראות בנוגע ליחס כיסוי הנזילות (הוראה 221) ויחס המינוף (הוראה 218) נכנסו לתוקף החל מ-1 באפריל 2015 זאת בהתאם להנחיות והוראות מעבר של הפיקוח על הבנקים.
- (3) יחס כיסוי הנזילות מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח. יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים יגדל באופן הדרגתי מ-60% ליום 1 באפריל 2015, 80% ליום 1 בינואר 2016 ועד לשיעור של 100% ביום 1 בינואר 2017. עם זאת, מצופה כי בנק שלמועד תחילת יישום ההוראה עמד ביחס המינימלי הנדרש לא ירד מיחס זה. הבנק נדרש לעמוד ביחס מינוף מזערי של 5% שנדרש על ידי המפקח על הבנקים החל מיום 1.1.2018. עם זאת, בנק שלמועד תחילת יישום ההוראה עמד ביחס המינימלי הנדרש אינו רשאי לרדת מיחס זה.

מסגרת הוראות רגולטוריות

בנק ירושלים בע"מ (להלן: "הבנק") מפוקח על ידי בנק ישראל (להלן: "הפיקוח על הבנקים"), אשר מקבל מידע על הלימות ההון של הבנק וקובע את דרישות ההון של הקבוצה כולה. החל מיום 1 בינואר 2014 הבנק מיישם את הוראות המדידה והלימות ההון המבוססות על הוראות באזל III (להלן: "באזל III") של ועדת באזל לפיקוח על הבנקים, כפי שאומצו על ידי הפיקוח על הבנקים בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211.

הוראות באזל III, בדומה להוראות הקודמות של הועדה, מתבססות על שלושה נדבכים:

- **נדבך 1 (Pillar 1)** - כולל הוראות פיקוחיות בנוגע לאופן החישוב של דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכון האשראי, הסיכון התפעולי וסיכונים השוק.
- **נדבך 2 (Pillar 2)** - קובע הנחיות בנוגע לתהליך הערכה הפנימי בבנק בנוגע להלימות ההון (ICAAP- Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם מכוסים על ידי דרישות ההון בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על ידי הפיקוח על הבנקים (SREP - Supervisory Review and Evaluation Process).
- **נדבך 3 (Pillar 3)** - קובע הנחיות לחיזוק משמעת השוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון, הלימות ההון ופרקטיקות ניהול הסיכון.

בנוסף, הבנק מיישם בדו"ח זה דרישות גילוי המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי (EDTF) שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (FSB) שנועדו לאמץ פרקטיקות גילוי מובילות בבנקים בעולם.

להלן מפורטים שינויים מרכזיים מסוימים בדרישות רגולטוריות שנכנסו לתוקף במהלך שנת 2015 והשפיעו על מגבלות רגולטוריות ועל פעילות הבנק:

1. הלוואות לדירור

ביום 28 בספטמבר 2014 פורסמו חוזרים המעדכנים את ההוראה בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדירור" ואת קובץ השאלות והתשובות בנושא זה. החוזרים קובעים, בין היתר, שני תיקונים להוראה 329:

- **יעד ההון בהתאם לגודל תיק הלוואות לדירור:** על התאגידים הבנקאיים להגדיל את יעד ההון העצמי רובד 1 ויעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת תיק האשראי לדירור, מעבר ליעדים שקבע המפקח ליחס הון עצמי רובד 1 עבור התאגידים הבנקאיים (9% עד 2015, ו-10% עד 2017 לשני הבנקים הגדולים). כתוצאה מיישום ההוראה בהסתמך על נתוני המאזן הנוכחי צפוי הבנק להוסיף, באופן הדרגתי, את הדרישה להון נוסף סך של כ-9 מיליוני ש"ח המהווים כ-0.1% תוספת ליעד ההון המזערי שקבע המפקח על הבנקים מידי רבעון עד לתאריך היעד. על פי האמור, יסתכם בחישוב מצטבר, ליום 1 בינואר, 2017 סך של כ-71 מיליוני ש"ח המהווים כ-0.9% תוספת לדרישת הון עצמי רובד 1 וההון הכולל. לפירוט נוסף ראה ביאור 25.ב בדוח הכספי.

- הפחתת משקל סיכון גבוה יותר להלוואות ממונפות בריבית משתנה: תאגידים בנקאיים רשאים להפחית את משקל הסיכון של 100% ביחס להלוואות ממונפות בריבית משתנה אשר אושרו בין התאריכים 26 באוקטובר 2010 ועד ליום 31 בדצמבר 2012, ל-75%. לתיקון זה לא הייתה השפעה מהותית.

3. סיכון נזילות

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות", אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות (LCR) במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה. במסגרת ההוראה נקבע אופן החישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם וכן את תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים (המכנה). תרחיש הקיצון שנקבע בהוראה כולל זעזוע המשלב זעזוע ספציפי לתאגיד וזעזוע מערכתי ובמסגרתו הוגדרו שיעורי משיכה סטנדרטיים לתזרימים יוצאים ושיעורי קבלה של תזרימים נכנסים בהתאם לקטגוריות של היתרות השונות.

יחס כיסוי הנזילות הונהג על ידי הבנק החל מיום 1 באפריל 2015. בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית תיקבע על 60% ותגדל ל-80% ב-1 בינואר 2016 ול-100% ב-1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. יודגש, כי על פי הנחיות הפיקוח, מצופה כי תאגיד בנקאי שעומד ביחס המזערי הנדרש לא ירד מסף זה, למעט המצבים של לחץ פיננסי (financial stress). יחס כיסוי הנזילות של הבנק הינו גבוה מהיחס המזערי הנדרש ביישום המלא של ההוראות.

4. יחס המינוף

ביום 28 באפריל 2015 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף". ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה הוא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראות ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203. בהתאם להוראה, תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד החל מיום 1 בינואר 2018. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 20% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-6%. בהתאם לאמור לעיל, יחס המינוף המזערי שיידרש מהבנק הוא 5%. עם זאת, תאגיד בנקאי, אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה של יחס המינוף המזערי החל עליו, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.

5. התייעלות תפעולית

בחודש ביום 12 בינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". בהתאם למכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו במכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית על פני חמש שנים בקו ישר לעניין חישוב הלימות ההון. הבנק בוחן את ההוראות שנקבעו במכתב ואופן יישומן האפשרי. לתאריך הדיווח לא גובשה תוכנית התייעלות בבנק.

תחולת היישום [נדבך 3]

הבנק הינו תאגיד בנקאי, בעל רישיון בנק על פי חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א – 1981, ופועל כבנק מסחרי החל משנת 1998. הבנק הינו חברת האם של קבוצת בנק ירושלים והוא נדרש ליישם באופן מלא את הוראות הפיקוח על הבנקים לרבות הוראות הדיווח לציבור והוראות ניהול בנקאי תקין בכל הקשור להלימות ההון ודרישות נוספות של ועדת באזל כפי שאומצו בהוראות והנחיות הפיקוח. כל החברות בנות אינן בנקאיות ולא חלות עליהן הוראות בנקאיות או מסגרות רגולטוריות.

הדרישות הרגולטוריות, לרבות דרישות הלימות ההון, מינוף ונזילות מחושבות על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים של הבנק, הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו ומכסות את כלל הפעילויות של הבנק.

ליום 31 בדצמבר 2015, לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות ההון. כמו כן, לבנק אין השקעות מהותיות במוסדות פיננסיים שלא אוחדו בדוחות הבנק או טופלו בדרך של ניכוי מההון.

כמו כן, לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה. לפרטים נוספים בדבר חברות מוחזקות עיקריות של הבנק ראה ביאור 15 בדוחות הכספיים ומידע נוסף בפרק על ממשל תאגידי.

מבנה ההון [נדבך 3]

מבנה ההון הרגולטורי

ההון הרגולטורי הינו הבסיס לחישוב יחס הלימות ההון שמחושב כיחס בין סך ההון הרגולטורי הכשיר לבין נכסים משוקללים בסיכון. מדידת ההון הרגולטורי מבוססת על חלוקת ההון להון עצמי רובד 1 ולהון רובד 2. נכון למועד הדיווח לבנק לא קיימים מכשירי הון כשירים להיכלל במסגרת הון רובד 1 נוסף.

ההתאמות הפיקוחיות והניכויים העיקריים מהון עצמי רובד 1 הינם מסים נדחים לקבל נטו בגין הפרשי עיתוי, מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים ורווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי (DVA)

הון רובד 2 כולל הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי וכן מכשירי הון וכתבי התחייבות נדחים. מכשירי ההון וכתבי ההתחייבות אינם כשירים להכרה בהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ולכן מופחתים בהדרגה לפי הוראות המעבר. המאפיינים העיקריים של כתבי ההתחייבות הנדחים הינם - תקופת פירעונם לא תפחת מחמש שנים; הם מונפקים ללא בטוחות; הזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של נושים אחרים של הבנק למעט נושים המחזיקים בהון רובד 1 ובמכשירי ההון ברובד 2 ומסכומם המוכר כהון רובד 2, כאמור, יופחתו 20% בתחילת כל שנה מחמש השנים האחרונות לפני מועד פירעונם (כאשר במקרה של כתב התחייבות נדחה הנפרע לשיעורין, יש לבצע הפחתה כאמור, מכל שיעור). בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא ההון הפיקוחי – הוראות מעבר, מכשירי ההון וכתבי ההתחייבות הנדחים שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי מוכרים החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, מיום 1 בינואר 2015 עד לתקרה של 70% ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד להפחתה מלאה ביום 1 בינואר 2022 או בתקופה מוקדמת יותר בתנאים מסוימים.

כדי להבטיח כי עיקר ההון הרגולטורי של הבנק הינו ברמת איכות גבוהה, נקבעו בהוראות מגבלות על מבנה ההון. בפרט, בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 נקבעו מגבלות הבאות:

- הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה. מגבלה זו אינה כוללת את מכשירי ההון שנכללו קודם לתחילת הוראה זו בהון רובד 2 עליון, וזאת בגובה יתרת אותם מכשירים ליום 31 בדצמבר 2013 ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299.

ההון המוחשי (Tangible Common Equity) והלימות הון ביישום מלא של הוראות באזל III

ההון המוחשי מייצג סך הון המניות של הבנק בניכוי נכסים בלתי מוחשיים, מוניטין ומניות בכורה ככל שקיימות. יחס ההון המוחשי הינו השיעור של ההון המוחשי מתוך הנכסים המוחשיים של הבנק (סך הנכסים של הבנק בניכוי נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין). לבנק קיימת יתרת מוניטין בסכום זניח בגין עסקאות מיזוגים ורכישות שבוצעו בשנים קודמות, כך שהון הבנק, רובו ככולו, מהווה ההון המוחשי של הבנק לתאריך הדיווח. נציין כי לבנק תמהיל פעילות פשוט יחסית ליתר הבנקים במערכת ולאור זאת הבנק כמעט לחלוטין אינו מושפע מהוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנוגע ליישום הוראות באזל III. יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק בהנחת יישום מלא של הוראות באזל ליום 31 בדצמבר 2015 הינו בשיעור של 9.7% זאת בהשוואה ליחס ההון המדווח בהתאם להוראות היישום הנוכחיות שעומד על שיעור של 9.7%.

טבלה מספר 2 - הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015	31 בדצמבר 2014 ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח		
222.6	222.6	הון עצמי רובד 1
509.0	540.5	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
14.6	16.7	עודפים
4.2	4.2	רווח כולל אחר
2.7	5.4	מרכיבי הון נוספים
<u>747.7</u>	<u>778.6</u>	סכומים שהופחתו מהון עצמי רובד 1
-	-	סך הכל הון עצמי רובד 1
<u>747.7</u>	<u>778.6</u>	מכשירים הוניים
		סך הכל הון רובד 1
273.0	201.1	הון רובד 2
86.6	91.0	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
-	-	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
<u>359.6</u>	<u>292.1</u>	סכומים שהופחתו מהון רובד 2
<u>1,107.3</u>	<u>1,070.7</u>	סך הכל הון רובד 2
		הון כולל כשיר

(1) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדין. לפירוט ראה ביאור ד.1' וביאור 1.1' בדוחות הכספיים של הבנק.

טבלה מספר 3 - חישוב יחס ההון:

[נדבך 3]

דרישות ההון מחושבות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 201-209 ובכפוף להוראות המעבר כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

ליום 31 בדצמבר 2014	ליום 31 בדצמבר 2015	
במיליוני שקלים		
הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים		
747.7 ^{(2),(1)}	778.6	הון עצמי רובד 1
359.6	292.1	הון רובד 2
1,107.3^{(2),(1)}	1,070.7	סך הכל הון כולל
יתרות משוקללות של נכסי סיכון		
6,918.9 ^{(2),(1)}	7,201.1	סיכון אשראי
33.2	72.0	סיכון שוק
698.7	740.7	סיכון תפעולי
7,650.8^{(2),(1)}	8,013.8	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
באחוזים		
9.8% ^{(2),(1)}	9.7%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.5% ^{(2),(1)}	13.4%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
9.0% ⁽³⁾	9.3% ⁽⁴⁾	יחס הון עצמי רובד 1 המזער הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.5% ⁽³⁾	12.8% ⁽⁴⁾	יחס ההון הכולל המזער הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

- (1) כפי שדווח ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. ראה ביאור 1.ד' בדוחות הכספיים לשנת 2015.
- (2) לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.ד' וביאור 1.ו' בדוחות הכספיים של הבנק.
- (3) דרישות יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור 9% ויחס הון כולל בשיעור 12.5% חלות מיום 1 בינואר 2015.
- (4) לרבות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 1 בינואר 2015 ועד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזער י יחס ההון הכולל המזער שיידרש ע"י המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 9.9% ו-13.4%, בהתאמה.

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי:

[נדבך 3]

הפניה למאזן הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר 2014*		ליום 31 בדצמבר 2015	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה
במילוני ש"ח				

הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים
הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1 ועודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן רוח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג' (זכויות מיעוט)

הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות יציבותיות להערכות שווי מוניטין, בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלבנטי נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רוחחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנבעים מהפרשי עיתוי סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן פער שלילי בין הפרשות להפסדים צפויים גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שישולקו אם הנכס יהפוך לפגום או יגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל הת' לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)

1	-	222.6	-	222.6
3	-	509.0	-	540.5
4	-	18.8	-	20.9
	-	-	-	-
5	-	-	-	-
	-	750.4	-	784.0
	-	-	-	-
6	-	-	-	-
7-8	-	-	-	-
	-	(1.6)	-	(1.2)
9	-	-	-	-
	(4.3)	(1.1)	(6.3)	(4.2)
10	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-
11	-	-	-	-
	-	-	-	-
12-13	-	-	-	-
	-	-	-	-
	-	-	-	-

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי: (המשך)
[נדבך 3]

הפניה למאזן הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר 2014*		ליום 31 בדצמבר 2015		יתרה
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	
	במילוני ש"ח				
18A	-	-	-	-	
18B	(273.0)	273.0	(201.1)	201.1	
19	-	-	-	-	
20	-	86.6	-	91.0	
	<u>(273.0)</u>	<u>359.6</u>	<u>(201.1)</u>	<u>292.1</u>	
					הון רובד 2: מכשירים והפרשות
					מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג' מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של תאגיד הבנקאי והמחוזקים על ידי משקיעים צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2 הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
					הון רובד 2 לפני ניכויים
					הון רובד 2: ניכויים
					השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים מזה: בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים מזה: ניכויים נוספים להון רובד 2 שלא נכללו במסגרת סעיף לעיל התאמות פיקוחיות בהון רובד 2 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III סך כל הניכויים להון רובד 2
					הון רובד 2
	<u>(273.0)</u>	<u>359.6</u>	<u>(201.1)</u>	<u>292.1</u>	סך ההון
	<u>(277.3)</u>	<u>1,107.3</u>	<u>(207.4)</u>	<u>1,070.7</u>	

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי : (המשך)
[נדבך 3]

	ליום 31 בדצמבר *2014	ליום 31 בדצמבר 2015	
הפניה למאזן הפיקוחי			
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3			יתרה
סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3			יתרה
			באחוזים
	9.8%	9.7%	
	9.8%	9.7%	
	14.5%	13.4%	

הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי : (המשך)
[נדבך 3]

הפניה למאזן הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר *2014	ליום 31 בדצמבר 2015	
במיליוני שקלים / באחוזים			
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים			
	9.0%	9.3%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	9.0%	9.3%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	12.5%	12.8%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
	-	-	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה
	-	-	זכויות שירות למשכנתאות
	52.0	51.8	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
	100.9	106.1	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
	86.6	91.0	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה
	-	-	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים

טבלה מספר 4 - הרכב ההון הפיקוחי : (המשך)
[נדבך 3]

הפניה למאזן הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר *2014	ליום 31 בדצמבר 2015	
במיליוני שקלים			
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר			
	-	-	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר
	-	-	סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה
	-	-	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר
	-	-	סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה
	273.0	201.1	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר
	0.4	-	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

* ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.ד' וביאור 1.ו' בדוחות הכספיים של הבנק.

טבלה מספר 5 - הרכב המאזן הפיקוחי :
[נדבך 3]

הפניה לרכיבי ההון הפיקוחיים	ליום 31 בדצמבר *2014	ליום 31 בדצמבר 2015	
	במיליוני שקלים		
	3,278.0	2,071.9	נכסים
	902.4	1,779.5	מזומנים ופיקדונות בבנקים ניירות ערך
	-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידי פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
14	-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידי פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף הפחתה
	902.4	1,779.5	מזה: ניירות ערך אחרים
	-	-	ניירות ערך שנשאלות או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר אשראי לציבור
	9,674.4	10,000.9	הפרשה להפסדי אשראי
	(107.9)	(111.6)	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
20	(86.6)	(91.0)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	(21.3)	(20.6)	אשראי לציבור, נטו
	9,566.5	9,889.3	בניינים וציוד
	149.7	156.9	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
	1.6	1.2	מזה: מוניטין
6	-	-	מזה: נכסים בלתי מוחשיים אחרים
7	1.6	1.2	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	40.4	195.1	נכסים אחרים
	146.2	125.6	מזה: נכסי מס נדחה
	103.1	96.5	מזה: נכסי מס נדחה למעט אלו המיוחסים להפרשי עיתוי
9	1.1	10.5	מזה: התחייבות בגין מס נדחה בגין נכסים בלתי מוחשיים
8	-	-	מזה: נכסי מס נדחה אחרים
	102.0	51.8	מזה: עודף עתודה על יעודה
12	-	-	מזה: נכסים אחרים נוספים
	44.2	29.3	
	14,084.8	14,219.5	סך כל הנכסים

* ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.ד' וביאור 1.ו' בדוחות הכספיים של הבנק.

טבלה מספר 5 - הרכב המאזן הפיקוחי : (המשך)

[נדבך 3]

הפניה לרכיבי ההון הפיקוחיים	ליום 31 בדצמבר *2014	ליום 31 בדצמבר 2015
	במיליוני שקלים	
		11,019.0
		39.4
		0.8
		387.3
		1,634.8
		204.9
		201.1
18A	-	
18B		201.1
		195.2
11	-	
		159.0
13	-	
		13,435.5

התחייבויות והון

פיקדונות הציבור	
פיקדונות מבנקים	
פיקדונות הממשלה	
ניירות ערך שהושאלו	
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	
מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי	
מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי	
מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי	
מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר	
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	
מזה: בגין סיכון האשראי העצמי	
התחייבויות אחרות	
מזה: התחייבות בגין מס נדחה המיוחסת לפנסיה	
סך כל ההתחייבויות	

	750.4	784.0
	750.4	784.0
1	222.6	222.6
3	518.7	540.5
4	14.6	20.9
	1.2	0.7
	12.6	16.0
	750.4	784.0
	14,084.8	14,219.5

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי

מזה: הון מניות רגילות	
מזה: הון מניות רגילות	
מזה: עודפים	
מזה: רווח כולל אחר מצטבר	
מזה: רווחים בגין התאמות בגין הטבות לעובדים	
מזה: רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן	
סך כל ההון העצמי	
סך כל ההתחייבויות וההון	

* ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.ד' וביאור 1.1 בדוחות הכספיים של הבנק.

טבלה מספר 6 - דוח תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי:
[EDTF]

דוח זה מוצג לראשונה והוא נועד לספק מידע בדבר התנועות שחלו במהלך תקופת הדיווח ברכיבי ההון הפיקוחי. הדוח מבוסס על יתרות שנכללו במסגרת הדוח הכספי ומוצג בהתאם ליתרות רכיבי ההון המשמשות לחישוב ההון הפיקוחי בכפוף להסדרי הוראות מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר
2015
במילוני שקלים

הון עצמי רובד 1	
747.7	יתרת פתיחה ליום 1 בינואר 2015
	השפעת על יתרת העודפים בגין היישום למפרע של הכללים בנושא זכויות עובדים, הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ובגין מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון השפעה על הרווח כולל אחר בגין יישום הכללים בנושא זכויות עובדים ובגין מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון
-	הון מניות רגילות שהונפק על-ידי התאגיד הבנקאי
48.6	רווח השנה (המיוחס לבעלי מניות האם)
(17.1)	דיבידנד שחולק
2.1	תנועה ברווח כולל אחר
-	מזה: הפרשי תרגום
2.6	מזה: זמין למכירה
*(0.5)	מזה: התאמות בגין הטבות לעובדים
0.4	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים אחרים
*(3.1)	מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
-	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים
778.6	יתרת סגירה ליום 31 בדצמבר 2015
הון רובד 2	
359.6	יתרת פתיחה ליום 1 בינואר 2015
-	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
*(71.9)	ירידה במכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
-	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
4.4	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
-	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים
292.1	יתרת סגירה ליום 31 בדצמבר 2015
1,070.7	סך הכל הון רגולטורי

* מוצג בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל III כפי שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

הלימות ההון [נדבך 3]

בהתאם להוראות בנק ישראל נדרשים הבנקים ליישם את מסגרת העבודה של ועדת בבאזל בנושא הלימות ההון כפי שמתעדכנת מעת לעת והכל בהתאם להוראות והנחיות של בנק ישראל ובהתאם להוראות מעבר שנקבעו על ידו לצורך היישום. הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות. הוראות אלו מיושמות בהתאם להסדרי מעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299.

הוראות באזל III, בדומה להוראות באזל II קדמו להן, מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות בגין סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי.
- נדבך שני – תהליך ה- ICAAP ותהליך סקירת הפיקוח (SREP).
- נדבך שלישי - משמעת שוק.

הנדבך הראשון מאפשר, לצורך חישוב דרישות ההון, שימוש במספר גישות למדידת רכיבי סיכון בגין סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים: הגישה הסטנדרטית (Standardized Approach) או גישות מתקדמות יותר, המבוססות על מודלים פנימיים של דירוג לקוחות ואמידת סיכונים תפעוליים. הגישות המתקדמות כפופות לאישור מפורש של המפקח על הבנקים.

טבלה מספר 7 - פירוט לגבי הגישות הנהוגות בבנק לגבי קטגוריות הסיכון המרכזיות, לצורך חישוב ההון

הפיקוחי: [נדבך 3]

קטגוריה	גישת הבנק לחישוב ההון
סיכון אשראי	גישה סטנדרטית
סיכונים שוק	גישה סטנדרטית
סיכון תפעולי	גישה סטנדרטית
סיכון אשראי צד נגדי	גישה החשיפה הנוכחית

הנדבך השני שם דגש על ניהול סיכונים אינטגרטיבי. במסגרת זו נדרשים הבנקים לקבוע מתודולוגיות, תהליכים ונהלים אשר נועדו להבטיח את הלימות ההון בטווח הארוך, תוך בחינת כל הסיכונים המהותיים להם חשוף כל בנק. הבנקים נדרשים להוכיח את יישום המתודולוגיות הנדרשות להבטחת הלימות ההון. הפיקוח על הבנקים נדרש להעריך תהליכים אלו, ולהטיל אמצעי פיקוח בהתאם לצורך ולתוצאות ההערכה.

הנדבך השלישי מתייחס לרמת שקיפות ודרישות גילוי שתיושמה בדיווח לציבור של תאגידים בנקאיים, כחלק משלים לנדבך השני. דרישות אלו נועדו לסייע למשתמשים בדוחות הכספיים להעריך את הלימות ההון של הבנק ואת המידע הנוסף הכלול בדוחות אלו לגבי ההון של הבנק, החשיפה לסיכונים השונים ותהליכי הערכתם.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201, נקבע כי על התאגידים הבנקאיים:

- לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי לנכסי סיכון משוקללים של 9% עבור כלל המערכת הבנקאית החל מיום 1 בינואר 2015, ועבור תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 10% החל מיום 1 בינואר 2017. דרישות הון מוגדלות כאמור לא חלות על הבנק.
- לעמוד ביחס הון כולל מזערי לנכסי סיכון משוקללים של 12.5% עבור כלל המערכת הבנקאית החל מיום 1 בינואר 2015 ועבור תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד שווה או עולה על 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 13.5% החל מיום 1 בינואר 2017. דרישות הון מוגדלות כאמור לא חלות על הבנק.

בנוסף, נקבעו קריטריונים לכשירות של הון עצמי רובד 1, הון רובד 1 נוסף והון רובד 2. כמו כן, נקבעו הוראות מעבר המתייחסות להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו. במועד הדיווח לא קיימים בבנק מכשירים הוניים הכשירים להכללה בהון רובד 1. כמו כן, לא קיימים בבנק מכשירים פיקוחיים הכשירים להכללה בהון בהתאם להוראות באזל III והבנק מתבסס בשלב זה על מלאי המכשירים שהונפק לפני יישום ההוראות החדשות בכפוף להוראות המעבר שנקבעו לכך.

ההתאמות העיקריות שערך הבנק בעקבות המעבר להוראות באזל III:

- מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי- הוחל משקל סיכון של 250% במקום 100% שהוחל במשטר באזל II.
- הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי- כשירה להכללה כהון רובד 2 עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי. במקביל, ההפרשה לא תוכר בניכוי בחישוב נכסי הסיכון.
- כתבי התחייבות נדחים- היתרה המוכרת להכללה כהון רובד 2 ליום 1 בינואר 2014 תוגבל לתקרה של 80% (שנה ראשונה על פי הוראות המעבר) מיתרת כתבי ההתחייבות המוכרים לצורך הוראות באזל II, 70% ליום 1 בינואר 2015 ובשנים הבאות מופחתת התקרה בשיעור של 10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022.

בנוסף, הוטלו על הבנקים דרישות הון נוספות בגין הלוואות לדיור. בפרט, ביום 28 בספטמבר 2014, פרסם המפקח על הבנקים הנחיות בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, בהתאם להנחיות המערכת הבנקאית נדרשת להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 ואת יעד ההון הכולל בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור. מועד התחילה לעמידה ביעד ההון המזערי הנדרש הינו 1 בינואר 2017. על הבנקים להגדיל את יעד ההון המזערי באופן הדרגתי במשך 8 רבעונים עד ליום 1 בינואר 2017.

כתוצאה מיישום ההוראה בהסתמך על נתוני המאזן הנוכחי צפוי הבנק להוסיף, באופן הדרגתי, את הדרישה להון נוסף סך של כ-9 מיליוני ש"ח המהווים כ-0.1% תוספת ליעד ההון המזערי שקבע המפקח על הבנקים כל רבעון עד לתאריך היעד. על פי האמור, יסתכם בחישוב מצטבר, ליום 1 בינואר 2017 סך של כ-71 מיליוני ש"ח המהווים כ-0.9% תוספת לדרישת ההון המזערי.

יצוין כי כל שינוי ביתרת תיק הלוואות לדיור ישנה את תוספת ההון הנדרש.

נתוני הדוחות הכספיים של הבנק, חישוב נכסי הסיכון ויחס הלימות ההון ליום 31 בדצמבר 2015 מחושבים ומוצגים בהתאם להנחיות הנדרשות על פי כללי הגישה הסטנדרטית בבאזל III. יחס הלימות ההון לרכיבי סיכון בשיעור 13.4% ויחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בשיעור 9.7% (באזל III) הוצגים בדוח ליום 31 בדצמבר 2015 מכסים על פי הערכות הבנק את ההון הנדרש בגין הנדבך הראשון והנדבך השני, כולל תרחישי קיצון שמשמשים את הבנק בהערכתיו הפנימיות. יחס זה גבוה מיחס ההון המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים.

תכנון וניהול ההון

[EDTF]

התהליך הפנימי לתכנון ההון הינו חלק מרכזי בניהול התכנית העסקית וניהול הסיכונים של הבנק בראייה צופה פני עתיד. תכנון הון נאות מאפשר להתאים את הון הבנק לסיכונים הצפויים להיווצר לאור האסטרטגיה של הבנק ויעדי העסקיים ולהבטיח את הלימות ההון הדרושה. במסגרת תהליך תכנון ההון נבחנת השפעת היעדים האסטרטגיים והעסקיים על פרופיל הסיכון ועל ההון הנדרש של התאגיד. במסגרת זו, משמשים יעדי ההון, מדיניות חלוקת הדיבידנד והמקורות המתוכננים לתוספת להון (תחזית הרווח וגיוסים מתוכננים) כמגבלה הקובעת את גבולות היעדים העסקיים. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218 "יחס מינוף" הבנק מתייחס בתהליך תכנון ההון שלו גם לעמידה ביחס המינוף.

ביום 19 בינואר 2016, אישר דירקטוריון הבנק את התהליך הפנימי להערכת הנאותות ההונית (ICAAP – Internal Capital Assessment Adequacy Process) ליום 30 בספטמבר 2015. במקביל לתהליך ה-ICAAP, מבצע המפקח על הבנקים תהליך סקירה והערכה (הקרוי SREP – Supervisory Review Evaluation Process) במסגרתו נדרש הפיקוח לחוות את דעתו על הלימות הונו של התאגיד הבנקאי ועל נאותות תהליך הערכת הלימות ההון שלו (ICAAP) ביחס לחשיפותיו לסיכון (פרופיל הסיכון), תוך התחשבות במסגרת הממשל התאגידי של הבנק. תהליך זה נועד לסייע למפקח בגיבוש דעתו לגבי רמת ההון המתאימה, הצעדים הפיקוחיים ופעולות מפחיתות סיכון נוספות ביחס לנאותות ההונית של הבנק.

הבנק גיבש מדיניות תכנון הון ואסטרטגיה שמטרתה לתאר את העקרונות המנחים את תהליכי גיבוש האסטרטגיה ותכנון ההון בבנק, להסדיר ולפרט את הסמכויות והתפקידים של השותפים בבנק לתהליכים אלו. המדיניות מובנית במסגרת תפיסת ניהול סיכונים כלל תאגידית, המאגדת את תפקידי פונקציות הפיקוח, הניהול, הבקרה והביקורת בתהליכי ניהול הסיכונים (בהתאם לתפיסת שלושת קווי ההגנה).

המדיניות כוללת התייחסות לתיאבון לסיכון האסטרטגי ומסדירה ומפרטת את תהליכי הניטור והבקרה על הסיכון ועל תכנון ההון, כמו גם את מסגרת הדיווח.

תהליך תכנון ההון והאסטרטגיה, שמתבצע בתדירות שנתית לכל הפחות, כולל שלושה שלבים עיקריים:

- **שלב ראשון:** קביעת יעדי ההון במסגרת הגדרת התיאבון לסיכון ותהליך הערכת הנאותות הפנימית (לשנה הקרובה, ולשנתיים העוקבות) והדרישות הרגולטוריות.
- **שלב שני:** תחזית בסיס ההון (כולל השפעות אפשריות של תרחישי קיצון).
- **שלב שלישי:** הערכת ההון הפנימי הראוי בגין הסיכונים.

בסיס ההון וההון הפנימי בגין סיכונים הנדבך הראשון מחושבים בהסתמך על מודל רב שנתי הלוקח בחשבון את יכולות הבנק לביצועי האשראי בתחומי הפעילות השונים ולגיוס מקורות מתאימים. המודל מביא בחשבון את השפעת הביצועים על המרווח ועל הרווחיות ומתבסס על תכניות והנחות עבודה מפורטות.

ניטור ההון - הבקרה והפיקוח על תהליך תכנון ההון, ניטור ומעקב אחר הגידול ביתרות נכסי הסיכון והגידול בהון הפנימי הנדרש, בהתאמה, אל מול תחזיות השינוי בהון והעמידה ביחס הלימות ההון, מתבצעים באופן שוטף. באגף הכספים מתבצע מעקב שוטף אחר יחסי הלימות ההון והשינויים בו הנובעים מקצב התממשות היעדים העסקיים מחד ומההתפתחות בהון מאידך. דיווחים שוטפים מתבצעים להנהלה ולדירקטוריון.

הבקרה והפיקוח על תהליך תכנון ההון וההתפתחות בפועל אל מול התחזית מתבצעת באופן שוטף כחלק מניהול ההון והסיכונים של הבנק.

בהמשך לאמור לעיל ובמסגרת דיונינו, הנחה הדירקטוריון את ההנהלה להכין תכנית יחסי הון ארוכי טווח הבנויים על מתווה בו יחס הון רוברד 1 יגיע לשיעור של 11% עד ליום 31 בדצמבר 2017. במסגרת ההיערכות הנ"ל תבחן האופטימיזציה של הרכב ההון רוברד 1 וכן אפשרויות גיוס מכשירי הון הכשירים להיכלל במסגרת הון רוברד 1. במקביל ימשיך הבנק לבחון את יעדי ההון הנדרשים לאורך התקופה. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד.

תרחיש קיצון

[EDTF]

מעבר לבחינת הלימות ההון במצב עסקים רגיל נבחנת הכרית ההונית גם תחת תרחישים הוליסטיים כגון תרחיש משבר נדל"ן המלווה במיתון כבד ותרחיש מלחמה מתמשכת המהווים מערכת אירועים שלמה בעלת מגוון השפעות ושינויים בפרמטרים שונים אשר עלולים להוביל לנזקים במגוון פעילויות ותחומים, לרבות משבר כלכלי חמור (גלובלי או מקומי), אירוע בטחוני/מדיני חמור ונזקי טבע.

תרחישים אלו מהווים תרכיב מרכזי בהערכת כרית ההון והנאותות ההונית ומשמשים כ:

(1) כלי מאבחן:

- תורם להבנת פרופיל הסיכון של הבנק
- מאפשר זיהוי סיכונים מהותיים והבנת כלי הניהול והתיאבון לסיכון

(2) כלי צופה פני עתיד – בעזרתו ניתן להעריך את:

- הכרית ההונית של הבנק
- ישימות התכנית האסטרטגית של הבנק

(3) כלי למדידת יכולת הפחתת הסיכון:

- מאפשר לבחון את המגבלות שהציב הדירקטוריון אף בהתקיים התרחיש.

להערכת הבנק, המסתמכת בין השאר על כימות תרחישי קיצון, קיימות כריות הון משמעותיות, אף לאחר התממשות תרחישי קיצון הוליסטיים. הכריות מצביעות על נאותות ההונית של הבנק גם בראייה צופה פני עתיד וגם תחת תרחישי קיצון. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד.

טבלה מספר 8 - רכיבי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי:
[נדבך 3]

מדידת החשיפות לסיכונים השונים מבוססת על יתרות בספרי הבנק כפי שנערכו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים החלים על הבנק ובהתאם להנחיות החישוב הספציפיות שנקבעו בהוראות 203-209. המדידה עשויה להשתנות בהתאם לשינויים בכללים ובהוראות אלו וכן שינויים נוספים כגון: שינויים בגודל ותמהיל התיק, שינוי באיכות התיק ונתונים כלכליים, וכן שינויים בשיטות החישוב לרבות שיטות להפחתת סיכון (CRM). חשיפות הסיכון המוצגות להלן מבוססות על הכללים שהוגדרו לצורך חישוב ההון הפיקוחי הדרוש על מנת לתמוך בסיכונים אלו.

31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015		
נכסי סיכון ⁽³⁾	דרישות הון ^{(2),(3)}	נכסי סיכון ⁽¹⁾	דרישות הון ⁽¹⁾	
במיליוני שקלים				
3.0	24.0	2.7	21.4	סיכון אשראי
0.1	0.6	0.1	0.5	חובות של ריבוניות
9.8	78.7	8.1	63.5	חובות של יישויות סקטור ציבורי
-	-	-	-	חובות של תאגידים בנקאיים
179.0	1,432.1	215.3	1,681.7	חובות של חברות ניירות ערך
3.8	30.5	1.9	14.6	חובות של תאגידים
121.8	974.0	131.4	1,026.6	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
17.5	139.8	16.0	125.0	חובות קמעונאיות ליחידים
489.3	3,914.3	503.5	3,933.7	חובות של עסקים קטנים
40.0	319.9	41.8	326.7	חובות בגין משכנתאות לדיור
0.6	5.0	1.0	7.5	נכסים אחרים
864.9	6,918.9	921.7	7,201.1	סיכון CVA
4.2	33.2	9.2	72.0	סך הכל בגין סיכון אשראי
87.3	698.7	94.8	740.7	סיכונים שוק
956.4	7,650.8	1,025.8	8,013.9	סיכון תפעולי
	747.7		778.6	סך נכסי הסיכון
	1,107.3		1,070.7	הון עצמי רובד 1
				הון כולל

באחוזים

9.8% ⁽³⁾	9.7%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
14.5% ⁽³⁾	13.4%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון
9.0% ⁽⁴⁾	9.3% ⁽⁴⁾	יחס הון עצמי מזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
12.5% ⁽⁴⁾	12.8% ⁽⁴⁾	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים

- (1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים בשיעור של 12.8%.
- (2) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.5%.
- (3) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.1 ד' וביאור 1.1 בדוחות הכספיים של הבנק.
- (4) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 הינם 9% ו-12.5%, בהתאמה. ליחסים אלה, החל מיום 1 בינואר 2015, מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, על בסיס מאוחד, לפי נתוני מועד הדיווח, הינם 9.9% ו-13.4%, בהתאמה. ליתרת ההלוואות לדיור, ראה ביאור 25 ב' בדוחות הכספיים לשנת 2015.

מידע נוסף על נכסים משוכללים בסיכון [EDTF]

פעילויות עסקיות של תאגיד בנקאי יוצרות לבנק חשיפות בעלות אופי שונה ומחייבות הקצאת הון שונה. ניתוח כמותי שלהלן מאפשר להבין התפלגות של נכסי הסיכון, פר סוג נכס סיכון, בין קווי הפעילות השונים. לעניין זה, ההצגה בוצעה בהתאם לקווי הפעילות של הבנק כפי שהוצגו בביאור 29 בדבר מגזרי פעילות פיקוחיים בדוחות הכספיים של הבנק.

מידע זה נדרש לראשונה בהתאם לדרישות הגילוי של ה-FSB.

טבלה מספר 9 - נכסי סיכון לפי חלוקה לפעילויות עסקיות [EDTF]

31 בדצמבר 2015

במיליוני שקלים

סך הכל	ניהול פיננסי ואחר		עסקי	מסחרי	עסקים קטנים	בנקאות פרטית	משקי בית
	סך הכל	פיננסי					
7,201.1	408.5	33.8	648.3	1,157.8	9.2	4,943.5	סך כל סיכון אשראי
72.0	72.0	-	-	-	-	-	סיכונים שוק
740.7	89.8	48.2	14.2	138.8	13.7	436.0	סיכון תפעולי
8,013.8	570.3	82.0	662.5	1,296.6	22.9	5,379.5	סך הכל

טבלה מספר 10 - תנועה בנכסים משוקללים בסיכון

[EDTF]

הטבלה שלהלן מציגה שינויים שחלו בנכסי סיכון של הבנק במהלך התקופה המדווחת לפי סוג נכס סיכון.

- שינוי ב"היקף התיק" נועד לשקף גידול בחשיפה שנבע מגידול בהיקף הפעילות. במסגרת זו נכללים גם השפעות שע"ח ככל שהיו ומרכיב ה-CVA.
- שינוי ב"איכות התיק" כולל גידול/קיטון באוכלוסיית החובות בכשל ו/או בנכסים לגביהם חלה ירידה בדירוג אשר מחייבת דרישות הון גבוהות יותר.
- "רכישות ומכירות" כוללות פעילות מכירת חשיפות, ככל שהיו, או השפעות מפעילות מכירה או רכישה של חברות מאוחדות.
- "שינויים במתודולוגיה" מתייחס לשינויים שחלו בגין הוראות רגולטוריות חדשות בנוגע להקצאת ההון ו/או שינויים אחרים, כגון שיטות הפחתת סיכון אשראי או קיזוזים שלא יושמו קודם לכן אשר מהווים שינוי מדיניות, ככל שהיו. במהלך התקופה הבנק לא הפעיל שיטות CRM חדשות.

מידע זה נדרש לראשונה בהתאם לדרישות הגילוי של ה-FSB.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015

סך הכל	סיכון תפעולי	סיכונים שוק	סיכון אשראי*	
במיליוני שקלים				
7,650.8	698.7	33.2	6,918.9	יתרת פתיחה ליום 1 בינואר
414.4	42.0	38.8	333.6	שינוי כתוצאה מגידול בתיק
(51.4)	-	-	(51.4)	שינוי באיכות התיק
	-	-	-	רכישות ומכירות
	-	-	-	שינוי מתודולוגיה
	-	-	-	אחר
8,013.8	740.7	72.0	7,201.1	יתרת סגירה ליום 31 בדצמבר

* סיכון אשראי נמדד בהתאם לחשיפות אשראי משוקללות בסיכון נטו מהשפעת שיטות להפחת סיכונים אשראי (CRM).

יחס מינוף [נדבך 3]

ביום 28 באפריל 2015 פרסם המפקח על הבנקים הוראה בנושא יחס מינוף, ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון. יחס המינוף נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי בכדי למנוע תהליכי צמצום מינוף העלולים לפגוע במערכת הפיננסית ובכלכלה, ולחזק את דרישות ההון מבוססות סיכון.

יחס המינוף מוגדר כמדידת ההון (מונה) מחולק במדידת החשיפה (מכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים. מדידת ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 (ההון הפיקוחי).

מדידת החשיפה לצורך יחס מינוף תהיה בדרך כלל עקבית עם הערכים החשבונאיים, כאשר:

- חשיפות מאזניות וחשיפות של פריטים שאינם נגזרים ייכללו במדידת החשיפות בניכוי הפרשות פרטניות והתאמות שווי.
- לא יותרו קיזוזי הלוואות ופיקדונות.

תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד.

תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס המינוף כאמור החל מיום 1 בינואר 2018, למרות האמור לעיל:

1. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה עומד בדרישה ליחס מינוף כאמור, לא ירד מהסף שנקבע בהוראה.
 2. תאגיד בנקאי אשר ביום פרסום ההוראה אינו עומד בדרישה ליחס מינוף כאמור, נדרש להגדיל את היחס בשיעורים רבעוניים קבועים עד ליום 1 בינואר 2018.
- הבנק עומד ביחס המינוף הקבוע בהוראה.

טבלה מספר 11 - יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים: [נדבך 3]

31 בדצמבר 2015
במיליוני שקלים

778.6
14,989.5

באחוזים
5.2%
5.0%

הון רובד 1
סך החשיפות

יחס מינוף
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי המפקח על הבנקים

טבלה מספר 12 - השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015	
במיליוני שקלים	
14,219.5	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	התאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אל לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
55.3	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
614.0	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
100.7	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי) התאמות אחרות
14,989.5	חשיפה לצורך יחס המינוף

טבלה מספר 13 - יחס המינוף:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015	
במיליוני שקלים	
14,130.5 (5.4)	חשיפות מאזניות נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות) סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רוברד 1
14,125.1	סך החשיפות המאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
195.1	חשיפות בגין נגזרים עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
55.3	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות דיווח לציבור
-	(ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	(קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)
250.4	סך החשיפות בגין נגזרים
	חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
-	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	(סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
-	
-	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך

טבלה מספר 13 - יחס המינוף: (המשך)
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015

במיליוני שקלים

1,698.5
(1084.5)

614.0

778.6
14,989.5

יחס מינוף

באחוזים

5.2%

חשיפות מאזניות

חשיפות חוץ מאזניות אחרות

חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
(התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)

פריטים חוץ מאזניים

הון וסך החשיפות

הון רובד 1

סך החשיפות

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

בחישוב יחס המינוף לרוב אין פער בין סך הנכסים במאזן לבין החשיפות המאזניות ששימשו לחישוב יחס המינוף למעט הפרשה הקבוצתית שהוספה לחשיפות המאזניות לצורך החישוב.

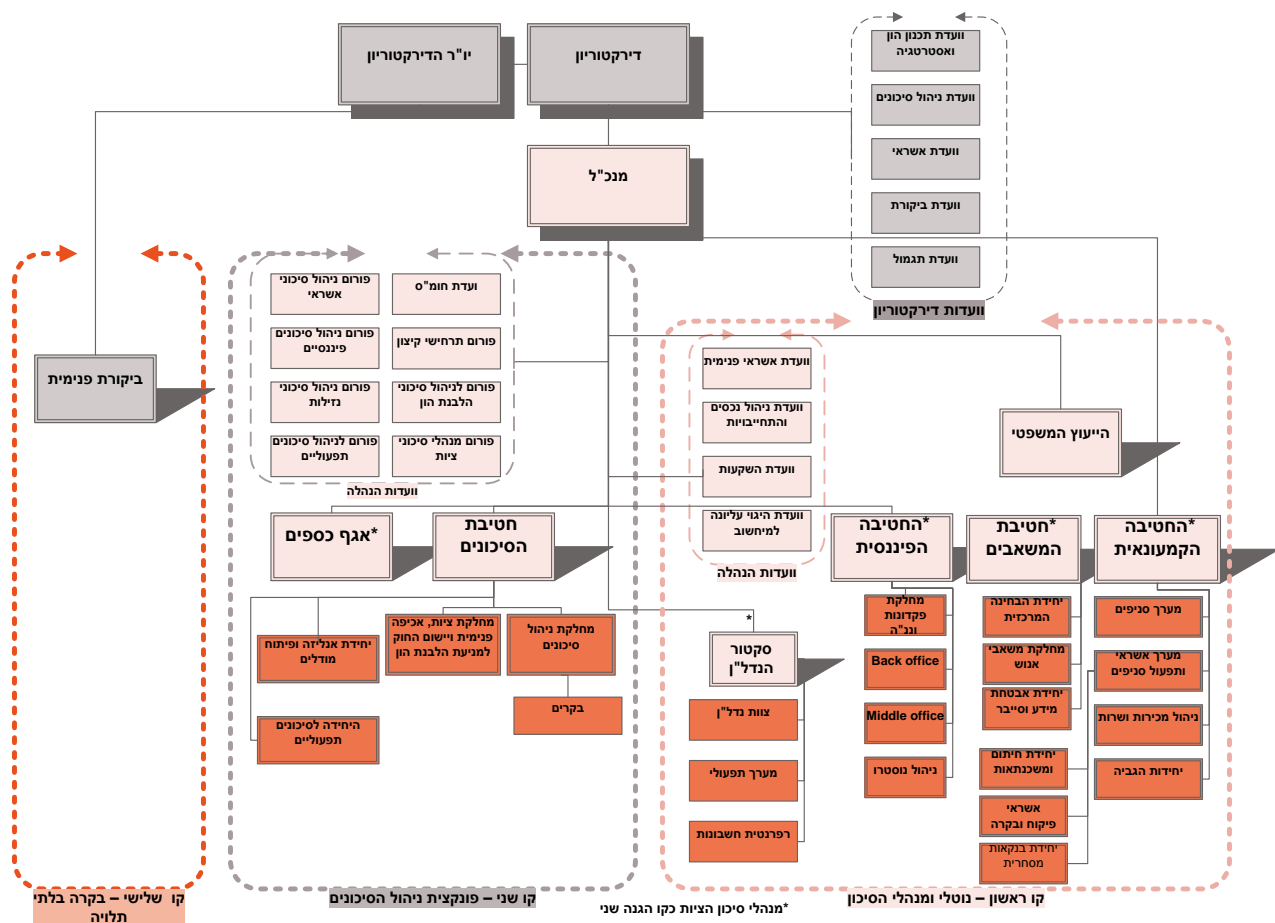
חשיפות סיכון, הערכה וניהול הסיכונים

ממשל תאגידי לניהול הסיכונים [EDTF]

הממשל התאגידי התומך בניהול הסיכונים וההון בבנק מתחלק לשתי רמות: ברמה הראשונה נמצא הדירקטוריון, אשר מחזיק באחריות העליונה לניהול הסיכונים וההון, ברמה השנייה נמצאת הנהלת הבנק הבכירה, אשר מוציאה לפועל את מדיניות ניהול הסיכונים תוך עמידה ביעדי ההון שנקבעו.

ממשל תאגידי לניהול הסיכונים כולל את משתתפי מערך ניהול הסיכונים וכולל הגדרת האחריות והתפקידים של כל אחד מהם. מסגרת זו מתבססת על ארבעה קווים מרכזיים, מעגל הפיקוח ושלושה קווי הגנה.

להלן תרשים המתאר את מבנה וארגון מערך ניהול הסיכונים:

מסגרת זו מתבססת על מעגל הפיקוח ושלושה קווי הגנה כפי שיפורט להלן:

מעגל הפיקוח - מעגל זה מכיל את הדירקטוריון, ועדות הדירקטוריון והנהלת הבנק וכן ועדות ייעודיות שמינה הדירקטוריון.

הדירקטוריון - במסגרת אחריותו לעסקי התאגיד הבנקאי ולאיתנותו הפיננסית ובמסגרת תפקידיו של הדירקטוריון בהקשר של ניהול סיכונים כמפורט בנוהל בנקאי תקין 301, נוהל בנקאי תקין 310 ונוהל עבודת הדירקטוריון על הדירקטוריון:

- להתוות את אסטרטגיית הסיכון הכוללת, לרבות תיאובן הסיכון.
 - לסקור ולאשר תקופתית, את מסגרת ניהול הסיכון המעוגנת במסמך מדיניות עבור כל אחד מהסיכונים הקיימים במפת הסיכונים.
 - לעקוב אחרי פעולות ההנהלה הבכירה ולוודא שפרופיל הסיכונים עקבי עם תאובן הסיכון שנקבע, לאור ההתפתחויות והשינויים בשווקים הפיננסיים ובסביבה החיצונית, בנוהגי ניהול סיכונים, ובפעילויות הבנק.
 - לבחון את נאותות הבקורות ועצמאות הגופים המודדים את הסיכון. במסגרת זו ידווח מנהלי הסיכונים והבקרים על ארועי חריגה ממגבלות או ליקויי מדידה, וכן יציגו את צרכיהם לשם עמידה במטלות הבקורות.
 - לבחון ולאשר מראש, באמצעות הוועדה לניהול סיכונים, מוצרים חדשים מהותיים טרם הפעלתם.
- לצורך מילוי תפקידיו כאמור לעיל, על הדירקטוריון לכל הפחות:
- לוודא שמנהל הסיכונים הראשי נהנה ממעמד ראוי, ושפונקציית ניהול הסיכונים שהוא עומד בראשה מאוישת כהלכה, מחזיקה במשאבים הדרושים, ומבצעת את תפקידה באופן עצמאי ואפקטיבי.
 - לדון במסמכי הסיכונים כמפורט במסמך זה.
 - להחליט אילו נושאים ירצה להעביר לבחינה מעמיקה יותר של ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון.

וועדות הדירקטוריון - וועדות הדירקטוריון הן כלי של הדירקטוריון המאפשרות לו לייעל את עבודת הדירקטוריון בכך שבמסגרתן מתקיימים דיונים מעמיקים בנושאים מורכבים במסגרת מצומצמת יותר של דירקטורים בעלי מומחיות לנושאי הדיון. נוהל עבודת ועדות הדירקטוריון מפרט את סמכויותיהן, תחומי פעילותן ודרכי עבודתן של וועדות הדירקטוריון, למעט עבודת ועדת הביקורת שדרכי עבודתה וסמכויותיה מוסדרות בנוהל נפרד. להלן תיאור תמציתי של וועדות הדירקטוריון השונות:

ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון

- לייעץ לדירקטוריון בעניין אסטרטגיית הסיכון הכוללת לרבות תיאובן הסיכון הנוכחי והעתיד, ובעניין הפיקוח על האופן שבו ההנהלה הבכירה מיישמת אסטרטגיה זו בפועל.
- לקיים קשר שוטף עם מנהל הסיכונים הראשי.
- היכן שנדרש, תיעזר במומחים חיצוניים, בפרט בקשר להצעות לעסקאות בעלות חשיבות אסטרטגית, כמו מיזוגים ורכישות.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בכל הנוגע להתוויית ואישור מדיניות הבנק בניהול הסיכונים.
- לבחון את תהליכי ניהול הסיכונים בבנק ואת מידת התאמתם למסגרת המדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון ואת מערכות הדיווח וקווי האחריות והסמכות.
- לקיים דיון מקדים לדיוני הדירקטוריון בכל הנוגע למסמך הסיכונים המוגש אחת לרבעון, הכולל התייחסות לכל הסיכונים המהותיים. בנוסף, מקבלת הוועדה דיווח על הרכב תיק הנוסטרו ועל תשואותיו ועל השימוש במכשירים פיננסיים לשם נטרול סיכוני הבנק (עסקאות גידור). לוועדה סמכות לאישור שינויים זמניים במגבלות החשיפה לסיכונים ובמגבלת ההשקעות בהיקף שקבע הדירקטוריון כחלק ממדיניות החשיפה לסיכונים. כמו כן

- מקבלת הוועדה דיווח אודות אירועי כשל תפעוליים או משפטיים.
- לקיים דיון מקדים לדיוני הדירקטוריון בהצעות למוצרים מהותיים או לפעילויות/מערכות חדשות מהותיות והמלצה בהתאם לדירקטוריון.
- לדון בהיערכות הארגונית לניהול ולבקרת הסיכונים המפורטים לעיל. במסגרת זו דנה הוועדה במוקדי סיכון חדשים הנובעים מהפעלת תשתיות חדשות או ממוצרים חדשים מהותיים.
- להמליץ לדירקטוריון לאשר השקעה יזומה במכשיר פיננסי, המתבצעת לראשונה עבור חשבון הנוסטרו של הבנק.
- לאשר שינויים זמניים במגבלות החשיפה לסיכונים ובמגבלות ההשקעות בהיקף שקבע הדירקטוריון כחלק ממדיניות החשיפה לסיכונים.
- הוועדה מקבלת את מגוון הדיווחים הנכללים בתהליך ה-ICAAP, כמפורט להלן, ובוחנת את תוצאות תהליך ה-ICAAP והנאותות ההונית של הבנק באופן תקופתי.
- יו"ר הוועדה יקבל דיווחים מיידיים מאת המנכ"ל או מנהל הסיכונים הראשי על חריגות או אירועים מיוחדים ואופן הטיפול בהם.
- לדון ולהמליץ בנושא תיקוף מודלים כאמור במדיניות תיקוף מודלים.

ועדת הדירקטוריון לתכנון הון ואסטרטגיה

- לקיים דיון מקדמי באשר לגיבוש אסטרטגיית הבנק.
- להמליץ לדירקטוריון באשר להיבטי ההון והסיכונים הקשורים למדיניות העסקית ולתכנית העבודה של הבנק בכל שנה, ולבחון את הקצאת נכסי הסיכון לגורמים העסקיים.
- לבחון את נאותות ההון של הבנק כנדרש במסמך ה-ICAAP, לרבות המלצה לדירקטוריון בדבר קביעת יעדי ההון והתיאבון לסיכון ובחינה רבעונית של העמידה ביעדי ההון.
- לאשר הרחבה או שינוי בתחומי הפעילויות של הבנק לרבות פתיחת/ סגירת סניפים בהתאם לתכנון האסטרטגי של הבנק.
- לדון ביישום, הטמעה וייעול הממשל התאגידי בבנק, להעריך את יעילות עבודת הדירקטוריון ולכוון את תהליך חידוש המינוי וההחלפה של חברי הדירקטוריון.

ועדת ביקורת

- לפקח על המבקרים הפנימיים ורואי החשבון המבקרים של הבנק.
- לקיים דיון במינוי, תגמול ופיטורין של רואי חשבון מבקרים והמלצה בהתאם לפני האסיפה הכללית.
- לסקור ולאשר את היקף הביקורת הפנימית ותדירותה, לאשר תוכנית עבודה שנתית המבוססת על תוכנית רב שנתית מאושרת.
- לדון בממצאים הכלולים בדוחות ביקורת המוגשים לוועדה.
- לדון בדוחות כספיים הרבעוניים והשנתיים של הבנק ולהמליץ על אישורם לדירקטוריון.
- לעקוב בתדירות רבעונית אחר יישום תוכנית העבודה וביצוע תקציב הבנק.
- לוודא כי ההנהלה נוקטת פעולות מתקנות ראויות ובעיתיות הנדרש כדי לתת מענה לליקויים שזוהו על ידי המבקרים.
- לסקור ולאשר את תוכנית העבודה השנתית של קצין הציות, לקבל דוח סיכום פעולותיו והמלצותיו לשנה

הקודמת ולהעריך באופן שוטף את אופן ניהול סיכוני הציות בבנק.

- לאשר תנאי כהונה והעסקה של דירקטור ותנאי העסקה של נושא משרה על-פי כל דין.

קו הגנה ראשון - נוטלי ומנהלי הסיכון

מעגל זה כולל את נוטלי ומנהלי הסיכון, אשר מהווים את הפונקציה העסקית המקבלת החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת הסיכונים. הבקורות הנוספות הנערכות על ידי מעגלי הבקרה הנוספים אין בהן כדי להפחית מהאחריות לביצוע בקורות, במסגרת הפעילות השוטפת, על ידי הגורמים העסקיים. בקורות אלו כוללות מגוון פעולות, לרבות: ציות למדיניות ולנהלים, עמידה במגבלות ודיווח להנהלה הבכירה ולדירקטוריון. להלן נוטלי הסיכון העיקריים והוועדות הפנימיות המסייעות להם לניהול הסיכון על פי חלוקה לסיכונים:

סיכוני אשראי

מנהלי האשראי - אחראים לביצוע מדיניות הבנק, כפי שאושרה על ידי הדירקטוריון מעת לעת, ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון זה ואישורה במוסדות הבנק.

ועדת אשראי פנימית - ועדה בראשות מנכ"ל הבנק ובה חברים חברי ההנהלה הבכירה בעלי מיומנות פיננסית ומשפטית, ובהם מנהלי אגפי האשראי של הבנק. הועדה דנה בבקשות למתן/חידוש אשראי ללווים/קבוצות לוויים בסכומים שנקבעו ובהתאם לתמהיל הביטחונות כפי שהוגדר בנהלי הבנק אשר אושרו על ידי הדירקטוריון.

מערך החיתום - פועל בחטיבה הקמעונאית ומעלה לאישור, לאחר הערכה ובחינה מחדש, כל בקשת אשראי החורגת מסמכות אישור של מנהל סניף, בפני גורמי האישור הבכירים יותר.

מחלקת גבייה - תפקידה לאכוף את גביית החובות הבעייתיים. מחלקת הגבייה עוסקת בסיווג, הסדרה, גבייה ומדידת הפרשות לחובות מסופקים בתחום האשראי הקמעונאי, העסקי והמסחרי.

מחלקת הנוסטרו - מחלקת הנוסטרו מאתרת אגרות חוב לא ממשלתיות להשקעה ואחראית על הנעת תהליך אישור ההשקעה בהם. בכל הצעה לרכישת אגרות חוב לא ממשלתיות בסכומים המצריכים את אישור צוות נכסים - ההחלטות מתקבלות בשיתוף האגף העסקי.

סיכוני שוק ונזילות

מנהל חטיבה פיננסית - משמש כמנהל סיכוני שוק ונזילות ואחראי לביצוע מדיניות הבנק ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון זה ואישורה במוסדות הבנק. במסגרת תפקידיו הוא יהיה אחראי על גיבוש המלצות להנהלה, לדירקטוריון ולוועדת הדירקטוריון באשר לסוג המכשירים הפיננסיים שישמשו ליצירה ולגידור של סיכונים.

ועדה לניהול נכסים והתחייבויות (צוות נכסים) - קובעת את "מחיר הכסף" של הבנק וכפועל יוצא מכך, משפיעה על מרווחי האשראי. הוועדה קובעת מחירי סף לביצוע אשראי ולגיוס מקורות, ומקצה נפחי פעילות וחשיפות במגזרי הפעילות השונים. הוועדה דנה בהצעות של מוצרים פיננסיים חדשים ובוחנת את כדאיותם, ומבצעת בקרה שוטפת על עמידה ביעדי תוכנית העבודה ובמגבלות החשיפה לסיכונים כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון. הוועדה גם אחראית על נקיטה במהלכי חירום בעת אירועי שוק חריגים או אירועים רלוונטיים אחרים.

סיכונים תפעוליים (כולל סיכוני טכנולוגיות המידע)

חברי ההנהלה - אחראים ליישום מדיניות הסיכונים התפעוליים בבנק, במחלקות וביחידות הבנק שתחת אחריותם הניהולית.

מנהל חטיבת המשאבים - במסגרת תפקידו אחראי בנוסף לניהול הסיכונים התפעוליים במחלקות ויחידות הבנק

שתחת ניהולו, לניהול סיכוני טכנולוגית המידע.

מערך עורפי - המערך העורפי אחראי על ביצוע פעולות בנקאיות משלימות לפעילות הסניפים כגון בחינת תיקי משכנתאות לפני אישורן או כבקרה לאחר אישורן, טיפול במשכנתאות לאורך חייהן כולל סילוקן, טיפול בפעילויות אחריות בכרטיסי אשראי וכן כל הפעילות המשלימה בעו"ש, עיקולים ופעילות בנקאית אחרת. הבנק, כחלק מתמיכה במימוש האסטרטגיה להרחבת הפעילות הקמעונאית, מוסטות פעילויות המבוצעות כיום בסניפים למערך העורפי. באמצעות כך יצומצמו הסיכונים, התייעלו תהליכי עבודה הנובעים מהתמחות ותיוצר אחידות בתהליכי עבודה, ביכולת לבקר תהליכים ולשמור על סטנדרט קבוע בפעולות התפעוליות המטופלות במערך.

רפרנט חטיבתי לסיכון תפעולי

רפרנט חטיבתי לסיכונים תפעוליים אחראי להטמיע ולשפר את ניהול הסיכון התפעולי בחטיבתו והוא כפוף מקצועית בנושא זה למנהל הסיכונים התפעוליים. תפקידיו הם: סיוע בהכנת תכנית עבודה שנתית לניהול הסיכון התפעולי לרבות תכנית להפחתת הסיכונים התפעוליים הקיימים בפעילות החטיבה ופיקוח על יישום התוכנית לפי הלו"ז, זיהוי והערכה של הסיכונים והבקורות בתהליכים עסקיים ותפעוליים מהותיים חדשים בחטיבה, שמירה על עדכניות מפת הסיכונים התפעוליים של החטיבה, דיווח על אירועי הפסד וכמעט הפסד למאגר האירועים של הבנק, הנעת תהליך מובנה של הפקת לקחים בגין אירועים, דיווח סטטוס תקופתי למנהלי חטיבות – חשיפות עיקריות, ביצוע תוכנית הפחתה, אירועים שהיו.

סיכון משפטי ורגולטורי

יועץ משפטי

משמש כמנהל הסיכונים המשפטי והרגולטורי ואחראי לביצוע מדיניות הבנק ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון זה ואישורה במוסדות הבנק. במסגרת תפקידיו היועץ שותף לניסוח נהלי וטפסי הבנק, נותן ליווי משפטי להתקשרויות הבנק עם לקוחות ולאו גורמים חיצוניים ומנהל את ההליכים המשפטיים אשר הבנק צד להם (למעט הליכי גביה) בעצמו, או בעזרת משרד עו"ד חיצוני. באחריותו להיות מעודכן באופן שוטף בכל הפסיקה החדשה, תיקוני החקיקה והוראות הרגולציה, וכן תלונות לקוחות, לנתח כיצד הן משליכות על התנהלות הבנק ולתת הנחיות לגורמים הרלוונטיים בהתאם.

סיכוני אסטרטגיה

מנכ"ל - משמש כמנהל סיכוני אסטרטגיה ואחראי לביצוע מדיניות הבנק ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכונים אלו ואישורם במוסדות הבנק. במסגרת תפקידיו כמנהל סיכוני האסטרטגיה הוא אחראי על הובלת התהליך האסטרטגיה וניטורו.

סיכוני מוניטין

מנהל החטיבה הקמעונאית - במסגרת תפקידיו כמנהל סיכוני המוניטין הוא אחראי לקבוע נהלים לזיהוי, ניטור ובקרה אחר סיכון המוניטין שיהיו בהלימה למדיניות ניהול סיכון המוניטין ויישום תהליך הניטור השוטף של סיכון המוניטין. דוברות הבנק, הכפופה למנהל סיכון המוניטין, אחראית על הקשר היוזם והמגיב מול אמצעי התקשורת.

סיכוני סליקה וצד נגדי

מנהל חטיבה פיננסית - מנהל החטיבה הפיננסית משמש כמנהל סיכוני שוק ונזילות ואחראי לביצוע מדיניות הבנק ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון זה ואישורה במוסדות הבנק.

יחידות תומכות בתהליך ניהול הסיכונים

גופי בקרה ביחידות עסקיות - בנוסף לגורמים המעורבים באופן ישיר בתהליך ניהול הסיכונים, קיימות יחידות אשר תומכות בתהליך ניהול הסיכונים. כאמור, על-פי תפיסת הבנק, היחידות העסקיות, אשר יוצרות את הסיכונים בפועל מחויבות בבקרה פנימית של הסיכונים אותם הם יוצרים. יחידות אלו מהוות חלק מהמעגל הראשון של בקרת הסיכונים. בתוך האגפים העסקיים קיימות יחידות כגון יחידות הבחינה, מרכזי החיתום ויחידת פיקוח ובקרה במערך האשראי ויחידות חדר תיכון ומערך אחורי בחטיבה הפיננסית.

קו הגנה שני - פונקציית ניהול סיכונים בלתי תלויה

פונקציה בלתי תלויה לניהול הסיכונים משמשת כקו ההגנה השני, ותפקידה הוא להשלים (complementing) את פעילויות ניהול הסיכונים של קו העסקים. לפונקציה יהיה מבנה דיווח בלתי תלוי בקווי העסקים יוצרי הסיכון והיא תהיה אחראית לתכנון, לתחזוקה ולפיתוח השוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים בבנק. תפקיד מרכזי של הפונקציה הוא לאתגר את נאותות התשומות של קווי העסקים לניהול הסיכון, למדידת הסיכון ולמערכות הדיווח של התאגיד הבנקאי ואת נאותות התפוקות המתקבלות. הפונקציה תסייע להנהלה במילוי אחריותה להבנת הסיכון ולניהולו, לפיתוח וליישום עקבי של מדיניות, תהליכים ונהלים לניהול הסיכון בבנק.

האורגנים המשולבים במעגל בקרה שני יהיו מעורבים, לכל הפחות, בתהליכים הבאים:

- תכנון אסטרטגיית הסיכון, לרבות גיבוש תאבון הסיכון.
- גיבוש מסגרת ניהול סיכונים המקיפה של הבנק.
- הערכת נאותות הלימות ההון והנזילות (במסגרת תהליך ה-ICAAP).
- אישור מוצרים חדשים.
- אמידת הסיכונים שעשויים להיווצר במיזוגים ורכישות.
- אישור ותיקוף מערכות למדידה והערכת סיכונים ובכלל זה מודלים ומבחני קיצון.

להלן מפורטים האורגנים המרכיבים את מעגל הבקרה השני:

מנהל הסיכונים הראשי - הינו חבר ההנהלה, כפוף ישירות למנכ"ל ובעל מומחיות בתחום ניהול הסיכונים, מימון ופיננסים. מנהל הסיכונים הראשי הינו האחראי למעגלי הבקרה הבלתי תלויים (נמצאים במעגל השני) ותפקידו לוודא יעילות כוללת של מערכת ניהול ובקרת הסיכונים. כמו כן הוא מוודא דיווח סיכונים שוטף, מהימן ורלוונטי, ובודק באופן תקופתי את הציות לחלוקת הסמכויות ולמגבלות החשיפה שנקבעו. באחריותו תיאום של כלל היחידות הקשורות למסגרת ניהול הסיכונים ולראיה רחבה וחוצת ארגון של מכלול הסיכונים הטבועים בפעילות הבנק. כמו כן, הוא אחראי להערכת הנאותות ההונית של הבנק וגיבוש המלצות לגבי יעדי ההון, התיאבון לסיכון, מדיניות ניהול הסיכונים, פיתוח ובחירה של כלים ותהליכים בתחום ניהול הסיכונים. מנהל הסיכונים הינו בלתי תלוי ואינו מקבל החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים, אך יחד עם זאת מתפקידו לאתגר את תהליכי קבלת החלטות בבנק. בנוסף, מנהל הסיכונים הראשי הינו שותף אקטיבי גם לגיבוש אסטרטגיית הבנק ותכנון ההון בראייה צופה פני עתיד.

פורום ניהול סיכונים אשראי - פורום בראשות המנכ"ל. מטרתו לסקור את הדיווחים המתקבלים מנוטלי וממנהלי

הסיכון ביחס למצב החשיפה של הבנק לסיכוני אשראי וכן לדון במדיניות בטרם היא מוגשת לאישור. כמו-כן, הפורום דן באומדני החשיפה החודשיים, בדוח המגמות הרבעוני ובסוגיות שעלו תוך כדי עבודתה של יחידת נס"א או בקר האשראי ונושאים נוספים על-פי הצורך.

פורום ניהול סיכונים פיננסיים - פורום בראשות המנכ"ל. הפורום מקבל סקירה ודיווח ממנהל הסיכונים על מצב החשיפה של הבנק לסיכוני שוק השונים ולסיכוני נזילות. כמו כן מתקיים דיון בסוגיות שעלו במהלך עבודתו של מנהל הסיכונים או בקר הסיכונים ונושאים נוספים על-פי הצורך. אומדני החשיפה החודשיים לסיכוני השוק השונים ומסמך החשיפות הרבעוני נידונים גם בפורום זה.

פורום לניהול סיכוני הנזילות - פורום בראשות מנהל החטיבה הפיננסית. הפורום מקבל סקירה של השינויים במצב ניהול הנזילות ונמסרים דיווחים שונים: דיווח על אירועי נזילות מיוחדים, דיווח על פניות מבנק ישראל, דיווח סטטוס תיקון ליקויים - מתרגיל חירום בנזילות/ מאירועי נזילות מיוחדים/ מביקורות פנימיות וחיצוניות/ מהמלצות של הפורום.

פורום לניהול סיכונים תפעוליים - פורום בראשות מנכ"ל הבנק, הדן במדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים של הבנק או עדכונה לפני הגשתה להנהלה ולדירקטוריון. הפורום עוסק בבחינה ואישור של פעילויות חדשות/ שינויים משמעותיים במוצרים/ תהליכים קיימים, המשפיעים על מפת הסיכונים של הבנק; מאשר את נהלי העבודה הרלוונטיים, עוקב אחר ביצוע תכנית העבודה בתחום הסיכונים התפעוליים, בוחן את ההערכות הקיימת והנדרשת להפחתת הסיכונים המהותיים ברמת הבנק.

ועדת ציות עלינה - ועדה בראשות מנכ"ל הבנק ובהשתתפות ראשי חטיבות וקצין הציות הראשי. הוועדה תתכנס פעמיים בשנה לפחות ותדון, בין היתר, בחשיפות המשמעותיות, כפי שהן עולות מתהליכי הערכת הסיכון וסקירתו, בקורות הציות, מגמות מתהוות מקומיות וגלובליות ונושאים נוספים ככל שיהיו רלוונטיים. כמו כן חלק ממטרות הוועדה הינו תיאום ושיתוף הפעולה בין

פורום מנהלי סיכוני הציות - לצורך השאת איכות ניהול סיכון הציות וחיזוק הממשקים ויחסי הגומלין בין קצין הציות הראשי, פונקציית הציות ומנהלי סיכוני הציות בקווי ההגנה השונים, יתכנס פורום מנהלי סיכוני ציות אחת לרבעון בראשות קצין הציות. הפורום ידון, בין היתר, בממשקים שבין קצין הציות למנהלי סיכוני הציות וגורמים נוספים בתאגיד כגון המחלקה המשפטית, ארגון ושיטות ומחלקת תהליכים עסקיים ועוד.

פורום לניהול סיכוני הלבנת הון - פורום בראשות מנהל חטיבת הסיכונים. תפקידי הפורום יכללו: גיבוש מדיניות הבנק, התווית מתודולוגיה לניהול הסיכון וייעוץ לאחראי בכל נושא בו יידרש, אישור אי דיווח של פעולות בלתי רגילות שדווחו לאחראי על ידי הסניפים, בחינת פעילות העשויה להיחשב כפעילות החורגת ממדיניות ניהול סיכוני הלבנת הון, קבלת החלטות אופרטיביות לגבי אותם מקרים שהתגלו כחריגים, מתן הנחיות לגורמים המעורבים כיצד להמשיך לפעול, בחינת עסקאות ספציפיות ונושאים נוספים בהתאם לצורך.

פורום לניהול סיכוני מוניטין - פורום בראשות מנהל החטיבה הקמעונאית. תפקידי הפורום הינם לטפל באירועי מוניטין אד הוק ומעקב רבעוני אחר התפתחויות בסיכון המוניטין, בין השאר באמצעות דו"חות לניטור הסיקור של הבנק בתקשורת.

מחלקת ניהול סיכונים - מספקת פיקוח, בלתי תלוי ביוצרי הסיכונים, על אופן ניהול הסיכונים. המחלקה עוסקת בבניית מודלים אשר מודדים את החשיפה לסיכונים השונים ומסייעים בניהול השוטף של החשיפות הקיימים והמתהווים. כן ממליצה המחלקה לוועדה לניהול נכסים והתחייבויות בנושאים הקשורים לכדאיות ניהול החשיפות תוך התחשבות במרכיבי ההכנסה הצפויה מחשיפות אלו ועלויות גידור החשיפות. כמו כן בבדיקת כדאיות

ורוחיות של מוצרים פיננסיים חדשים ו/או קיימים.

המחלקה מעורבת ושותפה באופן אקטיבי, כבר מהשלבים המוקדמים: בתכנון האסטרטגיה ובקביעת היעדים ובתהליך תכנון ההון וניהולו. באחריות מחלקת ניהול סיכונים לבחון לפחות אחת לשנה את אפקטיביות המגבלות השונות, ולדווח על תוצאות בחינה זו לפורום לניהול סיכונים בעת הדין במדיניות השנתית.

יחידת בקרת אשראי - היחידה לבקרת סיכונים במחלקת ניהול סיכונים, משמשת כפונקציה בלתי תלויה, אשר תפקידה, בין היתר, הינו לספק מידע להנהלה ולדירקטוריון אודות סיכוני האשראי ולחוות דעה כוללת ועצמאית על החשיפות לסיכוני האשראי המאפשרים להעריך את הביצועים של הגורמים העסקיים בתחום האשראי ואת מצב תיק האשראי בכללותו.

משימותיה של היחידה מתבצעות בתיאום ובשיתוף פעולה עם נוטלי הסיכונים בתחום האשראי כאשר המטרה העיקרית היא להבטיח שפונקציית מתן האשראי מנוהלת באופן תקין ושחשיפות האשראי הינן ברמות שאינן חורגות מהסטנדרטים שנקבעו על ידי ההנהלה והדירקטוריון.

תכנית העבודה (השנתית והרב שנתית) מגובשת בתיאום עם מנהל הסיכונים הראשי ומאושרת על ידי הדירקטוריון.

בקר סיכונים פיננסיים - בקר הסיכונים משמש כבקר על פעילות בחדר עסקאות ניירות ערך ומט"ח, מערך הייעוץ ללקוחות בהשקעות ני"ע, השקעות הנוסטרו, עשיית שוק ופעילות עובדים בניירות ערך.

היחידה לניהול סיכונים תפעוליים - מנהל היחידה משמש כמנהל הסיכונים התפעוליים (לרבות סיכוני מעילות והונאות) ובמסגרת זו הוא אחראי לביצוע מדיניות הבנק ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון זה ואישורה במוסדות הבנק, מסגרת זו כוללת: תכנון, ביצוע ועדכון של מתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים, ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים לרבות סקרי מעילות והונאות, הגדרת תהליכי הדיווח לגורמי הניהול השונים, אתגור אופן ניהול הסיכונים התפעוליים ביחידות הבנק ומעקב אחר ביצוע תוכניות להפחתת הסיכון, לרבות אתגור אופן ניהול סיכוני המשכיות עסקית, הגנת הסייבר ואבטחת מידע וטכנולוגית המידע, הנחייה מקצועית של הגורמים השונים, מינוי רפרנטים חטיבתיים לניהול סיכונים תפעוליים והנחייתם, קבלת דיווחים על אירועי כשל ושותפות בתהליכי הפקת לקחים עבור אירועי כשל מהותיים ורוחביים, יצירת מסגרת לדיווח על פרופיל הסיכון התפעולי לדירקטוריון ולהנהלה.

יחידת האנליזה ופיתוח מודלים - תפקידה של יחידת האנליזה ופיתוח מודלים הנם לפתח מודלים האומדים את סיכון האשראי ולבצע פרויקטים אנליטיים התומכים בבחינת סיכון תיק האשראי בבנק ומעקב אחר התפתחויות עסקיות.

בהיבט המודלים היחידה מתמקדת בפיתוח מודלים האומדים את ההסתברות לכשל במוצרי האשראי השונים ולצד הפיתוח עוסקת בבקורות תקופתיות אחר בחינת כושר הניבוי של המודלים בפועל, בדיקת יציבותם והתאמתם להתפתחויות עסקיות בבנק וקהל לקוחותיו. פיתוח המודלים ומעקב אחר טיבם ותוצריהם משפיעים על החלטות עסקיות בדבר מדינות האשראי וגידור הסיכונים.

בנוסף היחידה תעסוק באנליזות שוטפות בהיבט סיכוני האשראי, בהפקת דוחות התומכים בפעילות החטיבה ופיתוח מנגנונים אוטומטים לצרכי ניהול הסיכון.

אגף כספים כחלק מקו ההגנה השני - במסגרת תפקיד האגף הוא אחראי על הרישום החשבונאי ומתוך כך על

המידע הפיננסי שמשמש את ניהול הסיכונים. בנוסף, האגף מספק נתונים ספציפיים ביחס להרכב ההון, ותחזית ההון ונכסי הסיכון לשלוש עד חמש השנים הבאות. בנוסף, לאגף יש אחריות על בניית דוחות בנושא נדבך 1 ועל מעקב אחר העמידה השוטפת בתוואי הלימות ההון שנקבע בתוכנית העבודה השנתית לרבות הקצאת נכסי סיכון לתחומי הפעילות. כן מתבצעים באגף הפיקוח והבקרה על ניהול הסיכון האסטרטגי, באמצעות קיום תהליכי מעקב שוטפים אחר התוצאות העסקיות בפועל ביחס לתחזיות וגיבוש שינויים בתוכניות. בנוסף האגף בוחן את התשואה להון של מגזרי הפעילות השונים אל מול תוכנית העבודה.

קו הגנה שלישי - בקרה בלתי תלויה

הביקורת הפנימית - הביקורת הפנימית מבצעת בדיקת תקינותן של פעולות המבוצעות על ידי הבנק, חברות הבנות שלו ותאגידי העזר שלו. הביקורת הפנימית אמונה על בחינת של פעולות ותהליכים המתבצעים על ידי הבנק כפי שיפורטו להלן:

- בחינה והערכה של הנאותות והאפקטיביות של מסגרת הבקרה הפנימית ושל האופן שבו בעלי התפקידין והסמכויות ממלאים את תפקידיהם.
- בחינת עסקאות ובחינת פעולתם ותפקודם של תהליכים ספציפיים בבקרה הפנימית.
- בחינת יישום ואפקטיביות הנהלים לניהול סיכונים והמתודולוגיה להערכת סיכונים.
- בחינת האמצעים לשמירת נכסי הבנק.
- בחינת מערכות המידע השונות לרבות: מערכות מידע עסקיות ותפעוליות, מערכות מידע המשמשות לצרכי ניהוליים ופיננסיים ומערכות הדיווח. מערכת המידע האלקטרוני ושרותי בנקאות בתקשורת.
- בחינת נאותות מסגרת הבקרה הפנימית בתהליך הפקת דיווחים פיננסיים.
- בחינת הדיוק והמהימנות של הרשומות החשבונאיות ושל הדיווחים הפיננסיים.
- בחינת המהימנות והעיתוי של הדיווח לרשויות הפיקוח ולרשויות האחרות.
- בחינת מערכות להבטחת ציות לחוקים, דרישות רגולציה, לכללי ההתנהגות והיישום של המדיניות ושל נהל הבנק.
- ביקורת על הביצוע השוטף של החלטות הדירקטוריון וההנהלה ועל פעילות ההנהלה הבכירה.
- בחינת תהליך הערכת ההון ביחס להערכת הסיכונים הגלומים בפעילות התאגיד הבנקאי.
- ביצוען של בדיקות וחקירות מיוחדות.
- טיפול בפניות הציבור.

תרבות הסיכונים

[EDTF]

הבנק פועל להטמעת תרבות ארגונית המבוססת על ניהול סיכונים איתן, אשר תומכת בהתנהגות מקצועית ואחראית, ומספקת נורמות ותמריצים נאותים. לצורך השגת מטרה זו, הדירקטוריון וההנהלה הבכירה:

- יחזיקו בידע ומומחיות מספקים על כל קווי הפעילות המשמעותיים על מנת להבטיח את יעילות קווי המדיניות, הבקורות, ומערכות ניטור הסיכונים בגין אותן פעילויות. בנוסף הם יוודאו שלפונקציות ניהול הסיכון השונים יש את הידע המקצועי, מומחיות, מידת שמרנות ההולמת את תיאבון הסיכון של הבנק וכלים לביצוע תפקידם.
- יעודדו זיהוי והעלאת סוגיות סיכון על ידי כלל העובדים בבנק, מבלי להסתמך לצורך כך על פונקציות ניהול הסיכונים או הביקורת הפנימית. מטרה זו תושג, בין היתר, באמצעות קיום דיונים פתוחים וכנים, המעודדים

הצפה של חולשות וסוגיות טעונות.

- הסדרת ערוצי דיווח דיסקרטיים כדי לעודד דיווח ללא חשש מחשיפה אישית וכד'.
- יודאו הגדרה ברורה של סמכויות ואחריות דיווחית (Accountability) כך שעובדי הבנק יבינו את תפקידן ואחריותם לסיכון, כמו גם את סמכותם לפעול בקשר לכך. כלומר, כל אחד נדרש להבין את אחריותו לא רז לפעילות העסקית, אלא גם לסיכונים הנובעים ממנה. גבולות הגזרה שיקבעו על ידי הדירקטוריון (בעת אישור התיאבון לסיכון) יוטמעו בבנק כך שכל אחד מהעובדים יידע אילו סיכונים מותר לו לקחת במסגרת קבלת ההחלטות השוטפות שבתחום אחריותו.
- יודאו כי שיקולי ניהול הסיכונים מהווים מרכיב מרכזי בהחלטות אסטרטגיות ושוטפות. מצופה שהדירקטוריון והנהלה, בסיועו של מנהל הסיכונים הראשי, שיהיה נוכח בפורומים המשמעותיים, יאתגרו את ההצעות המועלות להחלטה ולצד בחינתם מהיבטים עסקיים יבחנו אותן גם מהיבטי סיכון.
- יעודדו שיתוף מידע ותקשורת פנים-ארגונית, הן אופקי לרוחב הארגון והן אנכי במעלה שרשרת הניהול, באופ המסייע לקבלת החלטות אפקטיביות, למשל באמצעות דיווחים, ועדות ופורומים שונים המשתפים מגוון גורמי מיחידות ארגוניות שונות.
- יודאו התאמה של מדיניות התגמול לתיאבון הסיכון, יעדים אסטרטגיים ארוכי טווח, יעדים פיננסיים ואיתנות הכוללת של התאגיד הבנקאי, תוך איזון הולם בין סיכון לתגמול. בהתאם לכך, מדיניות התגמול לשימור הו ואיתנות פיננסית של התאגיד הבנקאי בטווח הארוך תוך התייחסות למדדי ביצוע מותאמי סיכון.

תיאבון הסיכון

[EDTF]

- תיאבון הסיכון הינו הכמות וסוג הסיכון, ברמה הכוללת, אותו הבנק מסוגל ומעוניין לשאת על מנת להשיג את יעדיו העסקיים. זהו אחד מהשלבים הראשונים המייצגים את אסטרטגיית לקיחת הסיכונים. תיאבון הסיכון משמש כבסיס להקצאת משאבים והון. תיאבון הסיכון מוגדר בראיה צופה פני עתיד במטרה לתמוך באסטרטגיה העסקית תוך שמירה והגנה על יציבות הבנק.
- קשירת תיאבון הסיכון לאסטרטגיה העסקית של הבנק מהווה השפעה משמעותית על האופן בו פועל מערך ניהול הסיכונים בבנק.
- הנהלת הבנק אחראית לכל הפעילות השוטפת ולעמידתו בעקרונות תיאבון הסיכון ע"י הגדרת ואכיפת מגבלות סיכון מתאימות לפעילויות הבנק בהתאם לתיאבון הסיכון.
- מסמך תיאבון הסיכון מוגש לפחות אחת לשנה לאישור הדירקטוריון לאחר דיון בהנהלה ובוועדה לתכנון הון ואסטרטגיה של הדירקטוריון. מטרת מסמך תיאבון הסיכון הינה להבטיח את עריכת התהליך השיטתי והמסודר לגיבוש הצהרת תיאבון הסיכון וקביעת יעדי ההון כחלק מהבסיס לתכנון הפעילות העסקית השוטפת במקביל להבטחת יציבות הבנק.
- לבנק תיאבון סיכון נמוך הבא לידי ביטוי בתמהיל הפעילות ובשיעורי הצמיחה הסולידיים שלו. מסגרת תיאבון הסיכון של הבנק נתמכת במאפייני ליבה המגדירים למעשה את הצהרת תיאבון הסיכון.
- יחס הון עצמי רובד 1 המורכב כולו מהון עצמי מוחשי והגבוה מהמינימום הרגולטורי הנדרש.
 - מדיניות ניהול נזילות שמרנית – הבנק שומר על יחסי נזילות גבוהים יחסית הן על פי המודל הפנימי שלו והן על פי מודל כיסוי הנזילות (LCR) שאומץ על ידי בנק ישראל.

- הבנק דורש שהתשואה תהיה מתואמת סיכון בכל קווי הפעילות שלו.

סיכון אשראי [נדבך 3]

ניתוח של חשיפות סיכון אשראי וניהול סיכון האשראי

סיכון האשראי הוא הסיכון לפגיעה בשווי הבנק הנובע מהפוטנציאל שלוה או צד נגדי של הבנק ייכשל בעמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו או עקב הרעה באיכות הלווים ושווי הביטחונות שהועמדו על ידם.

סיכון האשראי הוא הסיכון העיקרי של הבנק. מהותיות סיכון זה תואמת את עסקי הליבה של הבנק. הסיכון בא לידי ביטוי בפעילות בעיקר מול לקוחות קמעונאיים, כ- 90% מהפעילות, אך גם מול לקוחות עסקיים ובפעילות הנוסטרו. על מנת לנהל את סיכון האשראי, מוגדרות בבנק מדיניות ניהול סיכונים אשראי ומדיניות אשראי המאושרות מדי שנה על ידי הדירקטוריון.

מדיניות ניהול סיכונים אשראי מתארת את הגורמים היוצרים, מנהלים ומבקרים סיכון זה, את עקרונות ניהול הסיכון, הכלים להפחתת הסיכון וכלי בקרה לניהול הסיכון. כמו כן מתואר בה תהליך קביעת הסמכויות, תהליך הדיווח הסדור ודיווח חריגות.

מסמך מדיניות האשראי המאושר על ידי דירקטוריון הבנק, מתווה את מדיניות מתן האשראי של הבנק ומפרט את העקרונות למתן אשראי, את המגבלות ואת הבטחונות. במסגרת המדיניות נקבעים גם עקרונות וכללים לניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים והן ברמת ענפי המשק וקווי העסקים.

פעילות האשראי לציבור מנוהלת במספר מגזרים עיקריים הנבדלים ביניהם במאפייני הלקוחות והשירותים הבנקאיים הנדרשים להם וכן ביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מסוגי הלקוחות:

- מגזר משקי הבית, לקוחות הפעילות הבינלאומית ולקוחות מסחריים נמצאים באחריות החטיבה הקמעונאית.
- לקוחות עסקיים, בעיקר בתחום ליווי פרויקטים בנדל"ן, נמצאים באחריות מחלקת סקטור הנדל"ן הכפופה למנכ"ל הבנק.

בתהליך מתן האשראי נבחנים נתוני העסקה בהתאם לקריטריונים שנקבעו בנהלי הבנק. מנגנון חיתום ואישור האשראי הינו היררכי, מרמת הסניף ועד לרמת ההנהלה הבכירה על פי מדרג סמכויות שאושר על ידי הדירקטוריון.

הבנק פועל במספר מישורים כדי לעקוב ולהפחית את סיכון האשראי ככל שניתן, החל בשלב חיתום האשראי, אישורו, הביטחונות הנדרשים בהתאם למדיניות האשראי ולנהלים הרלוונטיים ועד למעקב ולבקורות השוטפות המבוצעות ביחידות העסקיות המהוות את קו ההגנה הראשון וביחידות הבקרה הייעודיות. הבנק משקיע מאמצים רבים לשיפור המקצועיות והמומחיות של העוסקים במתן אשראי וניהולו וכן בפיתוח כלים ממוחשבים שסייעו בניהולו היעיל.

מערכות מדידה ומעקב – בבנק נעשה שימוש במספר מערכות ממוחשבות לצורך ניהול ובקרה של סיכון האשראי.

מערכות המחשב מספקות כלי בקרה לקו ההגנה הראשון וכן לקו השני והשלישי, לאיתור סיכונים אשראי. בין המערכות העיקריות ניתן למנות את מערכת האשראי המסחרי, מערכת ניהול המשכנתאות, מערכות תומכות לקבלת החלטות אשראי קמעונאי ומערכות לדירוג פנימי של תיק האשראי.

לבנק מספר מערכות פנימיות לדירוג לוויים התומכות בקבלת החלטות אשראי: בתחום ליווי הפרויקטים משלבת המערכת פרמטרים מדוחות החשיפה של הפרויקטים כגון בחינת קצב ההתקדמות, מצב הנזילות, שחיקת הרווחיות,

שווי המלאי ועוד. באשראי קמעונאי מדורג הלקוח בהתאם למודלי דרוג המתבססים על מאפייני הלקוח בעת בקשת האשראי. במהלך 2015 הוטמעו בבנק מודלים סטטיסטיים נפרדים ללקוחות קיימים ולקוחות חדשים ומודלים אלו משולבים במערכת חיתום אשראי צרכני. בתחום המשכנתאות ברשות הבנק מודל מומחה, במהלך 2014 פותח מודל בקשה סטטיסטי, שתוקף ופותר טכנולוגית במהלך 2015, המודל יכנס לשימוש במחצית הראשונה של 2016 וישולב באסטרטגיית תמחור המשכנתא.

בנוסף, ברשות הבנק מודלים התנהגותיים באשראי צרכני ובמשכנתאות החוזים את ההסתברות לכשל בתיק האשראי הקיים בבנק. מודלים אילו משמשים למעקב אחר סיכון התיק הקיים ובנוסף היוו בסיס לבניית סולם דירוג פנימי אחיד עבור האשראי המאזני לציבור כנדרש בנוהל בנקאי תקין 314. הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל את כלי המדידה הדיווח והבקרה לשם קבלת מידע מקיף יותר המסייע בניהול סיכון האשראי.

שיטות להפחתת סיכון האשראי

במטרה להפחית את סיכון האשראי הבנק פועל על פי מדיניות, נהלים ותהליכי עבודה לקבלת בטוחות וניהולן, שיעורי הסתמכות על בטוחות, רישום הבטוחות וכד'.

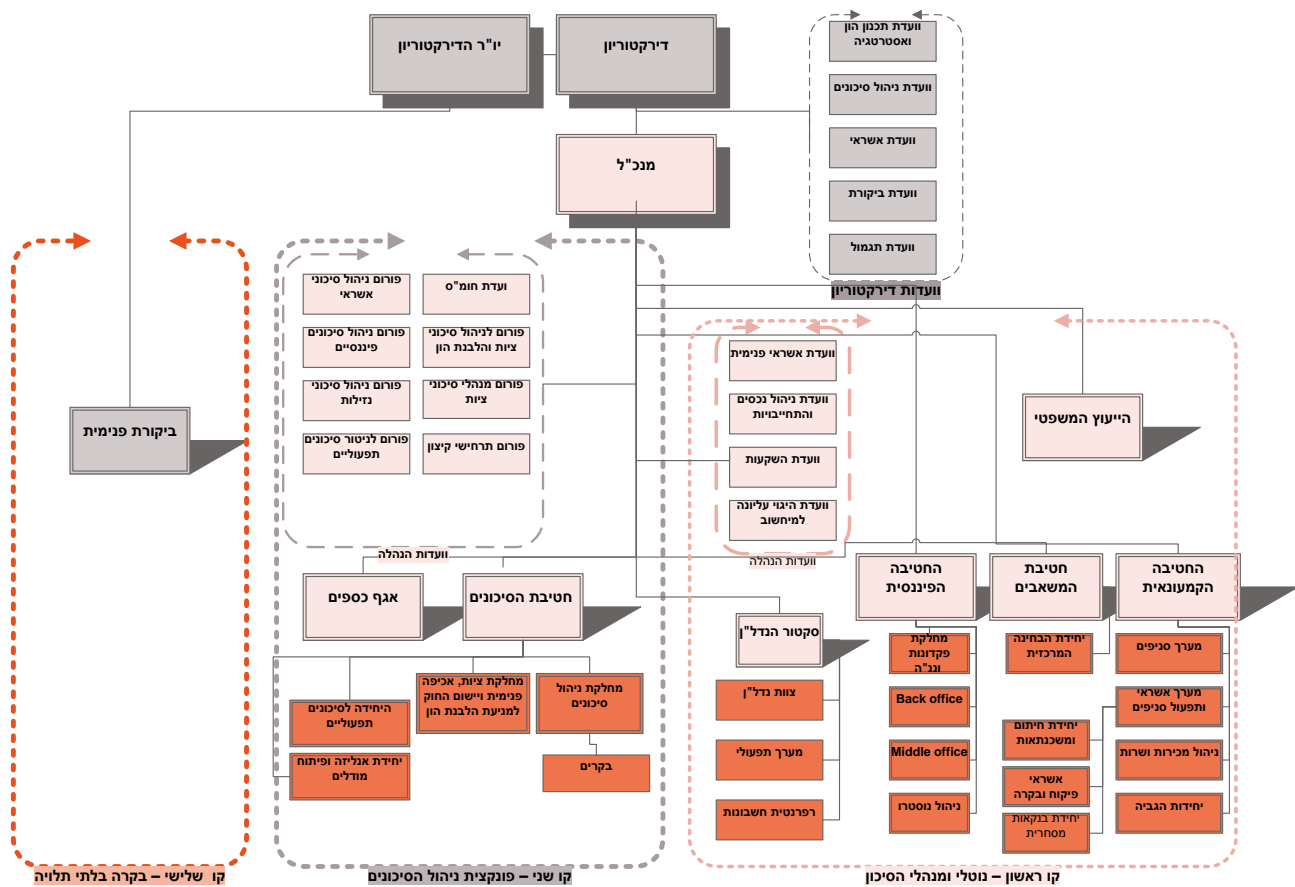
בטוחות – הבטוחה המרכזית הניתנת לבנק היא שיעבוד נדל"ן. כמו כן מתקבלים בבנק בטוחות נוספים: שעבוד רכב, צ'קים, פיקדונות וני"ע, ערבויות בנקאיות מצדדים שלישיים, ערבויות אישיות של ערבים לחוב ועוד. במדיניות הבנק נקבעו כללי השענות על כל אחד מסוגי הבטוחות, בהתאם לאופי הבטוחה, סחירותה, מהירות המימוש והמעמד המשפטי של הבטוחה. הביטחונות מותאמים לנסיבות ההלוואה. בנהלי הבנק נקבעו כללים לניהול הביטחונות ולעדכון ערכם.

הלימות ההון בגין סיכון אשראי

בחישוב הלימות ההון פועל הבנק בהתאם להוראות 201-211 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בדבר מדידה והלימות ההון ומקזז מהאשראי לציבור בטוחות המותרים בניכוי על פי הוראות אלו. בחישוב זה, על פי הוראה 203, מתייחס הבנק לשלושה מכשירי CRM מרכזיים, על פי הנחיות באזל, הבהרות בנק ישראל ובהתאם לחוות דעת משפטית. הראשון הוא פיקדונות וחשכונות שהוקמו ומנוהלים בבנק, השני הוא ערבויות צד ג' אשר מבטיחות חשיפות של לקוחות הבנק והשלישי הוא ניירות ערך סחירים.

הפיקדונות והחשכונות אשר יכולים לשמש כמבטיחי אשראי הינם פיקדונות אשר מסומנים במערכת הבנק כמשועבדים כאשר בעל הפיקדון הוא גם בעל החשיפה, וכן פיקדונות אשר רשומים במערכת הבנק ושועבדו לטובת הבנק, כאשר בנוסף השעבוד נרשם ברשם המשכנות או רשם החברות, לפי העניין. קיזוז הפיקדונות והחשכונות מסך האשראי לציבור נעשה בהתאם לעמידת הבטוחה בהוראות האמורות.

ממשל תאגידי לניהול סיכון אשראי

הבנק אימץ מסגרת עבודה לניהול ובקרת סיכונים המבוססת על מעגל פיקוח ושלושה "קווי הגנה":

הגופים המפקחים

הדירקטוריון – הדירקטוריון וועדותיו הינם בעלי האחריות העליונה לקביעת האסטרטגיה העסקית של הבנק לרבות בתחום ניהול הסיכונים והבטחת הונו של הבנק. כמו כן מאשר הדירקטוריון את המדיניות העסקית ותכנית העבודה של הבנק בכל שנה, ובוחן את הקצאת נכסי הסיכון לגורמים העסקיים. הדירקטוריון מאשר את מגבלות החשיפה לסיכון אשראי, מסמך מדיניות ניהול סיכונים אשראי; מקיים מעקב תקופתי אחר התפתחות החשיפה לסיכונים אשראי; ודן בשינויים נדרשים במגבלות על מנת לוודא כי המגבלות שקבע מאפשרות את ההתנהלות השוטפת תוך עמידה בתיאבון שקבע לסיכון. הדירקטוריון בוחן את מאפייני סיכון האשראי הגלומים בפעילות או מוצרים רלוונטיים חדשים.

ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים – תפקידה לבחון את תהליכי ניהול הסיכונים בבנק ואת מידת התאמתם למסגרת המדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון, ואת מערכות הדיווח וקווי האחריות והסמכות. תפקידה וסמכויותיה יכללו, בין היתר, את הנושאים הבאים: דיון במדיניות החשיפה של הבנק לסיכונים השונים ובמסמך החשיפות והמלצה בהתאם לדירקטוריון, דיון בהצעות למוצרים או לפעילויות חדשות והמלצה לדירקטוריון בהתאם.

ועדת האשראי של הדירקטוריון – ועדת אשראי דירקטוריונית מקיימת דיונים מקדמיים ופרטניים בנושאים של קביעת מדיניות האשראי בבנק וכן בנושאים נוספים אשר על פי החלטת הדירקטוריון, מעת לעת, נדרשת העמקה בהם, וממליצה לדירקטוריון בהתאם.

ועדת ביקורת – בין יתר תפקידיה משמשת ועדה זו גם כוועדת הדירקטוריון לחובות בעייתיים, ובה נדונים לווים בעייתיים ומתקבלות לגביהם החלטות לטיפול ונושאי סיווג והפרשה. הוועדה מקבלת דיווחים שוטפים על התקדמות הטיפול בחובות אלו.

הנהלה – בין היתר באמצעות וועדותיה, אחראית לבסס מערכת אפקטיבית של ניהול הסיכונים ובקרתם, לרבות: גיבוש תכנית העבודה השנתית של הבנק ומדיניות האשראי, גיבוש מדיניות ניהול הסיכונים שנתית של הבנק, הגדרה של רמות החשיפה לסיכונים אשראי והגדרה של הרמות הרצויות בפועל, קביעת נהלים הקשורים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחרי החשיפה לסיכון אשראי והבטחת האפקטיביות של תהליך ניהול סיכון זה באמצעות תהליכים מבוססים ובאמצעות גורמי הבקרה בחטיבת הסיכונים.

נוטלי ומנהלי הסיכון – קו הגנה ראשון

ועדת אשראי פנימית – בה חברים חברי הנהלה הבכירה בעלי מיומנות פיננסית ומשפטית, ובהם מנהלי אגפי האשראי של הבנק, ובראשה עומד מנכ"ל הבנק. הוועדה דנה בבקשות למתן/חידוש אשראי ללווים/קבוצות לווים בסכומים שנקבעו ובהתאם לתמהיל הביטחונות כפי שהוגדר בנהלי הבנק אשר אושרו על ידי הדירקטוריון. כחלק מהתכנית לצמצום מעורבות הדירקטוריון באישור אשראי והגדלת סמכויות ועדת האשראי הפנימית, מנהל הסיכונים הראשי או נציג מטעמו צורף כמשקיף בישיבות ועדת האשראי. מנהל הסיכונים הראשי ידווח לפי שיקול דעתו על אשראי מסוים ליו"ר הדירקטוריון/יו"ר הוועדה לניהול סיכונים.

ועדת השקעות פנימית – בראשות המנכ"ל, קיימת בשל הצורך ליחד זמן לניהול ההשקעות (נוסטרו) של הבנק. הוועדה מנהלת מעקב אחר עמידה במגבלות החשיפה לסיכונים אותן קבע הדירקטוריון, כמו כן הוועדה דנה ומחליטה בדבר כדאיות של הצעות להשקעות חדשות ובשינויים בתיק הנוסטרו וזאת במסגרת המדיניות המאושרת.

יחידת הנוסטרו – יחידת הנוסטרו מאתרת אגרות חוב לא ממשלתיות להשקעה ואחראית על הנעת תהליך אישור ההשקעה בהם. ההשקעה בני"ע ממשלתיים מתבצעת בהתאם למסגרת ובתנאים הנקבעים במסגרת המדיניות לניהול סיכונים פיננסיים

מוסמכי אשראי – תפקידם לאשר בקשות אשראי על-פי קריטריונים שנקבעו במדיניות האשראי המאושרת על ידי הנהלה והדירקטוריון ונהלי הבנק.

מנהל החטיבה הקמעונאית – אחראי לביצוע מדיניות הבנק, ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון האשראי הקמעונאי והמסחרי ולאישורה במוסדות הבנק. מנהל חטיבה קמעונאית מוודא פעולה בהתאם לתהליך מבוסס של מתן אשראי בין היתר על ידי קביעת קריטריונים למתן אשראי מבוססים ומוגדרים היטב. החטיבה הקמעונאית כוללת את פעילות האשראי הקמעונאי והמסחרי המטופלת במסגרת מערך אשראי ותפעול סניפים, את מחלקת המכירות, מחלקת הגבייה, מוקד הלקוחות, יחידת השיווק ואת מחלקת תכנון תהליכים עסקיים ומוצרי חשבון שוטף.

מערך אשראי ותפעול סניפים – פועל כחלק מהחטיבה הקמעונאית ואחראי על חיתום אשראי קמעונאי ומסחרי לרבות קביעת מדיניות האשראי ונהלים בתחום החיתום וכן על ניהול תפעול הסניפים.

יחידות הגבייה – פועלות כחלק מהחטיבה הקמעונאית ותפקידן לאכוף את גביית החובות הבעייתיים. יחידות הגבייה עוסקות בסיווג, הסדרה, גביה ומדידת הפרשות לחובות מסופקים בתחום האשראי הקמעונאי, העסקי והמסחרי, לרבות נדל"ן.

מחלקת סקטור נדל"ן – מנהלת סקטור נדל"ן אחראית לביצוע מדיניות הבנק, ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון האשראי העסקי ולאישורה במוסדות הבנק. סקטור נדל"ן מתמקד בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור), שיטה זו

מקטינה את החשיפה לסיכונים במתן האשראי שכן היא כוללת מעקב שוטף על הפרויקטים הממומנים, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויות האחרות של היזם-הלווה. מנהל החטיבה הקמעונאית ומנהלת סקטור נדל"ן הינם מנהלי סיכון ריכוזיות האשראי בבנק. במסגרת תפקידם הם אחראים על אפקטיביות ועמידה במגבלות הריכוזיות שנקבעו במדיניות האשראי. מנהל הסיכונים הראשי אחראי למעקב רבעוני אחר עמידה במגבלות אלו.

פונקציית ניהול הסיכון – קו הגנה שני

מנהל סיכונים ראשי – מנהל הסיכונים הראשי הינו האחראי לקווי ההגנה הבלתי תלויים ותפקידו לוודא יעילות כוללת של מערכת ניהול ובקרת הסיכונים. כמו כן הוא מוודא דיווח סיכונים שוטף, מהימן ורלוונטי, ובודק באופן תקופתי את היציות לחלוקת הסמכויות ולמגבלות החשיפה שנקבעו.

יחידת בקרת סיכונים – היחידה לבקרת סיכונים, משמשת כפונקציה בלתי תלויה, אשר תפקידה, בין היתר, הינו לספק מידע להנהלה ולדירקטוריון אודות סיכוני האשראי ולחוות דעה כוללת עצמאית על החשיפות לסיכוני האשראי המאפשרים להעריך את הביצועים של הגורמים העסקיים בתחום האשראי ואת מצב תיק האשראי בכללותו. משימותיה של היחידה מתבצעות בתיאום ובשיתוף פעולה עם נוטלי הסיכונים בתחום האשראי כאשר המטרה העיקרית היא להבטיח שפונקציית מתן האשראי מנהלת באופן תקין ושחשיפות האשראי הינן ברמות שאינן חורגות מהסטנדרטים שנקבעו על ידי ההנהלה והדירקטוריון. ביחידה פועלים בקרי אשראי שאחריותם כוללת מספר תחומים: בקרת תיקי אשראי שמטרתה הערכה עצמאית ובלתי תלויה של טיב הלווה ושל שיקול הדעת של הגורמים העסקיים, בחינת נאותות סיווג לקוחות והפרשות, ניתוח מגמות בתיק האשראי – הניתוח כולל מעקב אחר מדדים לסיכון האשראי הן בהשוואה בין תקופות והן בהשוואה לבנקים אחרים.

פורום ניהול סיכוני אשראי – מטרתו לסקור את הדיווחים המתקבלים מנוטלי וממנהלי הסיכון ביחס למצב החשיפה של הבנק לסיכוני אשראי. הפורום דן בפעילות האשראי הקמעונאית לרבות בהתפתחות הפיגורים וההפרשות. כמו כן מדווחים לו ממצאי בקרות בתחום האשראי הקמעונאי, לרבות בקרות חיתום אשראי. בנוסף הפורום דן בסוגיות העולות תוך כדי עבודתם של מנהלי הסיכונים בקו הראשון ובקו השני. בנוסף מתקיים בפורום דיון מקדים לשינויים מוצעים במדיניות ובנהלים.

יחידת הבחינה המרכזית – בוחנת תיקי משכנתאות עפ"י קריטריונים שקבעה הנהלת הבנק טרם ביצועם בפועל וכן בחינת הלוואות רכב לפני ביצוע. יחידת הבחינה פועלת במערך העורפי שבחטיבת המשאבים, כך שנוצרת הפרדה ניהולית בין תהליך האישור והעברת המסמכים לבין בחינתם. ליחידה שני תפקידים עיקריים:

1. בחינת תיקי אשראי וניתוח סיכוני אשראי. במסגרת קו ההגנה השני היחידה עוסקת בבחינת תיקי אשראי ובטחונות של לוויים (מסקטור הנדל"ן ומהיחידה לבנקאות מסחרית) הן בטרם מתן האשראי והן במהלך חיי האשראי השוטפים.
2. קבלת בקשת האשראי לפני העברתה לאישור, ובחינה האם מבנה העסקה, כפי שמפורט בבקשת האשראי, עולה בקנה אחד עם מדיניות האשראי ומדיניות התיאבון לסיכון של הבנק. יחידת הנס"א כפופה למנהל חטיבת הסיכונים ומדווחת לו ישירות על פעילותה.

מנהל יחידת נס"א מחווה את דעתו על עסקת האשראי המובאת לאישור מוסדות הבנק במסמך נפרד ועצמאי

לא יידונו בקשות אשראי בוועדות האשראי ללא מסמך נס"א שהוגש במקביל.
יחידת הנס"א כפופה למנהל חטיבת הסיכונים ומדווחת לו ישירות על פעילותה.

בקר אשראי ובטחונות בני"ע – נדרש לפקח על קיום הוראות תקנון הבורסה בעניין מתן אשראי (במסגרת פעילות ני"ע), דרישת ביטחונות ומכירות בחסר וכן על קיום הוראות הדירקטוריון בנושאים אלו. הבקרה כוללת בדיקת חסמים והתראות, פעולות קסטודיאן, בקרה על חשבונות מיוחדים, וכן בדיקות נוספות. במקרים של חריגות ידווח הבקר לגורמים הרלוונטיים בבנק בהתאם לגובה החריגה ובעת הצורך ידווח אף ליו"ר הדירקטוריון. בנוסף, ינהל הבקר מעקב שוטף אחר חריגות אשראי ובטחונות- Short בפעולות בני"ע.

צוות תרחישי קיצון – הצוות קובע את תרחישי הקיצון השונים הכוללים תרחישי קיצון הוליסטיים לרבות התרחשות השפעות מדבקות בין השווקים ובהתאם להנחיות באזל II ויבחן את תוצאותיהם. במקרה הצורך הצוות ימליץ להנהלה על היערכות נדרשת להתממשות של תרחישי הקיצון.

אגף הכספים – במסגרת תפקיד האגף הוא אחראי על הרישום החשבונאי ומתוך כך על המידע הפיננסי שמשמש את ניהול הסיכונים. בנוסף האגף מספק נתונים ספציפיים ביחס להרכב ההון, פריטי ההון ותחזית ההון ונכסי הסיכון ל-3 השנים הבאות. בנוסף, לאגף יש אחריות על בניית דוחות בנושא נדבך 1 ועל מעקב אחר העמידה השוטפת בתוואי הלימות ההון שנקבע בתכנית העבודה השנתית לרבות הקצאת נכסי סיכון לתחומי הפעילות.

ועדה פנימית לחובות פגומים – בה נערכים דיונים מקדמיים ללווים/קבוצות לוויים בסכומים שנקבעו במדיניות בטרם מתקיים הדיון בוועדת הדירקטוריון.

גופי בקרה- קו הגנה שלישי

מבקר פנים / ביקורת פנימית – הביקורת אמונה על בחינת פעולות ותהליכים המתבצעים על ידי הבנק, ועיקרן: תקינות הפעולות המבוצעות על ידי הבנק ועובדיו, עמידת הבנק בהוראות רגולטוריות ונהלים פנימיים, יישום החלטות הדירקטוריון והנהלה, ניהול הנכסים וההתחייבויות, תיקון הליקויים שהתגלו בדוחות ביקורת ובחינת תהליכי ניהול הסיכונים בבנק.

תהליך ביצוע האשראי בבנק

רוב תיקי האשראי בבנק מנוהלים בחטיבה הקמעונאית, האשראי בתחום ליווי פרויקטים ומימון בניה, מנוהלים במחלקת סקטור הנדל"ן הכפופה ישירות למנכ"ל. בשתי היחידות קיימת חלוקה ברורה לסמכויות אשראי, סוגי אשראי, סוגי לקוחות וסכומי אשראי. תהליך חיתום האשראי אף הוא מוגדר, וכל בקשת אשראי נבחנת ומאושרת על פי מדרג סמכויות ובהתאם לעקרונות שאושרו על ידי דירקטוריון הבנק.

באשראי הקמעונאי פועל מרכז חיתום, המעלה לאישור כל בקשת משכנתא, החורגת מסמכות אישור מנהל סניף, בפני מדרג הסמכויות לאישור האשראי.

בנוסף, בבנק קיים מערך בחינה מרכזי הבוחן תיק משכנתא טרם ביצועו בפועל. תהליך הבחינה מתמקד בסקירת מסמכי מתן האשראי והביטחונות, עמידה בהתניות שנקבעו בעת אישור האשראי, וכל זאת מתוך מטרה לקיים פונקציית ניטור על תהליך הייצור של ההלוואה, להפחית את החשיפה לסיכון התפעולי בפעילות המשכנתאות ולהביא את הבנק כולו לעבודה על פי סטנדרטים אחידים ומבוקרים. מערך הבחינה כפוף לחטיבת המשאבים ובכך קיימת הפרדה ניהולית בין תהליך אישור האשראי והעברת המסמכים לבין בחינתם.

במחלקת סקטור הנדל"ן נערכות בקשות האשראי על ידי צוות בקרה ודוחות, ולא על ידי הרפרנטים (יוצרי הסיכונים), והן עוברות בחינה של יחידת נס"א (הכפופה למנהל חטיבת הסיכונים), בטרם הן מוגשות לאישור בוועדות האשראי הרלוונטיות על פי מדרג הסמכויות שנקבע.

במסגרת בחינת תיקי האשראי והביטחונות, היחידה אף בודקת את הימצאות כל המסמכים והביטחונות הנדרשים, טרם מתן האשראי, ומאשרת לצוותי האשראי להעמיד אשראי ללקוח. במסגרת ניתוח סיכוני אשראי, יחידת נס"א נותנת חוות דעת נוספת ובלתי תלויה על בקשת האשראי המוגשת לאישור במוסדות הבנק במסמך נפרד ועצמאי. יודגש כי בקשות אשראי אינן מובאות לדיון במוסדות הבנק ללא מסמך נס"א שהוגש במקביל לבקשה. מנהל יחידת נס"א מדווח לחטיבת הסיכונים על מסמכי נס"א שהוכנו על ידו.

במחלקת ליווי הפרויקטים ומימון בניה, מתנהל כל פרויקט בליווי צמוד של מפקח בניה, המדווח דיווחים תקופתיים על מצב התקדמות הפרויקט. אשראי נוסף הנדרש לצורך השלמת הבניה מאושר רק לאחר בחינת דוח החשיפה המעודכן של הפרויקט, בהתחשב בקצב ההתקדמות שלו ובתנאי שהלווה עומד בפרמטרים ובאבני הדרך שנקבעו. בנוסף, במהלך חיי הפרויקט, בדרך כלל אחת לחודש (עם קבלת דוח הביצוע של המפקח), נבדקת איתנותו הפיננסית של הפרויקט על ידי הרפרנטים באגף.

בתחום האשראי המסחרי מובאות בקשות האשראי לחידוש, לפחות אחת לשנה. תיק האשראי והביטחונות נבדקים הן במועד מתן האשראי הראשוני והן במועד חידושו. גם בתחום זה נערכות בדיקות לגבי איתנותם הפיננסית של הלווים ולגבי הדוחות הכספיים. כמו כן מתבצעות בקורות יומיות על חריגה ממסגרות אשראי וביטחונות.

טיפול באשראי בעייתי

זיהוי וטיפול באשראי בעייתי והפרשה להפסדי אשראי

כחלק מהאמצעים שמפעיל הבנק לניהול סיכוני האשראי, קיימת מתודולוגיה לאיתור זיהוי חובות בעייתיים המיושמת בכל קווי העסקים המתודולוגיה כוללת תהליך שוטף מסודר ומובנה, שבמסגרתו נערכת סריקה יסודית של תיק האשראי, תוך שימוש בקריטריונים המהווים התראה מוקדמת להפיכתו של חוב לבעייתי.

במסגרת הסקירה מאותרים לקוחות בעלי תסמינים שליליים כגון חוב בפיגור, קשיים תזרימיים המתבטאים בקושי בתשלומי הקרן ו/או הריבית בהלוואות, הרעה בפעילות העסקית וכד', ונבחן הצורך במתן המלצת סיווג חדש ללקוח או שינוי סיווג ללקוח בעל סיווג קיים או הכללתו ברשימת מעקב (לקוחות בעלי תסמינים שליליים, על פי קריטריונים שהוגדרו בנהלי הבנק, ואשר הוחלט כי אין צורך בסיווגם). ההמלצות מוגשות לוועדות לחובות בעייתיים על פי מדרג הסמכויות שנקבע, אשר דנות בהן ומקבלות לגביהן החלטות על סיווג או ביצוע הפרשה, ההמלצות מדווחות למחלקת החשבות באגף הכספים.

כאשר מזהה מחלקת סקטור הנדל"ן או היחידה לבנקאות מסחרית שבמערך אשראי ותפעול סניפים כי לווה נקלע לקשיים או עולה חשש כי הוא עלול להיקלע לקשיים מתקיים דיון מידי בהשתתפות הגורמים העיקריים המטפלים בלקוח ומתקבלות החלטות מיידיות באם להעבירו לטיפול מחלקת הגביה בבנק, טיפול משפטי מחוץ לבנק, הטלת כינוס, פירוק או עריכת הסדר על החוב.

באשראי הקמעונאי – כאשר הלוואה נכנסת לפיגור – מוקד הגביה מטפל בגביית פיגורים עד עומק פיגור 3, הלוואות שמעבר לעומק הפיגור הנ"ל מועברת לטיפול מחלקת הגביה. במקרים חריגים בהם יש חשש לזיוף, מרמה, חשד לבריחת לווים לחו"ל וכד' העברת התיק על ידי הסניף למחלקת הגביה מתבצעת מיידית ללא תלות בגובה הפיגור. מחלקת הגביה מרכזת את כל ההליכים במסגרת פעולת הגביה בבנק, ומפקחת על עבודת עורכי הדין וקבלני המשנה המעורבים בהליכי הגביה.

הנהלת הבנק שואפת להסדיר עם לווים שבפיגור את חובם לבנק ואת ההמשך השוטף של התשלומים החודשיים, ובלבד שבתיק ההלוואה קיימים בטחונות מספיקים.

במקרים בהם הלווים אינם משתפים פעולה ו/או נמנעים מתשלום החוב, יינקטו הליכי כינוס שהם בבחינת מוצא אחרון

לסילוק החוב.

קיים בבנק מערך נהלים מסודר הדין באיתור, סיווג וטיפול בחובות בעייתיים וקיימת מערכת קשרי עבודה משותפים בין מנהלי האשראי למחלקת הגביה.

בקורות אירועים מהותיים העלולים להשפיע על קבוצת לקוחות או על תיק האשראי, הבנק בוחן את השפעת האירוע על תיק האשראי ומגיב בהתאם. התגובה יכולה להיות בדרך של שינוי המדיניות או בדרך של פעולה מול הלווים הקיימים. הדירקטוריון וועדותיו מקבלים דיווחים תקופתיים בדבר התפלגות האשראי, פילוחו למגזרים, לווים גדולים ופרמטרים נוספים המודדים את החשיפה לסיכון האשראי.

הפרשה להפסדי אשראי

הבנק קובע את ההפרשות להפסדי אשראי בהלוואות בשעבוד דירת מגורים על פי נוסחת עומק פיגור כפי שנקבעה בהוראה מס' 314 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים. בנוסף, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, מחושבת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין יתרת הלוואות לדיור שלא תפחת משיעור של 0.35% מיתרת הלוואות לדיור שלא מוחזקת בגין הפרשה לפי עומק הפיגור או הפרשה פרטנית.

ביתר האשראי הקמעונאי וכן באשראי העסקי, הבנק קובע הפרשותיו בהתאם לחוזר המפקח על הבנקים בנושא: "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי" שפורסם ביום 31 בדצמבר, 2007. החוזר מבוסס, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

על פי החוזר, הבנק קובע כחשבון התחייבותי נפרד, הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים למכשירי אשראי חוץ מאזניים, כגון התקשרויות למתן אשראי וערבויות. ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת, באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית".

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי – הבנק מזהה לצורך בחינה פרטנית כל חוב שיתרתו החוזית (ללא ניכוי מחיקות חשבונאיות שאינן כרוכות בויתור חשבונאי, ריבית שלא הוכרה, הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות) הינה 1 מיליון ש"ח או יותר. כן מזהה הבנק לצורך הערכה פרטנית, חובות אחרים (למעט הלוואות לדיור לגביהן חושבה הפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור) אשר ההפרשה לירידת ערך בגינם אינה נכללת בהפרשה קבוצתית. ההפרשה הפרטנית תוכר לגבי כל חוב שסווג כפגום.

חוב פגום – אשראי שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יוכל לגבות את כל הסכומים בגינו, לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב, וההפרשה להפסדי אשראי בגינו נמדדת במסלול של הפרשה פרטנית. יש להחיל את הסיווג הנ"ל, גם על אשראי המצוי בפיגור מעל 90 יום למעט אם הוא מובטח ונמצא בהליכי גבייה, ועל חובות בעייתיים שאורגנו מחדש שבמסגרת הארגון מחדש העניק הבנק לחייב ויתור (Concession) אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק. חוב יסווג כפגום כאשר על פי מידע ואירועים עדכניים צפוי שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו על פי התנאים החוזיים של החוב. חוב מסווג כפגום כאשר החוב נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גבייה. בנוסף, חוב מסווג כפגום כאשר מבוצע ארגון מחדש לחוב בעייתי.

ההפרשה הפרטנית להפסדי אשראי מוערכת בהתבסס על תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי של החוב, או כאשר החוב מגובה בביטחון או כאשר הבנק קובע שצפויה תפיסת נכס על פי השווי ההוגן של הביטחון ששועבד להבטחת אותו אשראי בניכוי עלויות מכירה.

חוב בפיגור – חוב בו קרן או ריבית לא שולמו במועד בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים. חשבון עו"ש/חח"ד ידווחו

כחוב בפיגור כאשר החשבון נותר ברציפות ביתרת חובה (בהיעדר מסגרת מאושרת), או בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת, למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים הנמוכים מיתרת החובה ומהמסגרת במשך תקופה של 180 ימים. הלוואות ידווחו כחוב בפיגור כאשר הקרן או הריבית לא שולמו לאחר 30 יום מהמועד שנקבע לתשלומם, בהתאם לתנאי הפירעון החוזיים של החוב.

ההפרשה להפסדי אשראי המוערכת על בסיס קבוצתי - מיושמת עבור הפרשות לירידת ערך של קבוצות גדולות של חובות קטנים והומוגניים (כגון: חובות בכרטיסי אשראי, הלוואות לדיור וחובות צרכניים הנפרעים בתשלומים) וכן בגין חובות שנבחנו פרטנית ונמצא שהם אינם פגומים. ההפרשה הספציפית להפסדי אשראי בגין חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, למעט הלוואות לדיור לגביהם חושבה הפרשה לפי נוסחת עומק הפיגור, תחושב בהתאם לכללים שנקבעו בתקן חשבונאות אמריקאי **FAS 5: Accounting for Contingencies** (להלן - "FAS 5"), בהתבסס על אומדן עדכני של שיעור הפסדי העבר בגין כל אחת מהקבוצות ההומוגניות של חובות בעלי מאפייני סיכון דומים. הנוסחה מבוססת על שיעורי הפסד היסטוריים (עד שנת 2010) וכן על שיעורי מחיקות חשבונאיות נטו שנרשמו בפועל (משנת 2011) בענפי המשק השונים בחלוקה בין אשראי לא בעייתי ואשראי בעייתי. על פי הנחיות ספציפיות של בנק ישראל, שיעור ההפרשה לאשראי צרכני בעייתי נקבע על פי מודל 'נדידת אשראי' שבוחן את נדידת האשראי בשנה האחרונה לעומק 5 ומעלה, בחלוקה לפי קבוצות פיגור.

ב-19 בינואר 2015 פורסם חוזר של בנק ישראל בדבר 'הפרשה קבוצתית בגין אשראי לאנשים פרטיים שאינו לדיור' במסגרתו נדרשו התאגידים הבנקאיים להביא בחשבון הן את הפסדי העבר בגין אשראי לאנשים פרטיים והן התאמות איכותיות בגין גורמים רלוונטיים לסיכויי הגבייה. שיעור ההתאמות האיכותיות לא יפחת מ-0.75% מיתרת האשראי לאנשים פרטיים לא בעייתיים לאותו מועד, כאשר מהאמור הוחרג סיכון אשראי הנובע מחייבים בגין כרטיסי אשראי בנקאיים ללא חיוב. כמו כן, תאגיד בנקאי אשר בכל אחת מהשנים שבטווח השנים רשם בגין אשראי לאנשים פרטיים שיעור הפסד הנמוך מ-0.3%, יהיה רשאי לשקול לעשות שימוש בהתאמות בגין גורמים סביבתיים כאמור בשיעור שלא יפחת מ-0.5%. כמו כן לא יחולו התאמות בגין גורמים סביבתיים על תאגיד בנקאי אשר לגביו מסר הפיקוח על הבנקים הנחיות ספציפיות. הבנק מיישם את הוראות הפיקוח בנושא.

ההפרשה הנדרשת בהתייחס למכשירי האשראי החוץ מאזניים מוערכת בהתאם לשיעור ההפרשה הקבוצתית בגין האשראי המאזני מוכפל בשיעור המימוש הצפוי של מכשירי האשראי החוץ מאזניים. בסיווג פגום שיעור המימוש הצפוי הוא 100%. בנוסף לכך, נקבעו בהוראה הגדרות וסיווגים שונים של סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, כללי הכרה בהכנסות ריבית מחובות פגומים וכן כללי מחיקה חשבונאית של חובות בעייתיים. בין היתר, הבנק פועל למחוק חשבונאית כל חוב המוערך על בסיס פרטני שנחשב שאינו בר גביה (**Uncollectible**) ובעל ערך נמוך עד כדי כך שהותרו כנס אינה מוצדקת או חוב בגינו מנהל התאגיד הבנקאי מאמצי גביה ארוכי טווח. לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת פיגור שלהם (ככלל, כאשר בפיגור מעל 150 ימים) וביטחונותיהם.

החל מיום 1 בינואר, 2011 נכנסה לתוקפה ההוראה בנושא "המדידה והגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי". ההוראה מתאימה את כללי הדיווח החלים על התאגידים הבנקאיים בישראל בנושא זה לאלו החלים על בנקים בארה"ב והיא מבוססת, בין היתר, על תקני חשבונאות בארה"ב ועל הוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב.

ניתוח חשיפות אשראי בגין הלוואות לדיור:

פעילות הבנק בתחום הלוואות לדיור הינה בכללותה עם אוכלוסיות מהעשירון האמצעי ומעלה, לשם כך מועדפים

לקוחות בעלי המאפיינים הבאים: לקוחות ביישובים במרכז הארץ, הנכס משועבד בהלוואות בשעבוד נדל"ן נמצא באזור המוגדר על-ידי הבנק כאזור מועדף, והכנסת המשפחה ברוטו אינה פחותה מההכנסה הממוצעת במשק. החל משנת 2011, ירד שיעור המימון בהלוואות לדיור שנותן הבנק באופן ניכר ובשנת 2014 כ- 87% מההלוואות ניתנו בשיעור מימון שאינו עולה על 60% משווי הנכס.

שיעור המימון הממוצע בבנק – יתרת ההלוואה חלקי שווי הנכסים המשוערך, כפי שנבדק ביחס לתיק האשראי הקיים בבנק, נמוך מאוד ועומד על כ- 29% (שווי הנכסים המשוערך מחושב ממועד השמאות האחרונה, על פי מדד מחירי הדיור שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בחלוקה על פי אזורים גיאוגרפיים ועפ"י מספר חדרים).

טבלה 14 - התפתחות ביצועי האשראי לדיור (במיליוני ש"ח)

2011	2012	201	2014	2015	
1,246	1,224	1,206	1,064	1,053	ביצועים במטבע ישראלי
243	252	158	105	190	ביצועים במט"ח
1,489	1,476	1,364	1,169	1,243	סה"כ ביצוע
(25%)	(1%)	(8%)	(14%)	6%	אחוז הגידול ביחס לשנה קודמת

טבלה 15 - נתונים כלליים על ביצועי משכנתאות שניתנו בש"ח

2011	2012	2013	2014	2015	
731	328	360	330	356	ביצועים בריבית משתנה בתדירות קצרה מ- 5 שנים
226	221	215	208	215	תקופת ההלוואה ממוצעת בחודשי
3,740	4,136	4,450	4,708	4,460	הכנסה לנפש בממוצע (ש"ח)
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור מימון הנכס (LTV)
87%	92%	85%	87%	87%	0%-60%
12%	7%	14%	12%	13%	61%-75%
1%	1%	1%	1%	0%	מעל 75%
					התפלגות סכום ביצוע לפי שיעור החזר מהכנסה (PTI)
75%	72%	70%	90%	93%	0%-40%
25%	28%	30%	10%	7%	מעל 40%
3%	4%	8%	4%	1%	אחוז הביצועים בעלי שיעור מימון מעל 60% ושיעור החזר מעל 40%
					התפלגות מספר הסכמים על פי סכום ביצוע (באלפי ש"ח)
72%	74%	70%	68%	64%	0-500
19%	18%	21%	21%	24%	500-1,000
9%	8%	9%	10%	12%	מעל 1,000 ⁽¹⁾
458	510	450	426	450	סכום הלוואה ממוצעת

(1) בשנת 2015 ניתנו 48 הלוואות בסך העולה על 2 מיליון ש"ח להלוואה, בסכום כולל של 138 מיליוני שח.

שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה:

שיעור ההחזר מההכנסה בהלוואה לדיור משמש מדד ליכולתו של הלקוח להיפרע מההלוואה אותה נטל. ביום 29 באוגוסט 2013 פרסם המפקח על הבנקים הנחיות המגבילות, בהתייחס להלוואות לדיור, את שיעור ההחזר מן ההכנסה, את חלק הלוואה שניתן בריבית משתנה ואת התקופה הסופית לפירעון הלוואה. בחודש ספטמבר 2014

פורסם על ידי בנק ישראל הנחיות מרכזות בנושא מגבלות על הלוואות לדיור. הבנק מקפיד ששיעור ההחזר החודשי של ההלוואה המבוקשת יעמוד בכללי הוראות בנק ישראל והתיאבון לסיכון של הבנק ובהתאם לכך בביצועי הלוואות לדיור בשנת 2015 שיעור יחס החזר להכנסה הממוצע עמד על כ- 23% לעומת 28% בתקופה המקבילה אשתקד. 74% מתיק האשראי לדיור ניתן ללקוחות בעלי יחס החזר להכנסה הנמוך מ- 40%. בנוסף 5% בלבד מתיק האשראי לדיור ניתן ללקוחות בעלי יחס החזר להכנסה גבוה מ- 40% ששיעור המימון שלהם היה גבוה מ-60%.

התפלגות התיק לפי שיעור מימון:

במדיניות האשראי של השנים האחרונות הבנק החליט להקטין את החשיפה לסיכונים אשראי על-ידי הגבלת שיעור המימון המרבי, עד ל- 75% מערך הנכס המשועבד, בעקבות ההוראות שפרסם המפקח על הבנקים. בהתאם לכך 80% מתיק האשראי לדיור ניתן בשיעור מימון מקורי של עד 60%.

על פי מדיניות האשראי, הבנק לא מעניק הלוואות בהן קיים אלמנט של דחיית תשלומי קרן וריבית לתקופות ארוכות. יתרת הלוואות המובטחות בשעבוד משני או כאשר זכות הביטחון של הבנק אינה מובטחת אינה מהותית. אין בבנק הלוואות לדיור בהן המידע אינו שלם.

בהתאם להוראות בנק ישראל הבנק לא מעניק הלוואות לתקופה העולה על 30 שנים. בשנת 2015 כ- 13.5% מסך האשראי לדיור (192 מיליוני ש"ח) ניתן לתקופה העולה על 25 שנים לעומת כ- 12% מסך האשראי לדיור (148 מיליוני ש"ח) בתקופה המקבילה אשתקד. תקופת ההלוואה המקורית של 86.5% מיתרת תיק האשראי לדיור נמוכה מ 25 שנים.

התפלגות התיק לפי אזור גיאוגרפי:

תיק האשראי לדיור של הבנק מפוזר בין לווים רבים שרובם רכשו נכסים ומרוכז במרכז הארץ. 51% מהתיק ניתן לנכסים באזור גוש דן וירושלים רבתי.

מידע בדבר חשיפות אשראי:

טבלה מספר 16 - חשיפות סיכון אשראי ברוטו לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי⁽¹⁾:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015		
חשיפות סיכון אשראי ברוטו ממוצעות	חשיפות סיכון אשראי ברוטו ⁽²⁾	
במיליוני שקלים		
12,197.3	11,983.4	הלוואות ⁽³⁾
951.8	1,221.5	אגרות חוב ⁽⁴⁾
118.1	261.3	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ⁽⁵⁾
1,643.0	1,698.5	חשיפות חוץ מאזניות ⁽²⁾
387.4	408.2	נכסים אחרים ⁽⁶⁾
15,297.6	15,572.9	סך הכל

טבלה מספר 16 - חשיפות סיכון אשראי ברוטו לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי⁽¹⁾ (המשך)
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2014		
חשיפות סיכון אשראי ברוטו ממוצעות	חשיפות סיכון אשראי ברוטו ⁽²⁾	
במיליוני שקלים		
12,264.8	12,889.6	הלוואות ⁽³⁾
669.7	610.6	אגרות חוב ⁽⁴⁾
28.1	25.5	עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים ⁽⁵⁾
1,454.4	1,413.7	חשיפות חוץ מאזניות ⁽²⁾
380.0 ⁽⁷⁾	377.4 ⁽⁷⁾	נכסים אחרים ⁽⁶⁾
14,797.0	15,316.8	סך הכל

- (1) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (2) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי.
- (3) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים.
- (4) לא כולל את אגרות-החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידי פיננסיים.
- (5) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של המכשירים הנגזרים.
- (6) כולל מזומנים, השקעות בתאגידי פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.
- (7) ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.ד' וביאור 1.1 בדוחות הכספיים של הבנק.

טבלה מספר 17 - סך החשיפות העיקריות למדינות זרות⁽¹⁾
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015													
חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾						חשיפה מאזנית ⁽²⁾							
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾		סך כל החשיפה המאזנית				חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול				המדינה
לפרעון מעל שנה	לפרעון עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים ⁽⁴⁾	למשלות ⁽⁴⁾		
354.1	275.6	-	21.1	-	-	629.7	-	-	262.8	0.1	366.8	ארצות הברית	
126.1	186.0	-	26.1	-	-	312.1	-	-	130.8	89.9	91.4	אחרות	
480.2	461.6	-	47.2	-	-	941.8	-	-	393.6	90.0	458.2	סך כל החשיפות למדינות זרות	
5.4	-	-	-	-	-	5.4	-	-	5.4	-	-	סך כל החשיפות למדינות LDC	
1.0	-	-	-	-	-	1.0	-	-	1.0	-	-	סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁵⁾	

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות, רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

טבלה מספר 17 - סך החשיפות העיקריות למדינות זרות⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2014													
חשיפה חוץ מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾						חשיפה מאזנית ⁽²⁾							
חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁽²⁾		מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי		סך כל החשיפה המאזנית		חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים			חשיפה מאזנית מעבר לגבול				המדינה
לפרעון מעל שנה	עד שנה	מזה: סיכון אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית	חובות פגומים	סיכון אשראי מאזני בעייתי	חשיפה מאזנית נטו לאחר ניכוי התחייבויות מקומיות	ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	חשיפה מאזנית לפני ניכוי התחייבויות מקומיות	לאחרים	לבנקים	לממשלות ⁽⁴⁾		
304.8	25.3	-	28.7	-	-	330.1	-	-	306.7	23.4	-	ארצות הברית	
197.9	138.5	-	35.4	-	-	336.4	-	-	201.5	134.9	-	אחרות	
502.7	163.7	-	64.1	-	-	666.5	-	-	508.2	158.3	-	סך כל החשיפות למדינות זרות	
6.2	-	-	-	-	-	6.2	-	-	6.2	-	-	סך כל החשיפות למדינות LDC	
7.7	-	-	-	-	-	7.7	-	-	7.7	-	-	סך כל החשיפות למדינות ה-GIIPS ⁽⁵⁾	

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) ממשלות, מוסדות, רשמיים ובנקים מרכזיים.
- (5) החשיפה למדינות ה-GIIPS כוללת את המדינות: פורטוגל, אירלנד, איטליה, יוון וספרד.

הבנק פועל בישראל בלבד. לאור זאת החשיפה למדינות זרות הינה באמצעות אשראי לתושבי חוץ, פיקדונות בבנקים והשקעה בניירות ערך זרים.

על פי מדיניות האשראי של הבנק, ההלוואות מוענקות לתושבים זרים בעלי מעמד סוציו-אקונומי גבוה, אשר הינם תושבי צפון אמריקה ומערב אירופה בעיקרם. לפירוט נוסף ראה פרק חשיפות למדינות זרות בדוח הדירקטוריון של הדוחות הכספיים.

טבלה מספר 18 - חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים⁽¹⁾:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015

סך כל	נכסים אחרים ⁽⁶⁾	חשיפות חוץ מאזניות ⁽²⁾	עסקאות במכשירים נגזרים ⁽⁵⁾			אשראי ⁽³⁾	אג"ח ⁽⁴⁾
			במיליוני שקלים				
3,024.2	-	-	-	-	1,207.9	1,816.3	חובות של ריבוניות
0.9	-	-	-	-	0.9	0.0	חובות של יישויות סקטור ציבורי
170.0	-	-	32.7	0.9	0.9	136.4	חובות של תאגידים בנקאיים
2,510.2	-	759.4	228.6	11.7	11.7	1,510.5	חובות של תאגידים
14.6	-	-	-	-	-	14.6	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
1,692.8	-	-	-	-	-	1,272.8	חובות קמעונאיים ליחידים
224.9	-	5.7	-	-	-	219.2	חובות של עסקים קטנים
7,527.0	-	513.4	-	-	-	7,013.6	חובות בגין משכנתאות לדיור
408.2	408.2	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
		-					
15,572.9	408.2	1,698.5	261.3	1,221.5	11,983.4	סך הכל	

31 בדצמבר 2014*

סך כל	נכסים אחרים ⁽⁶⁾	חשיפות חוץ מאזניות ⁽²⁾	עסקאות במכשירים נגזרים ⁽⁵⁾			אשראי ⁽³⁾	אג"ח ⁽⁴⁾
			במיליוני שקלים				
3,558.5	-	-	-	-	587.8	2,970.7	חובות של ריבוניות
1.2	-	-	-	-	1.1	0.1	חובות של יישויות סקטור ציבורי
248.5	-	-	25.5	10.1	10.1	212.9	חובות של תאגידים בנקאיים
1,934.4	-	684.2	-	11.7	11.7	1,238.5	חובות של תאגידים
30.5	-	-	-	-	-	30.5	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
1,526.3	-	281.4	-	-	-	1,244.9	חובות קמעונאיים ליחידים
255.6	-	9.3	-	-	-	246.3	חובות של עסקים קטנים
7,384.6	-	438.8	-	-	-	6,945.8	חובות בגין משכנתאות לדיור
377.4	377.4	-	-	-	-	-	נכסים אחרים
		-					
15,316.8	377.4	1,413.7	25.5	610.6	12,889.6	סך הכל	

* ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.1 ד' וביאור 1.1 בדוחות הכספיים של הבנק.

(1) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.

(2) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמה, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי.

(3) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים.

(4) לא כולל את אגרות-החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.

(5) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים.

(6) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.

טבלה מספר 19 - הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרות הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי: (במיליוני שקלים) [נדבך 3]

31 בדצמבר 2015

חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)

סיכון אשראי כולל (1)

הפסדי אשראי (4)

יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (5)	מזה חובות (2) מיליוני ש"ח		בעייתי (5)	דירוג ביצוע אשראי (7)		סיכון אשראי כולל (1)
					מזה חובות (2)	סך הכל		אשראי (7)	סך הכל	
-	-	-	-	-	0.1	0.5	-	0.5	0.5	ציבור - מסחרי
-	-	-	-	-	2.4	2.4	-	2.4	2.4	חקלאות
-	-	-	0.3	0.3	2.4	2.7	0.3	14.1	14.4	כרייה וחציבה
5.6	-	(0.8)	7.6	8.4	1,131.6	1,834.1	8.4	1,749.7	1,834.1	תעשייה
2.8	-	0.2	3.1	7.1	488.9	515.9	7.1	508.8	515.9	בינוי ונדל"ן - בינוי (6)
-	-	-	-	-	0.1	0.1	-	0.1	0.1	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
0.2	0.6	0.3	0.8	0.8	27.4	28.6	0.8	27.8	28.6	אספקת חשמל ומים
-	-	-	-	-	3.3	3.4	-	3.4	3.4	מסחר
0.1	-	(0.1)	0.2	0.3	16.8	18.5	0.3	18.2	18.5	בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
-	-	-	-	-	6.7	7.6	-	7.6	7.6	תחבורה ואחסנה
0.3	0.1	0.1	-	-	165.8	168.4	-	360.3	360.3	תקשורת ושירותי מחשב יקרא "מידע ותקשורת"
-	-	(0.1)	-	-	27.0	34.1	-	34.1	34.1	שירותים פיננסיים
0.1	-	-	-	-	13.1	15.2	-	16.1	16.1	שירותים עסקיים ואחרים
0.1	-	-	-	-	13.1	15.2	-	16.1	16.1	שירותים ציבוריים וקהילתיים
9.1	0.7	(0.4)	12.0	16.9	1,885.6	2,631.5	16.9	2,743.1	2,836.0	סך הכל מסחרי
60.2	4.8	0.5	-	170.1	7,023.9	7,537.4	170.1	7,255.8	7,537.4	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
45.1	31.2	40.3	16.0	36.2	1,091.4	1,530.5	36.2	1,469.1	1,530.5	אנשים פרטיים - אחר
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	11,468.0	11,903.9	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	2.5	2.5	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1,299.4	1,299.4	ממשלת ישראל
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	12,769.9	13,205.8	סך הכל פעילות בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	1.6	1.6	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	458.1	458.1	ממשלות בחו"ל
114.4	36.7	40.4	28.0	223.2	10,000.9	11,699.4	223.2	13,229.6	13,665.5	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל: חובות - 10,000.9 מיליוני ש"ח, אג"ח - 1,771.0 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 195.1 מיליוני ש"ח, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,698.5 מיליוני ש"ח.
 (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
 (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
 (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות)
 (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
 (6) כולל הלוואות לדירור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסימות הנמצאות בהליכי בנייה בסך של 76.0 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 145.2 מיליוני ש"ח.
 (7) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

טבלה מספר 19 - הלוואות פגומות, הלוואות בפיגור, יתרות הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי: (במיליוני שקלים) [נדבך 3]

31 בדצמבר 2014									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי (4)									
יתרת הפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי (5)	מזה חובות (2) מיליוני ש"ח	סך הכל	בעייתי (5)	דירוג ביצוע אשראי (7)	סך הכל
-	-	-	-	-	0.6	1.0	-	1.0	1.0
-	0.1	-	-	-	2.9	5.0	-	16.6	16.6
6.4	(9.3)	(10.0)	22.7	38.9	1,073.9	1,705.2	38.9	1,635.4	1,705.2
0.8	-	0.8	-	-	122.2	391.0	-	-	391.0
2.6	0.3	0.5	1.5	8.0	389.9	415.8	8.0	407.8	415.8
-	-	-	-	-	0.4	0.4	-	0.4	0.4
0.4	0.2	0.1	3.5	3.5	19.0	19.8	3.5	16.3	19.8
-	-	-	-	-	7.8	7.9	-	7.9	7.9
0.2	-	(0.2)	0.3	0.3	21.0	21.4	0.3	21.1	21.4
-	-	-	-	-	2.4	2.4	-	2.4	2.4
0.3	-	0.1	-	-	91.1	92.7	-	112.1	112.1
0.2	(0.1)	(0.1)	0.1	0.3	75.9	91.1	1.0	90.1	91.1
0.1	-	-	-	-	20.2	22.3	-	23.4	23.4
10.2	(8.8)	(9.6)	28.1	51.0	1,705.1	2,385.0	51.7	2,334.5	2,417.1
64.5	4.1	(1.3)	0.5	197.9	6,977.2	7,415.7	197.9	7,014.9	7,415.7
36.0	23.8	29.3	12.3	35.0	992.1	1,288.3	35.0	1,228.3	1,288.3
110.7	19.1	18.4	40.9	283.9	9,674.4	11,089.0	284.6	10,577.7	11,121.1
-	-	-	-	-	38.9	38.9	-	65.3	65.3
-	-	-	-	-	-	-	-	853.9	853.9
110.7	19.1	18.4	40.9	283.9	9,713.3	11,127.9	284.6	11,496.9	12,040.3
-	-	-	-	-	-	-	-	4.7	4.7
110.7	19.1	18.4	40.9	283.9	9,713.3	11,127.9	284.6	11,501.6	12,045.0

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות מכשירים נגזרים. כולל חובות- 9,713.3 מיליוני ש"ח, אג"ח - 876.7 מיליוני ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 40.4 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה - 1,414.6 מיליוני ש"ח.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות)
- (5) כולל הלוואות לדיור אשר הועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, בסך של 73.7 מיליוני ש"ח ומסגרות שהועמדו לקבוצות אלו בסך של 159.9 מיליוני ש"ח. (ליום 30.09.14: 148.7 מיליוני ש"ח ו- 200.3 מיליוני ש"ח, בהתאמה וליום 31.12.14: 122.2 מיליוני ש"ח ו- 151.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה).
- (6) יתרה נמוכה מ 0.1 מיליוני ש"ח אינה מוצגת בתוספת זו.
- (7)

טבלה מספר 20 - הפרשה להפסדי אשראי
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015

סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי
במיליוני שקלים					
1,538.0	-	1,538.0	4.3	-	1,533.7
8,462.9	-	8,462.9	1,087.1	7,023.9	351.9
10,000.9	-	10,000.9	1,091.4	7,023.9	1,885.6
6,835.5	-	6,835.5	-	6,759.5	76.0
-	-	-	-	-	-
5.5	-	5.5	-	-	5.5
106.1	-	106.1	44.5	59.8	1.8
111.6	-	111.6	44.5	59.8	7.3
60.1	-	60.1	-	59.8	0.3

יתרת חוב רשומה של חובות:

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי*

סך הכל חובות

*מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור

יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי**

סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי

**מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק

הפיגור

31 בדצמבר 2014

סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי
במיליוני שקלים					
1,389.0	-	1,389.0	6.2	0.5	1,382.3
8,324.3	38.9	8,285.4	985.9	6,976.7	322.8
9,713.3	38.9	9,674.4	992.1	6,977.2	1,705.1
6,894.0	-	6,894.0	-	6,771.8	122.2
-	-	-	-	-	-
7.0	-	7.0	-	-	7.0
100.9	-	100.9	35.6	63.6	1.7
107.9	-	107.9	35.6	63.6	8.7
64.0	-	64.0	-	63.6	0.4

יתרת חוב רשומה של חובות:

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי*

סך הכל חובות

*מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק הפיגור

יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:

שנבדקו על בסיס פרטני

שנבדקו על בסיס קבוצתי**

סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי

**מזה: שההפרשה בגינם חושבה לפי עומק

הפיגור

טבלה מספר 21 - תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
[נדבך 3]

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי
במיליוני שקלים					
110.7	-	110.7	36.0	64.5	10.2
40.4	-	40.4	40.3	0.5	(0.4)
(43.1)	-	(43.1)	(37.1)	(4.9)	(1.1)
6.4	-	6.4	5.9	0.1	0.4
(36.7)	-	(36.7)	(31.2)	(4.8)	(0.7)
114.4	-	114.4	45.1	60.2	9.1
-	-	-	0.2	(0.5)	0.3
2.8	-	2.8	0.6	0.4	1.8

יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
הוצאות בגין הפסדי אשראי*
מחיקות חשבונאיות
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
מחיקות חשבונאיות נטו
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה**
*מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
**מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014					
סך הכל	בנקים וממשלות	אשראי לציבור			
		סך הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי
במיליוני שקלים					
111.4	-	111.4	30.5	69.9	11
18.4	-	18.4	29.3	(1.3)	(9.6)
(37.5)	-	(37.5)	(30.5)	(6.8)	(0.2)
18.4	-	18.4	6.7	2.7	9.0
(19.1)	-	(19.1)	(23.8)	(4.1)	8.8
110.7	-	110.7	36.0	64.5	10.2
0.3	-	0.3	-	0.2	0.1
2.8	-	2.8	0.4	0.9	1.5

יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה
הוצאות בגין הפסדי אשראי*
מחיקות חשבונאיות
גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
מחיקות חשבונאיות נטו
יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף שנה**
*מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
**מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

חשיפות אשראי ודרישות הון לפי הגישה הסטנדרטית [נדבך 3]

יישום דירוג אשראי חיצוני על פי הגישה הסטנדרטית, אשר מיושמת בבנק, מבוססת על דירוגים חיצוניים. שקלולי סיכון האשראי נקבעים בין היתר, באמצעות ייחוס החשיפה לצד הנגדי לעסקה כפי שנקבע בהוראה, תוך הבאה בחשבון של דירוגי האשראי החיצוני הנקבעים על-ידי חברות דירוגי אשראי חיצוניות (ECAI) ומשמשים למדידת סיכון אשראי באופן סטנדרטי.

דירוג ECAI משמשים לקביעת משקל סיכון של הצדדים הנגדיים הבאים:

- ריבוניות
- סקטור ציבורי
- תאגידים
- תאגידים בנקאיים
- איגוחים

למטרה זו, משתמש הבנק בנתוני שתי סוכנויות דירוג Standard and Poor's ו- Moody's Investors Service .Rating Group.

טבלה מספר 22 - טבלת המיפוי לדירוגי חברות הדירוג הבינלאומיות המוכרות:

משקל סיכון			דירוג של חברות הדירוג	
ריבוניות	בנקים	תאגידים	S&P	Moody's
0%	20%	20%	AAA עד AA-	Aaa עד Aa3
20%	50%	50%	A+ עד A-	A1 עד A3
50%	100%	100%	BBB+ עד BBB-	Baa1 עד Baa3
100%	100%	100%	BB+ עד BB-	Ba1 עד Ba3
100%	100%	150%	B+ עד B-	B1 עד B3
150%	150%	150%	CCC+ או נמוך יותר	Caa1 או נמוך יותר

בתהליך הדירוג מתבצע זיהוי הלקוחות ומציאת הדירוג המתאים על-ידי התאמה בין קובצי חברות דירוג האשראי החיצוניות לבין נתוני הצדדים הנגדיים. הנתונים מוזנים למערכת החישוב ובהתאם לחוקים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים מוקצה משקל סיכון מתאים. בהתאם לכך, נבחר הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי שניתן על-ידי אחת משתי סוכנויות הדירוג האמורות.

כאשר לא קיים דירוג לצד נגדי, מחושב משקל הסיכון לפי הגדרת ברירת המחדל שבהוראות בנק ישראל. משקל הסיכון לחובות של בנקים ישראלים שמועד פירעונם המקורי הוא עד שלושה חודשים או פחות, והנקובים וממומנים בשקלים חדשים הוא – 20%.

משקל הסיכון של בנקים נקבע לפי משקל הסיכון של המדינה בה הוא מאוגד והוא נחות בדרגה אחת ממשקל הסיכון הנגזר מדירוג אותה מדינה.

עבור השקעה בהנפקות שיש להן דירוג הנפקה ספציפי, משקל הסיכון של החוב יתבסס על דירוג זה, למעט כאשר המנפיק הוא תאגיד או ישות סקטור ציבורי. במקרים אלו, משקל הסיכון יתבסס על דירוג המנפיק ולא על דירוג הנפקה ספציפי.

הפחתת סיכון אשראי

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית המקיפה על מנת לקבוע את שקלולי הסיכון שיחולו על הצד הנגדי. הגישה הסטנדרטית מצריכה שימוש בדירוגים בלתי-תלויים שהוכנו על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות. הטבלאות שלהן מציגות את פירוט חשיפת האשראי ברוטו על-פי משקולות הסיכון תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי (סגמנטים) לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחונות מוכרים.

טבלה מספר 23 - סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני הפחתת סיכון אשראי:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015									
חשיפת אשראי (1) ברוטו	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
מיליוני שקלים									
3,024	-	-	16	-	-	-	27	2,981	ריבוניות
1	-	-	-	-	1	-	-	-	סקטור ציבורי
170	-	-	-	-	92	-	78	-	תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	חברות ניירות ערך
2,510	-	1	2,465	-	32	-	12	-	תאגידים
15	-	-	15	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,693	-	40	211	1,442	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
225	-	2	0	223	-	-	-	-	עסקים קטנים
7,527	-	48	295	3,015	905	3,264	-	-	הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	איגוח
408	52	6	189	-	-	-	-	162	אחרים
15,573	52	96	3,190	4,680	1,030	3,264	117	3,143	סך הכל
*31 בדצמבר 2014									
חשיפת אשראי (1) ברוטו	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
מיליוני שקלים									
3,558	-	-	18	-	-	-	29	3,512	ריבוניות
1	-	-	-	-	1	-	-	-	סקטור ציבורי
249	-	-	-	-	86	-	162	-	תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	חברות ניירות ערך
1,934	-	8	1,877	-	22	-	27	-	תאגידים
31	-	-	31	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,526	-	-	9	1,482	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
256	-	-	1	253	-	-	-	-	עסקים קטנים
7,385	-	-	468	2,806	605	3,453	-	-	הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	איגוח
377	51	-	191	-	-	-	-	135	אחרים
15,317	51	-	2,595	4,540	714	3,453	218	3,646	סך הכל

* ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור 1.ד' וביאור 1.ו' בדוחות הכספיים של הבנק.

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שיקולול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי.

טבלה מספר 24 - סכום חשיפות האשראי ברוטו לאחר הפחתת סיכון אשראי:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015									
חשיפת אשראי נטו(1)	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
מיליוני שקלים									
3,024	-	-	16	-	-	-	27	2,981	ריבוניות
1	-	-	-	-	1	-	-	-	סקטור ציבורי
174	-	-	-	-	95	-	79	-	תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	חברות ניירות ערך
2,056	-	1	2,011	-	32	-	12	-	תאגידים
15	-	-	15	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,653	-	40	211	1,402	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
168	-	2	-	166	-	-	-	-	עסקים קטנים
7,527	-	48	295	3,014	905	3,266	-	-	הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	איגוח
408	52	6	189	-	-	-	-	162	אחרים
15,026	52	96	2,736	4,582	1,033	3,266	118	3,143	סך הכל

31 בדצמבר *2014									
חשיפת אשראי נטו(1)	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	0%	
מיליוני שקלים									
3,558	-	-	18	-	-	-	29	3,512	ריבוניות
1	-	-	-	-	1	-	-	-	סקטור ציבורי
255	-	-	-	-	93	-	162	-	תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	חברות ניירות ערך
1,788	-	6	1,732	-	22	-	27	-	תאגידים
31	-	-	31	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,485	-	36	9	1,441	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
189	-	2	1	186	-	-	-	-	עסקים קטנים
7,381	-	53	468	2,804	605	3,452	-	-	הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	-	-	-	-	איגוח
377	51	-	191	-	-	-	-	135	אחרים
15,066	51	97	2,450	4,431	721	3,452	218	3,646	סך הכל

* ללא השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים אשר נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2015. לאחר השפעת היישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ולאחר מכירת אג"ח מוחזקות לפדיון. לפירוט ראה ביאור ד.1 וביאור 1.1 בדוחות הכספיים של הבנק.

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שיקול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לאחר הפחתת סיכון אשראי.

הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית [נדבך 3]

במטרה להפחית את סיכון האשראי הבנק פועל על פי מדיניות, נהלים ותהליכי עבודה לקבלת בטוחות וניהולן, שיעורי הסתמכות על בטוחות, רישום הבטוחות וכד'.

בטוחות - הבטוחה המרכזית הניתנת לבנק היא שיעבוד נדל"ן. כמו כן מתקבלים בבנק בטוחות נוספים: שעבוד רכב, צ'קים, פיקדונות וני"ע, ערבויות בנקאיות מצדדים שלישיים, ערבויות אישיות של ערבים לחוב ועוד. במדיניות הבנק נקבעו כללי השענות על כל אחד מסוגי הבטוחות, בהתאם לאופי הבטוחה, סחירותה, מהירות המימוש והמעמד המשפטי של הבטוחה. הביטוחות מותאמים לנסיבות ההלוואה.

בנהלי הבנק נקבעו כללים לניהול הביטוחות ולעדכון ערכם.

בדיקת נאותות הביטוחות מבוצעות כחלק מתהליך חיתום על ידי קו הגנה ראשון. בנוסף, יחידות ההגנה בקו ההגנה השני והשלישי מבצעות בדיקות נוספות לנאותות הביטוחות.

בחישוב הלימות ההון פועל הבנק בהתאם להוראות 201-211 להוראות ניהול בנקאי תקין של המפקח על הבנקים בדבר מדידה והלימות ההון ומקזז מהאשראי לציבור בטוחות הכשירים בניכוי על פי הוראות אלו. רשימה זו הינה מצומצמת יותר ולא כוללת את כלל הביטוחות שמתקבלים בבנק.

בחישוב זה, על פי הוראה 203, מתייחס הבנק לשלושה מכשירי CRM מרכזיים, על פי הנחיות באזל III, הבהרות בנק ישראל ובהתאם לחוות דעת משפטית. הראשון הוא פיקדונות וחסכונות שהוקמו ומנוהלים בבנק, השני הוא ערבויות צד ג' אשר מבטיחות חשיפות של לקוחות הבנק והשלישי הוא ניירות ערך.

הפיקדונות והחסכונות אשר יכולים לשמש כמבטיחי אשראי הינם פיקדונות אשר מסומנים במערכת הבנק כמשועבדים כאשר בעל הפיקדון הוא גם בעל החשיפה, וכן פיקדונות אשר רשומים במערכת הבנק ושועבדו לטובת הבנק, כאשר בנוסף השעבוד נרשם ברשם המשכונות או רשם החברות, לפי העניין. קיזוז הפיקדונות והחסכונות מסך האשראי לציבור נעשה בהתאם לעמידת הבטוחה בהוראות האמורות.

טבלה מספר 25 - פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי נגזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי: [נדבך 3]

ליום 31 לדצמבר 2015					
חשיפת אשראי (נטו) ⁽⁴⁾	סך הכל סכומים שנוספו ⁽²⁾ בגין ערבויות	סך הכל סכומים שנגרעו בגין ערבויות	חשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי ⁽³⁾	חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾	
3,024	-	-	-	3,024	ריביונות
1	-	-	-	1	סקטור ציבורי
174	5	-	(1)	170	תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	-	חברות ניירות ערך
2,056	-	-5	(449)	2,510	תאגידים
15	-	-	-	15	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,653	-	-	(40)	1,693	קמעונאיות ליחידים
168	-	-	-57	225	עסקים קטנים
7,527	-	-	-	7,527	הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	איגוח
408	-	-	-	408	אחרים
15,026	5	(5)	(547)	15,573	סך הכל

ליום 31 לדצמבר 2014					
חשיפת אשראי (נטו) ⁽⁴⁾	סך הכל סכומים שנוספו בגין ערבויות	סך הכל סכומים שנגרעו בגין ערבויות	חשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי ⁽³⁾	חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾	
3,558	-	-	-	3,558	ריביונות
1	-	-	-	1	סקטור ציבורי
255	7	-	-	249	תאגידים בנקאיים
-	-	-	-	-	חברות ניירות ערך
1,788	-	(7)	(140)	1,934	תאגידים
31	-	-	-	31	בביטחון נדל"ן מסחרי
1,485	-	-	(41)	1,526	קמעונאיות ליחידים
189	-	-	(61)	256	עסקים קטנים
7,381	-	-	(3)	7,385	הלוואות לדיור
-	-	-	-	-	איגוח
377	-	-	-	377	אחרים
15,066	7	(7)	(251)	15,317	סך הכל

* יישום למפרע - לפרטים בדבר יישום למפרע של הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון עלויות תוכנה ראה ביאור 1_ בדוחות הכספיים. לא כולל השפעת מיישם תקינה חשבונאית בארה"ב בנושא זכויות עובדים.

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שיקולול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לאחר הפחתת סיכון אשראי.
(3) לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.

(4) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לאחר הפחתת סיכון אשראי.

סיכוני אשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים [נדבך 3]

סיכון סליקה הוא הסיכון שצד נגדי לא יקיים את חלקו ולא יעביר לבנק במועד הקבוע לכך את הסכום הנדרש בעת סליקת עסקה, זאת על אף שהבנק מילא את חלקו בעסקה והעביר לצד הנגדי את התשלום. הסיכון קיים רק כאשר התמורות בעסקה לא מועברות סימולטנית. החשיפה לסיכון סליקה היא למשך זמן קצר ובדרך כלל היא תוך יומית.

סיכון צד נגדי הינו סיכון שהצד הנגדי לעסקה יהיה בכשל לפני הסליקה הסופית של תזרימי העסקה. ערך השוק של העסקה, שיכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים, תלוי למעשה בתנודות בגורמי השוק. רק במידה שהעסקה תהיה בעלת שווי הוגן חיובי לבנק והצד הנגדי יהיה בכשל - עשוי להיגרם הפסד כלכלי לבנק בעת הכשל. החשיפה לסיכון צד נגדי יכולה להיווצר במשך כל חיי העסקה.

עד לחודש ספטמבר 2007, השתמשה המערכת הבנקאית בסליקת ממסרים, בעיקר באמצעות מערכת מס"ב, בנוסף למערכת סליקת שיקים. בנוסף, החל מחודש ספטמבר 2007, החלה המערכת הבנקאית להפעיל את מערכת RTGS, שהיא מערכת לסליקת תנועות כספיות בזמן אמת. סכום התנועה המחייב העברה ב RTGS - נקבע על ידי בנק ישראל ל- 1 מיליון ש"ח. מערכות אלו מפחיתות את הסיכון בהעברות רגילות במידה משמעותית.

המקור העיקרי לחשיפת הבנק לסיכונים סליקה הינו סליקת עסקאות בנגזרים (OTC). הבנק אינו פועל מול לקוחותיו בנגזרות OTC, אלא במכשירים נגזרים הנסחרים בבורסות שונות, בהם סיכון הסליקה מזערי. הבנק חשוף לסיכונים סליקה בפעילותו עבור עצמו, ואולם היקפי הפעילות הללו אינם מהותיים. בנוסף, לבנק חשיפה לסיכונים סליקה הנובעים ממסחר בניירות ערך זרים המתבצע מול ברוקרים באמצעות תהליכי סליקה מסוג Non-DVP. היקף העסקאות אשר אינן נסלקות DVP קטן יחסית.

עיקר חשיפות הבנק לסיכון צד נגדי מתהווה מול בנקים בארץ ובח"ל ומוסדות פיננסיים מוכרים בחו"ל בגין סליקת עסקאות בנגזרים (OTC) ומול ברוקרים ונותני שירות קסטודיאן בניירות ערך בגין סליקת עסקאות בניירות ערך זרים. מסגרות הפעילות עם מוסדות אלו מאושרות לפחות אחת לשנה בדירקטוריון הבנק כחלק ממסגרות האשראי של אותם מוסדות. בתשעת החודשים הראשונים של השנה לא התממשו סיכונים סליקה או סיכון צד נגדי בבנק.

במהלך יישום הנדבך הראשון, אימץ הבנק שיטת מדידה המבוססת על חישוב עלות השיחלוף הנוכחית על ידי שערור עסקאות לשווי השוק, והוספה של מקדם תוספת ("add-on") לסכום זה, כדי לשקף את החשיפה הפוטנציאלית העתידית למשך יתרת חיי העסקה.

הפחתת סיכון - הבנק חתם על הסכמי ISDA ועל נספחי CSA מול רוב הבנקים מולם מתבצעת הפעילות בנגזרים. הדבר מאפשר קיזוזים של העסקאות, כך שהסכום שיעבור בין הצדדים לעסקה הוא סכום החשיפה נטו, ועל ידי כך להקטין את החשיפה של כל אחד מהצדדים. נספחי CSA מסדירים העברות של כספים בין הצדדים לעסקה כל אימת שהחשיפה מגיעה להיקף מסוים שנקבע מראש, ועל-ידי כך קטנה החשיפה לצד הנגדי.

טבלה מספר 26 - פירוט חשיפות האשראי של הבנק שמקורן בנגזרים:

[נדבך 3]

31 בדצמבר 2015					
סך הכל	נגזרי סחורות	מתכות יקרות	נגזרי מניות	נגזרי מטבע- חוץ וזהב	נגזרי ריבית
במיליוני שקלים					
231.9	-	-	228.6	1.9	1.4
29.4	-	-	-	21.1	8.3
-	-	-	-	-	-
(223.9)	-	-	(223.0)	(0.9)	-
37.4	-	-	5.6	22.1	9.7
31 בדצמבר 2014					
סך הכל	נגזרי סחורות	מתכות יקרות	נגזרי מניות	נגזרי מטבע- חוץ וזהב	נגזרי ריבית
במיליוני שקלים					
40.4	-	-	18.6	21.1	0.7
5.1	-	-	-	5.1	-
-	-	-	-	-	-
(18.6)	-	-	(18.6)	-	-
26.9	-	-	-	26.2	0.7

שווי הוגן ברוטו חיובי
ערכי Add On
השפעת הסכמי קיזוז
ביטחון כשיר

חשיפת אשראי, נטו

שווי הוגן ברוטו חיובי
ערכי Add On
השפעת הסכמי קיזוז
ביטחון כשיר

חשיפת אשראי, נטו

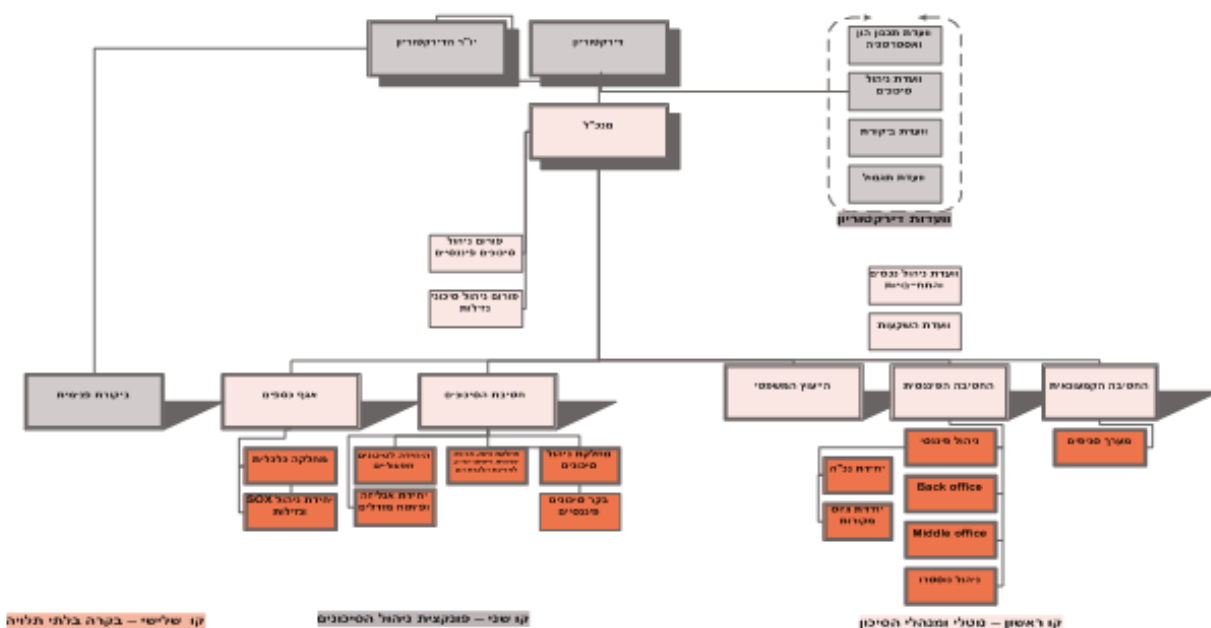
סיכוני שוק [נדבך 3]

ניהול סיכוני שוק:

סיכוני שוק הם קבוצת הסיכונים אשר מהותם הינה החשיפה להפסד כתוצאה משינויים בפרמטרים שונים בשוק (פרמטרים אקסוגניים). בקבוצת סיכונים זו כלולים מספר סוגי סיכונים ספציפיים, המנוהלים בבנק באופן דומה, על בסיס, על בסיס מסגרת עבודה, מדיניות ומגבלות שקבע הדירקטוריון. הסיכונים הנכללים במסגרת סיכוני השוק הינם:

- **סיכון ריבית** - הינו הסיכון הנובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעור הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות. שינויים אלו עלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק בשל ירידה עתידית בהכנסות המימון העוללה להיגרם כתוצאה מחשיפה לריבית בכל אחד מבסיסי ההצמדה השונים.
- **סיכון שער חליפין** – הינו החשיפה לרווחי הבנק כתוצאה משינויים בשערים של המטבעות השונים בהם הבנק פועל במסגרת עסקיו.
- **סיכון אינפלציה** – הינו הסיכון משינויים לא צפויים בקצב האינפלציה, כלומר בשינויים במדד המחירים לצרכן.
- **סיכוני בסיס אחרים** - חשיפה לשינוי של מחירים של מניות, אופציות וכו'.

ממשל תאגידי לניהול הסיכונים, עמידת הסיכונים ובקרתם

קו אדום - מנהל סיכונים שוק, קו ירוק - מנהל סיכונים אשראי, קו כחול - מנהל סיכונים אחרים

הדירקטוריון - נושא באחריות העליונה לניהול ופיקוח על סיכוני שוק ונזילות וליצירת סביבת סיכון נאותה. תפקיד הדירקטוריון, כקובע המדיניות בבנק, הנו להתוות את אופי ניהול הסיכונים ואת מבנה הממשל התאגידי הנדרש.

ועדה דירקטוריונית לניהול סיכונים - תפקידה לבחון את תהליכי ניהול הסיכונים בבנק ואת מידת התאמתם למסגרת המדיניות שאושרה על ידי הדירקטוריון ואת מערכות הדיווח וקווי האחריות והסמכות. הוועדה מקיימת דיון מקדים לדיוני הדירקטוריון בכל הנוגע למדיניות החשיפה לסיכונים שוק ונזילות (לרבות מדיניות הנוסטרו). כמו כן דנה הוועדה בהיערכות הארגונית לניהול ובקרת סיכונים אלו. הוועדה אף דנה בכל הצעה לפעילות פיננסית חדשה או פעילות חריגה של הבנק ובכל השקעה יזומה במכשיר פיננסי חדש ומגישה, במידת הצורך, את המלצותיה לדירקטוריון. אחת לרבעון מקבלת הוועדה דיווח שוטף בין היתר, באמצעות מסמך הסיכונים, הכולל את תוצאות המודלים ותרחישי הקיצון. הדיווח כולל את גובה הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים (סיכון בסיס) והרווחיות הנובעת מפוזיציות אלו, את החשיפה לסיכון הריבית, ואת החשיפה לסיכון הנזילות של הבנק. כן מקבלת הוועדה דיווח על הרכב תיק הנוסטרו ועל תשואותיו. הוועדה אף מקבלת דיווח על עמידה במגבלות אותן קבע הדירקטוריון ועל אירועים הקשורים לנושא החשיפות והנזילות.

בנוסף מקבלת הוועדה דיווח בלתי תלוי מאת בקר הסיכונים הכולל הדגשים על התפתחויות מיוחדות במצב החשיפות השונות, דיווח על חריגות מהמגבלות וניתוחים נוספים. במצבי חירום, הוועדה תקבל דיווח עדכני ושוטף על החשיפות המשמעותיות ועל מצב הנזילות.

לוועדה סמכות לאישור שינויים זמניים במגבלות החשיפה לסיכונים ובמגבלות ההשקעות בהיקף שקבע הדירקטוריון כחלק ממדיניות החשיפה לסיכונים.

ועדת ביקורת - תפקידי ועדת הביקורת וסמכויותיה יכללו, בין היתר, את הנושאים הבאים: בתחום ניהול הסיכונים; סקירה ואישור היקף הביקורת הפנימית ותדירותה; קבלת דוחות ביקורת בנושא ניהול הסיכונים; לוודא כי ההנהלה נוקטת פעולות מתקנות ראויות ובעיתוי הנדרש כדי לתת מענה לליקויים שזוהו על ידי המבקרים.

ההנהלה הבכירה - הנהלה הבכירה, בין היתר, באמצעות וועדת נכסים והתחייבויות והפורום לניהול סיכונים פיננסיים אחראית ליישום מסמך המדיניות ולפתח מדיניות ונהלים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחר הסיכונים הפיננסיים. עיקרי משימות ההנהלה הבכירה ביחס לניהול הסיכונים הפיננסיים הן: אישור מסמך המדיניות, קביעה ויישום מדיניות ונהלים, הבטחת האפקטיביות של תהליך ניהול הסיכונים.

ההנהלה מתכנסת בתדירות גבוהה לדיון בנושאים שוטפים. מטעם ההנהלה הבכירה, מוסדו מספר ועדות משנה, בהן חברים חברי ההנהלה הבכירה הרלוונטיים לנושאים הנדונים, המטפלות בין השאר בניהול הסיכונים של הבנק. ההנהלה הבכירה אחראית לאישור מקדים של מסמכי המדיניות לניהול סיכונים שוק או לפני הבאתם לדיון לאישור בדירקטוריון, לקביעה ויישום מדיניות ונהלים הקשורים לזיהוי, מדידה ניטור ובקרה אחרי החשיפה לסיכון שוק והבטחת האפקטיביות של תהליך ניהול הסיכונים, באמצעות הפרדת תפקידים נאותה.

ההנהלה אחראית לנאותות המערכות המשמשות למעקב ומדידה אחר הסיכונים הפיננסיים. ההנהלה תקבל סקירה על נאותות הערכות ממנהל חטיבת הסיכונים במסגרת הדיווח שלו על אפקטיביות ניהול הסיכון.

ועדה לניהול נכסים והתחייבויות - מתכנסת פעמיים בשבוע, בראשות המנכ"ל, וסוקרת דיווחים במכלול הנושאים הקשורים בניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק. הוועדה מנהלת מעקב אחר עמידה ביעדי הבנק, כפי שהוגדרו בתכנית העבודה ואחר העמידה במגבלות החשיפה לסיכונים שוק, כפי שאושרו על ידי הדירקטוריון. הוועדה מקבלת החלטות אופרטיביות בנושאים שונים וקובעת מחירים יעדי כמויות עבור כל אחת מהפעילויות העסקיות.

בכל ישיבה סוקרת הוועדה פרמטרים שוטפים של הפעילות הכוללים כמויות ומחירים בכל המגזרים. פרמטרים אלו מהווים אינדיקטורים מרכזיים למצב החשיפות והנזילות. סקירה זו כוללת נתונים בדבר ביצועי אשראי ומחירי ביצוע,

גיוסים בחודש השוטף ומחירי הגיוס, יתרות הנכסים הנזילים והרכבם, פעילות בתיק הנוסטרו, פוזיציות מדד ומט"ח, רווח הפסד מפוזיציות מדד ומט"ח, תחזיות פיננסיות, ועוד.

באחריות הועדה המעקב השוטף אחר כל הדיווחים הקשורים לניהול הסיכונים והנזילות בבנק וניהול תיק הנוסטרו של הבנק.

פורום לניהול סיכונים פיננסיים - מתכנס באופן חודשי על-מנת לסקור את הדיווחים ביחס למצב החשיפה של הבנק לסיכוני השוק. כמו כן, דן הפורום באומדני החשיפה החודשיים ובמסמך הסיכונים (באופן רבעוני) ובסוגיות שעלו תוך כדי עבודתן של החטיבה הפיננסית, המחלקה לניהול סיכונים או הבקר ונושאים נוספים על-פי הצורך. בכל ישיבה סוקר הפורום את מצב החשיפות בסיכונים השונים ומצב הנזילות, בין היתר, באמצעות מעקב אחר כל הפרמטרים המופיעים במסמך הסיכונים לרבות תוצאות המודלים ותרחישי הקיצון. כמו כן עוקב הפורום אחר אירועים המשפיעים על החשיפות השונות ונזילות הבנק.

מנהל החטיבה הפיננסית - משמש כמנהל סיכוני שוק ונזילות ואחראי לביצוע מדיניות הבנק ולגיבוש מסגרת עבודה כוללת לניהול סיכון זה ואישורה במוסדות הבנק. החטיבה בראשותו עוסקת בניהול השוטף של החשיפות לסיכוני שוק בהנחיית היחידות השונות העוסקות בניהול המכשירים הפיננסיים של הבנק וביצירת החשיפות במגזרי הפעילות השונים. מנהל החטיבה הפיננסית אף ממליץ להנהלה, לדירקטוריון ולוועדת הדירקטוריון באשר לכדאיות יצירת הסיכונים באמצעות המכשירים הפיננסיים המותרים ליצירת ולגידור סיכונים, ובכל יתר הנושאים הקשורים ליצירת וניהול החשיפות. כמו כן באחריותו ניהול תיק הנוסטרו תוך בחינת השלכות פעילות הנוסטרו על כלל החשיפות.

חטיבת סיכונים בראשות מנהל הסיכונים הראשי - עוסקת בגיבוש מודלים להערכת החשיפה לסיכוני שוק ונזילות, פיתוח טכניקות לניהול סיכונים ותמיכה בניהול השוטף של החשיפות לסיכוני שוק. כן ממליצה החטיבה לוועדה הפנימית בנושאים הקשורים לכדאיות ניהול החשיפות תוך התחשבות במרכיבי ההכנסה הצפויה מחשיפות אלו ועלויות גידור החשיפות ובבדיקת כדאיות ורווחיות של מוצרים פיננסיים חדשים ו/או קיימים. באחריות החטיבה לבצע את המעקב השוטף אחר עמידה במגבלות שנקבעו לחשיפות השונות.

האופן וההיקף של מערכות הדיווח

הבנק מנהל את סיכוניו בין השאר בעזרת מערכת ALM, המערכת חולשת על תזרימי המזומנים של הבנק, הנגזרים ממגוון פעולותיו הפיננסיות. מערכת זו מאפשרת ניהול נכסים והתחייבויות – (Asset and Liability Management – ALM) ובין היתר מאפשרת כימות של סיכוני השוק על פי מתודולוגית הערך הנתון לסיכון - VaR. בנוסף המערכת מאפשרת מעקב אחר מדדי סיכון נוספים כגון: חשיפות ריבית ובסיס ומבחני קיצון (Stress Testing). ה-VaR אומד את ההפסד המקסימאלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת בטחון סטטיסטית קבועה מראש על פי תנאי השוק שנצפו בעבר. החישוב בבנק מבוצע, אחת לחודש, לתקופת החזקה של 10 ימים וברמת מובהקות של 99%. הבנק מודד את הסיכון הכולל שלו באמצעות ה-VaR של סך התיק הבנקאי וכן את החשיפה לסיכון של התיק למסחר שלו באמצעות מערכת זו. בנוסף לניהול ובקרה באמצעות מודל ה-VaR, משתמש הבנק גם במודלים אחרים לכימות הסיכונים.

התוצאות העסקיות, השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות, ההון העצמי, תזרימי המזומנים וערך הבנק חשופים לסיכוני שוק שמקורם בתנודתיות בשיעורי הריבית, בשערי החליפין, במדד המחירים, במחירי ניירות ערך בארץ ובחו"ל ובמדדים כלכליים נוספים.

מדיניות גידור והפחתת סיכונים

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים של הבנק מבוססת על ניהול החשיפות לסיכוני שוק ונזילות על ידי קביעת מגבלות כמותיות. האמצעים בהם נעשה שימוש לצורך העמידה במגבלות כוללים בין השאר: קנייה ומכירה של ניירות ערך סחירים (בעיקר אגרות חוב של ממשלת ישראל), גיוס של פיקדונות לא סחירים (מלקוחות פרטיים ומוסדיים), גיוס פיקדונות סחירים ופעילות במכשירים פיננסיים נגזרים.

טבלה מספר 27 - דרישות ההון בגין סיכוני שוק:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2014 ⁽²⁾			31 בדצמבר 2015 ⁽¹⁾			
סך הכל	סיכון כללי	סיכון ספציפי	סך הכל	סיכון כללי	סיכון ספציפי	
במיליוני שקלים						
-	-	-	4.0	2.8	1.1	סיכון ריבית
-	-	-	0.1	0.1	0.1	סיכון מניות
2.6	2.6	-	1.7	1.7	-	סיכון שער חליפין של מטבע חוץ
-	-	-	-	-	-	סיכון אופציות
2.7	2.6	0.0	5.8	4.6	1.2	סך הכל

(1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.8%. יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 הינו 12.5%. ליחס זה, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו 13.4%.
(2) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.5%.

ניתוח של חשיפות בגין סיכוני שוק וניהול פוזיציות [אחר]**תיאור מפורט של סיכוני השוק אליהם חשוף התאגיד הבנקאי**

סיכון הריבית הינו הסיכון הנובע מההבדל שבין רגישות הנכסים לשינויים לא צפויים בשיעור הריבית לבין רגישות זו של ההתחייבויות. שינויים אלו עלולים להביא לשחיקת ההון של הבנק בשל ירידה עתידית בהכנסות המימון העלולה להיגרם כתוצאה מחשיפה לריבית בכל אחד מבסיסי ההצמדה השונים.

לבנק קיימת חשיפה לסיכון זה בעיקר במגזר צמוד המדד, שכן חלק ניכר מהנכסים ומהתחייבויות במגזר זה, הינם בריבית קבועה לטווח ארוך. כמו כן מתקיים מעקב שוטף גם אחר החשיפה במגזר השקלי הלא צמוד בשל הגידול בהיקף הפעילות, הן בתחום האשראי וגיוס המקורות והן בתיק הנוסטרו.

במגזר המט"ח וצמוד מט"ח עיקר פעילות הבנק הינה בריבית משתנה ולטווח קצר, עם זאת בשנתיים האחרונות הבנק החל לבצע משכנתאות במט"ח בריבית קבועה (או לחילופין משתנה כל 5 שנים).

סיכון תמחור מחדש (Repricing Risk) – הינו הסיכון לתזוזה מקבילה של עקומי הריבית. הבנק בוחן בהקשר זה את החשיפה לעלייה וירידה מקבילה של עקומי הריבית (BPV) לתרחישים 1%, 2%, 3% ו-4%.

סיכון עקום תשואה (Yield Curve Risk) – בנוסף לבחינת סיכון התמחור מחדש, הבנק בוחן גם את סיכון עקום התשואה. כלומר, החשיפה במקרה שהשינוי הלא צפוי בשיעור הריבית יחול רק על חלק מסוים מעקום הריבית ועקום התשואה ישנה את צורתו. ניתוח זה כולל ניתוח של Time Buckets.

סיכון בסיס הריבית / סיכון מרווח (Spread) – מחירי גיוס של הבנק יעלו מבלי יכולת להעלות באופן מקביל את הריבית בשימושים (הן כתוצאה מתחרות והן כתוצאה מהעובדה שהאשראי ניתן לתקופה ארוכה). הסיכון הינו עלייה במרווח (Spread) הגיוסיים, כלומר בעלייה במחירי הגיוס מעבר למה שתוכנן. בנוסף, קיים סיכון בסיס הריבית מפעילות בנגזרים (IRS), מכיוון שיש בפועל הבדל בין עקום ה-IRS לעקום הממשלתי.

סיכון בסיס – החשיפה לסיכון הבסיס יכולה לנבוע משינויים בשיעורי הריבית, בשערי החליפין ובקצב האינפלציה. מדיניות הבנק היא לנהל את הסיכונים הנובעים מחשיפת הבסיס באופן מבוקר, במסגרת המגבלות שקבע הדירקטוריון.

הבנק מנהל באופן שוטף את הפוזיציות במגזרי ההצמדה השונים באמצעות מגוון הכלים הפיננסיים שלרשותו, זאת תוך התחשבות בשינויים החלים בנתונים כלכליים רלוונטיים ובקרה שוטפת על הסיכונים הנובעים מחשיפה זו. המגבלות נקבעו תוך שמירה על גמישות הבנק ויכולתו לשנות את הפוזיציות השונות בתקופה קצרה בהתאם לתחזיות הכלכליות. כדי להגביל את החשיפה לסיכון זה, קבע דירקטוריון הבנק את שיעוריה המרביים בכל מגזר הצמדה.

סיכון אופציות – סיכון האופציות אליו חשוף הבנק הינו הפירעונות המוקדמים. כאמור לעיל, הבנק מנהל את סיכון הריבית בהתחשב בקצב פירעונות המוקדמים. הבנק עוקב לאורך השנים על כלל הגורמים המשפיעים על הפירעון המוקדם ובפרט על הקשר בין שיעור הריבית לפירעון המוקדם. שיעור פירעון המוקדם שנקבע עבור המודלים לחישוב סיכון הריבית נקבע על-פי ניתוח מגמות העבר ועל בסיס הנחות לגבי התפתחות עתידיות.

תיאור מדיניות התאגיד הבנקאי בניהול סיכוני שוק

[אחר]

מדיניות הבנק לניהול סיכוני השוק מאושרת מידי שנה בדירקטוריון ומגדירה את מערכת המגבלות, תהליכי הפיקוח והבקרה, מתכונות הדיווח, מדרג סמכויות ואחריות של פונקציות ניהול סיכוני השוק בבנק וכן את עקרונות ניהול החשיפה לסיכוני השוק מוגדרת במדיניות למערכי מגבלות שונים בעיקר, במונחי VaR ותרחישי קיצון, כאשר המגבלות מתייחסות לחשיפה כלכלית, חשבונאית (רווח והפסד) והונית. מטרת המדיניות הינה להוות תשתית לניהול סיכוני השוק בבנק, באופן שיתרום לניהול מיטבי של חשיפת הבנק להפסד בגין שינויים בפרמטרי שוק ולהציג תמונת סיכונים מייצגת למקבלי החלטות. ניהול הסיכון מכוון למזער, ככל האפשר, את התממשותם של סיכונים בלתי צפויים ונזקים שמקורם בנטילת סיכונים בלתי מבוקרת. מסמך המדיניות מגדיר את מסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר על ידי הדירקטוריון ותוך הבנת פרופיל סיכון השוק של הבנק והבטחה, כי קיימת נאותות הונית התואמת פרופיל סיכון זה. התיאבון לסיכוני שוק כפי שהוגדר במדיניות משקף את רצונו של הבנק ליטול סיכוני שוק במטרה להשיג את יעדיו האסטרטגיים.

אמצעי פיקוח ומימוש מדיניות

[אחר]

הדירקטוריון בוחן באופן שוטף כי בידי הנהלת הבנק יש תשתית ראויה לשליטה ובקרה על הסיכונים הפיננסיים. מנהל הסיכונים הראשי משמש לצורך זה כזרוע הארוכה של הדירקטוריון ובין יתר תפקידיו יחווה את דעתו לדירקטוריון על איכות הכלים המשמשים את הנהלה לבקרה, מדידה ושליטה. דירקטוריון הבנק דן לפחות אחת לשנה במדיניות ניהול הסיכונים ובתיאבון לסיכון, מאשר את מסמך המדיניות וקובע את מגבלות החשיפה לשנה הקרובה. המדיניות תאושר לאחר דיונים בפורומים קודמים, כולל ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים. בדיונים תיבחן נאותות המדיניות והנהלים ביחס לניהול הסיכונים. כמו כן, הדירקטוריון יודא כי מנהל הסיכונים הראשי ביצע תהליך בחינה של המדיניות והנהלים הרלוונטיים ונקבעה מתכונת דיווח על תוצאות חריגות. הדירקטוריון מקבל דיווח תקופתי לפחות אחת לרבעון על גובה החשיפות של הבנק, על כל חריגה מהמגבלות ועל המגמות המתפתחות בחשיפות בסיכונים השונים במסגרת מסמך הסיכונים. כמו כן בעת הצורך, נמסר דיווח חודשי תמציתי בדוח מנכ"ל. במסגרת הדיווח התקופתי נמסר דיווח איכותי על מגמות בחשיפות השונות ועל אירועים משמעותיים אחרים להם יכולה להיות השפעה על ניהול הסיכונים או על החשיפות. הדירקטוריון מקבל דיווח מיידי על פי הפרמטרים שנקבעו במערך הדיווח להלן.

הדירקטוריון מוודא כי תהליכי ניהול סיכון שוק ונזילות הם אפקטיביים ובכלל זה, ידון בנאותות התשתית לניהול סיכון שוק והמשאבים המוקצים לניהול הסיכון. כמו כן, על הדירקטוריון להתרשם כי מדיניות ניהול סיכון שוק מוטמעת באפקטיביות בכלל הבנק כך שכל העובדים הרלוונטיים מבינים בבהירות את הגישה של הבנק לניהול הסיכון ומקפידים על ציות לנהלים ולמדיניות.

הבנק אימץ מסגרת עבודה לניהול ובקרת סיכונים המבוססת על מעגל פיקוח ו-3 מעגלי בקרה / קווי הגנה. קו הגנה ראשון - מעגל זה כולל את יוצרי הסיכונים, אשר מהווים את הפונקציה העסקית המקבלת החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת הסיכונים. הבקרות הנערכות במעגל זה מבוצעות במסגרת הפעילות השוטפת, על-ידי הגורמים העסקיים.

קו הגנה שני - מעגל זה כולל את גורמי הבקרה של הנהלה אשר הינם בלתי תלויים ביוצרי הסיכונים. הבקרות הנערכות במעגל זה הינן: התווית מדיניות, זיהוי ומדידה עצמאית, בחינת תהליכי עבודה נאותים ודיווח על רמות

החשיפה ועל חריגות.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית בראשות המבקר הפנימי, הכפוף לדירקטוריון- תפקידה לבצע סקירה בלתי תלויה ואיתגור של הבקורות, התהליכים והמערכות לניהול הסיכונים בתאגיד הבנקאי. תנאי הכרחי לקיום מערך נאות של ניהול הסיכונים הוא הקפדה על עקרון האי תלות של בעלי התפקידים העוסקים במדידת הסיכונים או בבקרתם ושמירה על אי מעורבותם ביצירת הסיכונים או ניהולם. לפחות אחת לשנה, בעת אישור המדיניות השנתית, או בעת שינוי מבנה ניהול הסיכונים, תיבחן אי תלותם של הגורמים אשר מודדים את החשיפה לסיכונים השונים וכשירותם, נאותות המשאבים המוקצים לניהול, שליטה ובקרה של הסיכונים. סקירת מצב החשיפה לסיכונים שוק, נזילות ונוסטרו נעשית בבנק הן באופן שוטף והן במועדים ספציפיים המיועדים לכך. הערכת החשיפה לסיכונים השונים מתבצעת באמצעות מכלול רחב של נתונים ודוחות, אשר במצטבר מאפשרים לקבל תמונה שלמה של החשיפה. בשל חשיבות הנושא, על חלק גדול מהנתונים מתנהל מעקב שוטף ולעתים אף יומיומי. הנתונים השוטפים אף נסקרים בישיבות של הוועדה הפנימית.

יחד עם זאת, הפורומים השונים מקדישים זמן מיועד לצורך סקירה כוללת של החשיפה לסיכונים השונים. תהליך הסקירה מתבצע מדי חודש ומתחיל לאחר איסוף נתוני החשיפה במחלקת ניהול סיכונים. נתוני החשיפה נבחנים בישיבות עם מנהלי חטיבת הסיכונים וחטיבת הפיננסיים, ומועלים לדיון בישיבה החודשית של הפורום לניהול סיכונים. כמו כן, נתונים אלו נאספים ומדווחים במסמך הסיכונים הרבעוני שמציג מנהל הסיכונים הראשי לוועדת הדירקטוריון ולדירקטוריון. המסמך עוקב אחר התפתחות החשיפה לסיכונים השונים ואחר העמידה במגבלות אותן קבע הדירקטוריון. כן כולל המסמך את פירוט הדיווחים הקיימים לצרכי מעקב ובקרה אחר רמות הסיכון. לבנק מערכת ALM (לניהול נכסים והתחייבויות) הכוללת בתוכה בין השאר מערכת לניהול סיכונים באמצעות מודל ה- VaR ואפשרות להרצת תרחישי קיצון שונים. הבנק מחשב מדי חודש את ה- VaR הן לסך התיק הבנקאי והן לכל אחד מתיקי ניירות הערך של הבנק.

כל אורגן מנהל פרוטוקול של ישיבותיו ושומר את ניירות העבודה שהוגשו בישיבות אלו. בכל ישיבה של ועדת הדירקטוריון ובדירקטוריון מדי רבעון נדון מסמך הסיכונים המרכז את עיקרי מדיניות ניהול החשיפה לסיכון. הבנק מודד את הפוזיציות שלו בבסיסי ההצמדה השונים מדי יום באמצעות מערכת המידע שלו. מידע זה מדווח ליחידות האחראיות על ניהול הפוזיציה והתאמתה למגבלות החלות עליה. המידע בדבר גובה הפוזיציות מדווח באופן שוטף בישיבות של הוועדה לניהול נכסים והתחייבויות, ובישיבות של פורומים אחרים הפעילים בניהול סיכונים.

טבלה מספר 28 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה:

[אחר]

סך הכל	פריטים שאינם כספיים פריטים	31 בדצמבר 2015		מטבע ישראלי		
		מטבע חוץ ⁽¹⁾		צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
		אחר	דולר של ארה"ב			
2,071.9	-	28.7	134.2	-	1,909.0	נכסים
1,779.5	8.4	126.8	378.2	49.7	1,216.4	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,889.3	-	137.9	984.9	3,382.9	5,383.6	ניירות ערך
156.9	156.9	-	-	-	-	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
1.2	1.2	-	-	-	-	בניינים וציוד
195.1	-	0.5	12.9	-	181.7	נכסים בלתי מוחשיים
125.6	45.7	-	-	5.3	74.6	נכסים בגין מכשירים נגזרים
						נכסים אחרים
14,219.5	212.2	293.9	1,510.2	3,437.9	8,765.3	סך הכל נכסים
11,019.0	-	284.9	1,526.2	2,323.6	6,884.3	התחייבויות
39.4	-	-	-	39.4	-	פיקדונות הציבור
0.8	-	-	-	-	0.8	פיקדונות מבנקים
387.3	-	-	-	107.7	279.6	פיקדונות הממשלה
1,634.8	-	-	0.3	1,143.3	491.2	ניירות ערך שהושאלו
195.2	-	-	11.6	1.9	181.7	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
159.0	59.4	0.6	15.5	-	83.5	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
						התחייבויות אחרות
13,435.5	59.4	285.5	1,553.6	3,615.9	7,921.1	סך הכל התחייבויות
784.0	152.8	8.4	(43.4)	(178.0)	844.2	הפרש
-	-	3.6	49.0	198.2	(250.8)	מכשירים נגזרים שאינם מגדרים
						מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
784.0	152.8	12.0	5.6	20.2	593.4	סך הכל כללי

(1) כולל הצמדה למטבע חוץ

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

(1)

טבלה מספר 28 - נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
[אחר]

31 בדצמבר 2014

סך הכל	פריטים שאינם כספיים פריטים	מטבע חוץ ⁽¹⁾		מטבע ישראלי		
		אחר	דולר של ארה"ב	צמוד למדד המחירים	לא צמוד	
3,278.0	-	73.8	196.9	-	3,007.3	נכסים
902.4	2.7	-	11.7	66.3	821.7	מזומנים ופיקדונות בבנקים
9,566.5	-	124.0	1,019.4	3,492.9	4,930.2	ניירות ערך ⁽⁴⁾
(3)149.7	(3)149.7	-	-	-	-	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
1.6	1.6	-	-	-	-	בניינים וציוד
40.4	-	-	26.8	-	13.6	נכסים בלתי מוחשיים
(4),(3)146.2	(4),(3)58.0	-	-	3.9	(3)84.3	נכסים בגין מכשירים נגזרים
						נכסים אחרים
(4),(3)14,091.2	(4),(3)218.4	197.8	1,254.8	3,563.1	(4),(3)8,857.1	סך הכל נכסים
						התחייבויות
10,977.2	-	348.3	1,513.5	2,453.2	6,662.2	פיקדונות הציבור
42.5	-	-	-	42.5	-	פיקדונות מבנקים
5.0	-	-	-	-	5.0	פיקדונות הממשלה
582.7	-	-	-	12.6	570.1	ניירות ערך שהושאלו
1,503.1	-	-	0.3	1,001.2	501.6	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
39.0	-	-	22.8	-	16.2	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
(3)184.9	78.5	1.6	20.3	-	(3)84.5	התחייבויות אחרות
(3)13,334.4	78.5	349.9	1,556.9	3,509.5	(3)7,839.6	סך הכל התחייבויות
(4),(3)750.4	(3)133.5	(152.1)	(302.1)	53.6	(4),(3)1,017.5	הפרש
-	-	154.0	328.5	-	(482.5)	מכשירים נגזרים שאינם מגדרים
						מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
(3)750.4	133.5	1.9	26.4	53.6	535.0	סך הכל כללי

(1) כולל הצמדה למטבע חוץ

(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה

(3) הוצג מחדש לאור יישום במפרעה של כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא זכויות עובדים וכן יישום למפרע בשל הנחיות הפיקוח על הבנקים בנושא היוון תוכניות עובדים, לפרטים ראה ביאור 1.ד.1 ו-2.ד.1 בדוחות הכספיים.

(4) הוצג מחדש על מנת לשקף למפרע את התיקון הנדרש בסיווג האג"ח המוחזקות לפדיון לאג"ח הזמין למכירה, לפרטים ראה ביאור 1.ו.1 בדוחות הכספיים.

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

[אחר]

במסגרת ניהול פוזיציות בתיק למסחר, הבנק קבע מגבלות לניהול החשיפה. המגבלות שנקבעו לפעילות הנוסטרו כוללים הן מגבלות על גודל התיק והן מגבלות על החשיפה (VaR, תרחיש וכו'). המערכת המסחרית של הבנק (FMR) תומכת בבקרה ממוכנת בזמן אמת על מגבלות של גודל תיק. כמו כן, ניתן לעקוב באמצעות מערכת המסחר אחרי כל הפעולות ששודרו ביום המסחר (פעולות שבוצעו, פעולות שטרם בוצעו ופעולות שהתבטלו). מעקב מלא אחר מגבלות תיק הנוסטרו מתבצע בתחילת כל יום על יתרות הסגירה של יום המסחר הקודם. מעבר למעקב השוטף של מנהלי הנוסטרו, בחטיבת הסיכונים מתבצע מעקב (לפחות אחת ליום) אחר הפעולות ששודרו במערכת המסחר. באם נעשו פעולות משמעותיות מתבצעת בקרה מלאה על כל המגבלות גם במהלך יום המסחר. באחריות מנהלי הנוסטרו (הן הפנימי והן החיצוני) לעדכן את הגורמים הרלוונטיים בחטיבת הסיכונים בעת ביצוע פעולות כאמור.

התייחסות לאירועים לאחר תאריך המאזן

[אחר]

לא היו אירועים חריגים בתיק למסחר לאחר תאריך המאזן.

מידע נוסף על חשיפה לסיכונים שוק ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים אחר

[אחר]

לבנק מערכת ALM (לניהול נכסים והתחייבויות) הכוללת בתוכה מערכת לניהול סיכונים באמצעות מודל ה-VaR. ה-VaR הוא אומדן שמכמת סיכון כולל של כל התיק הנובע ממספר רב של גורמי סיכון שונים, וזאת לאחר התחשבות במתאמים ביניהם. בנוסף, הוא מוצג במונחים כספיים, דבר שהופך אותו למדד נוח להשוואה ולמעקב וידידותי מאוד. ל-VaR מספר חסרונות:

- בשימוש ברמת מובהקות של 99% מתעלמים מהפסדים שעשויים להתרחש מעבר לרמת המובהקות.
 - השימוש באופק של עשרה ימי עסקים מניח, כי ניתן לגדר ולמכור את הפוזיציות, תוך עשרה ימי עסקים. במוצרים ייחודיים, בהיקפי שוק גדולים או בתקופות משבר יתכן ובעיות הנזילות בשוק לא תאפשרנה סגירה, או גידור מלא, של הפוזיציות בפרק זמן זה.
 - הסימולציה ההיסטורית מניחה, כי ההתנהגות ההיסטורית של גורמי הסיכון תחזור על עצמה בעתיד, דבר שעלול לא להתקיים.
- לכן, ה-VaR איננו יכול להחליף את כל מדדי הסיכון שקדמו לו. לפיכך ה-VaR ישמש כמדד נוסף במדיניות ניהול הסיכונים ולא כמדד בלעדי.

[EDTF] ניתן להסתכל על ה-VaR בשני אופנים - בראיה כלכלית או בראיה חשבונאית. כלומר מה ההפסד הכלכלי לשווי ההוגן של נכסי הבנק והתחייבויותיו נטו, ומנגד מה עלול להירשם בספרי הבנק. עיקר ההבדל בין שתי גישות אלו נובע מה-VaR של החשיפה לסיכון הריבית של כלל מוצרי הבנק שאינם נרשמים לפי שווים ההוגן (מרבית המוצרים למעט התיק למסחר ונגזרים). הבנק מנהל מעקב אחר ה-VaR בשתי הגישות.

בנוסף נקבעו מגבלות על ס"ה סיכונים שוק שמחושבים על-ידי תרחיש קיצון. הפרמטרים לתרחיש הקיצון מחמירים יותר ממודל ה-VaR בשני אופנים: הראשון הפרמטר הנלקח עבור כל גורם סיכון מחמיר יותר והשני בשונה למודל ה-VaR אין קיזוזים מקורלציות שליליות. בדומה למגבלות על ה-VaR נקבעה מגבלה על החשיפה הכלכלית ומגבלה נפרדת על החשיפה החשבונאית. הפרמטרים לתרחיש הקיצון מפורטים להלן בפרק הנוסטרו. קיימת מגבלה נוספת על תרחיש הונו, לפיו מוגבלת החשיפה בהונו של הבנק (אף אם הפגיעה היא דרך קרן ההון) במקרה של שינויים בשוק.

המגבלות להלן המבוססות על ה-VaR מוצעות במדיניות זו הינן על כלל התיק הבנקאי (קרי כל התזרימים הנובעים מנכסי הבנק ומהתחייבויותיו).

הרצת מערכת ה-ALM מתבצע אחת לחודש. הואיל והרצת המערכת לוקחת זמן רב יחסית. עם זאת, מתבצע חישוב יומי להערכת החשיפות העיקריות באמצעות ניתוח ההשפעה של השינויים בנוסטרו (שמהווים את הגורם התנודתי ביותר בחשיפה).

מערכת ה-ALM עברה תיקוף מלא בשנת 2012, תיקוף נוסף מתבצע בימים אלו. בנוסף, הבנק מבצע תהליך של Back Testing לנתוני ה-VaR. תוצאות ה-Back Testing תקינות (כלומר ההסתברות להפסדים הפוטנציאליים בפועל לא חרגו מתוצאות ה-VaR שחושבו).

הבנק קבע מגבלות לערך הנתון לסיכון (ה-VaR הכלכלי היסטורי מבוסס על 2,000 תצפיות לתקופת אחזקה של 10 ימים): סך ה-VaR - 20 מיליוני ש"ח. ביום 31 בדצמבר 2015 עמד ערך ה-VaR על 10.1 מיליוני ש"ח בהשוואה לערך VaR של 11.3 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2014. הערך המרבי של ה-VaR הכלכלי (סופי חודש) היה במהלך שנת 2015 - 12.0 מיליוני ש"ח, לעומת ערך מרבי של 13.8 בשנת 2014.

סיכון תפעולי [נדבך 3]

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות, או אירועים חיצוניים.

ככלל, הגדרת הסיכון התפעולי כוללת סיכונים משפטיים וכן סיכונים מעילה והונאה אך היא אינה כוללת סיכונים אסטרטגיים או סיכונים מוניטין.

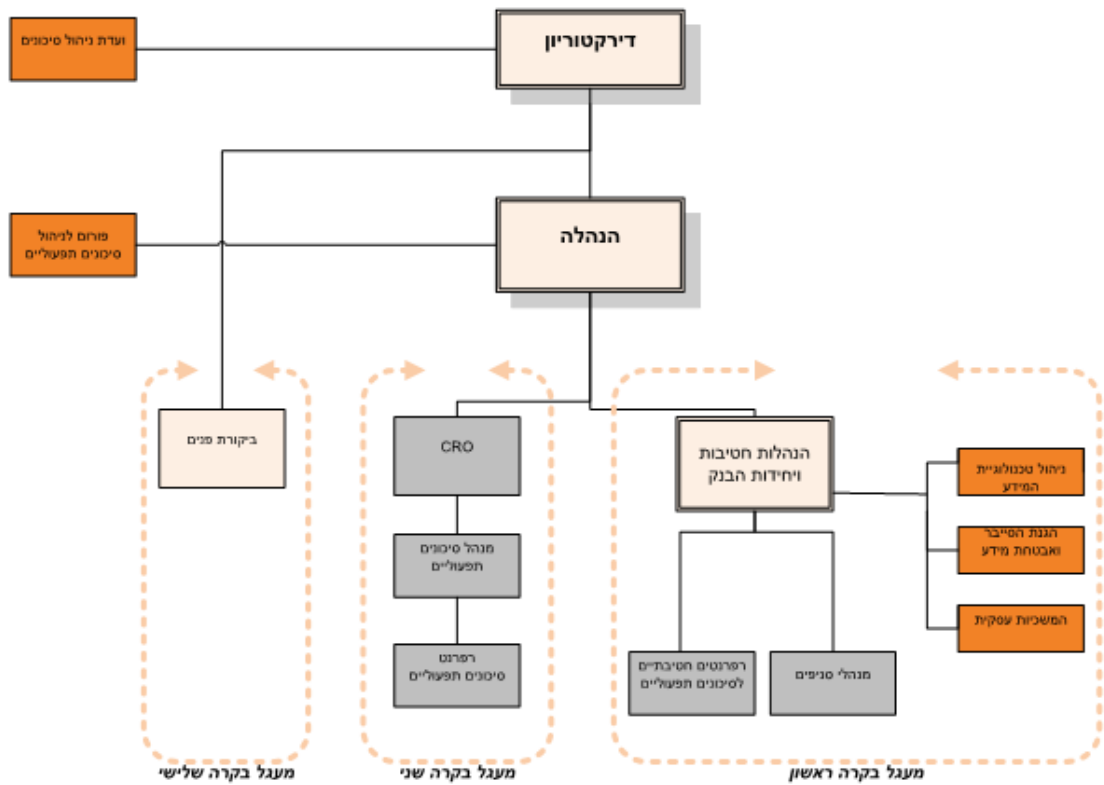
הסיכונים התפעוליים שונים מהסיכונים הבנקאיים האחרים, בהיותם סיכונים פסיביים, שאינם מקושרים ישירות לפעילות המניבה תגמול צפוי, אלא קיימים כחלק טבעי מפעילות הבנק. סיכונים תפעוליים גלומים בכל תהליכי העבודה בארגון, בשל מגוון הפעילויות שבו, בהיות הארגון בעל נכסים, מפעיל מערכות מידע, ובהתקיים קשר עם לקוחות, עובדים וספקים.

המרכיבים המהותיים הנדרשים למסגרת עבודה אפקטיבית של ניהול סיכונים תפעוליים בתאגידים בנקאיים הם:

- אסטרטגיות ברורות
- פיקוח ע"י הדירקטוריון וההנהלה הבכירה
- תרבות ארגונית מכוונת סיכונים תפעוליים
- תרבות בקרה פנימית) לרבות תחומי אחריות ברורים והפרדת תפקידים
- דיווח פנימי אפקטיבי
- תכניות להמשכיות עסקית

בלב ניהול הסיכונים התפעוליים עומד התהליך המתמשך של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, דיווח ובקרה/הפחתה של הסיכונים. יש ליישם תהליך זה עבור כל המוצרים, הפעילויות, המערכות והתהליכים. בנוסף, יש להבטיח, שלפני הפעלת מוצרים, פעילויות, מערכות ותהליכים חדשים, הסיכונים התפעוליים הגלומים בהם יהיו נתונים לנוהלי הערכה והפחתה נאותים.

ממשל תאגידי לניהול הסיכון התפעולי
להלן תרשים מסגרת ניהול הסיכון התפעולי בבנק

האחריות המרכזית לניהול הסיכונים התפעוליים מוטלת על הנהלות החטיבות ויחידות הבנק, (Risk Owners), יחד עם זאת, כל עובד בארגון מודע באופן תמידי למידת אחריותו לזיהוי סיכונים ולביצוע הבקורות הדרושות. יצירת תרבות ארגונית המדגישה את חשיבות ניהול הסיכון התפעולי תוך הטמעת סטנדרטים גבוהים של התנהגות אתית, הכרחית לצורך ניהול אפקטיבי של הסיכון התפעולי הדירקטוריון והנהלה הבכירה מעורבים באופן פעיל בפקוח על מסגרת תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים.

הדירקטוריון מאשר את מסגרת העבודה הארגונית לניהול הסיכון התפעולי כסיכון נפרד ומאשר מידי שנה את המדיניות לניהול סיכון תפעולי המוגדרת בהנהלת הבנק.

ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים מקיימת דיונים מקדימים לדיוני הדירקטוריון בכל הנוגע לסיכונים תפעוליים. ועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים מקיימת דיונים מקדימים בכל תהליך, פעילות או מוצר חדש/ים שהכנסתו עשויה לחשוף את הבנק לסיכונים תפעוליים מהותיים בהתאם להמלצת הפורום לניהול סיכונים תפעוליים שבראשות המנכ"ל ומגישה את המלצותיה לקראת הדיון ואישור על-ידי דירקטוריון הבנק.

כמו כן הועדה דנה בנושאים הבאים בהתאם לצורך: מדיניות ניהול סיכונים ומגבלות, הערכת הסיכונים, איכות ניהול הסיכונים והבקורות, הלימות ההון, סובלנות הסיכון.

הנהלת הבנק מקיימת דיון שנתי לאישור ותיקוף מדיניות ניהול הסיכון התפעולי. הנהלת הבנק מקיימת בנוסף דיון רבעוני או מקבלת דיווח בהתאם לצורך, בנושאים הבאים: דיון באירועי הפסד בגין כשל תפעולי שהתרחשו במהלך תקופת הדיווח, שינויים במפת הסיכונים התפעוליים של הבנק, סקירת הסיכונים תוך דגש על מוקדי סיכון, סיכונים במוצרים ומערכות חדשות.

הפורום לניהול סיכונים תפעוליים, בראשות המנכ"ל, דן במדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים של הבנק לפני הגשתה להנהלה ולדירקטוריון, באישור מוצרים ותהליכים חדשים מהותיים, באישור נוהלי עבודה רלוונטיים הנוגעים לסיכון התפעולי, במעקב אחר יישום ממצאי ביקורת שונים בתחום מעילות והונאות, בפרופיל הסיכון, בסובלנות הסיכון, באופן ובאיכות ניהול הסיכונים והבקורות, בהלימות ההון. הפורום יתכנס אחת לרבעון או במידת הצורך בתכיפות מידית. שלושת קווי הגנה לשם ממשל תאגידי נאות בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים הינם:

קו ההגנה הראשון - הנהלות היחידות העסקיות, אשר אחראיות לניהול הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם.

קו ההגנה השני – פונקציית ניהול סיכון תפעולי תאגידי בלתי-תלויה: החטיבה לניהול סיכונים ובתוך כך - היחידה לניהול סיכונים תפעוליים פונקציה זו משלימה את פעילות ניהול הסיכון התפעולי של קווי העסקים. לפונקציה יהיה מבנה דיווח בלתי תלוי בקווי העסקים בהם קיים סיכון, והיא תהיה אחראית לתכנון, תחזוקה ופיתוח שוטף של מסגרת ניהול הסיכון התפעולי בבנק. כמו כן קו ההגנה השני כולל גם את הציות, הייעוץ המשפטי, ותהליך ה-SOX המתקיים באגף הכספים.

קו ההגנה השלישי – הביקורת הפנימית, המבצעת סקירה בלתי תלויה של הבקורות, ואתגור התהליכים והמערכות לניהול סיכון תפעולי בבנק. מבצעי הסקירה והאתגור לא יהיו מעורבים בפיתוח, יישום ותפעול המסגרת. קיימות פונקציות נוספות, הממלאות תפקיד בניהול הסיכונים התפעולי. פונקציות אילו הכוללות, בין היתר- את הייעוץ המשפטי, אגף הכספים, קצין ציות, מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע, מנהל טכנולוגית המידע, מנהל המשכיות עסקית-אחראיות לניהול הסיכון התפעולי בתחומן, וזאת תוך תיאום ושיתוף פעולה עם החטיבה לניהול סיכונים, היחידה לניהול סיכונים תפעוליים.

סיכוני טכנולוגיות מידע

טכנולוגיית המידע הינה מרכיב מרכזי בתפעול ובניהול התקין של הבנק לאור היותו של המידע, על כל היבטיו והשלכותיו בעל השפעה מכרעת על יציבותו והתפתחותו. סיכוני טכנולוגיית המידע חלים על תפעול מערכות מידע בייצור, תהליכי טכנולוגיית מידע רוחביים ופעילויות חדשות (פרויקטים ומערכות).

מנהל טכנולוגיית המידע - מנהל חטיבת המשאבים מוגדר כמנהל טכנולוגיית המידע של הבנק. אגף מחשוב מהווה קו הגנה ראשון בתהליך ניהול סיכוני טכנולוגית המידע, ומנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע מהווה קו ראשון לנושא אבטחת מידע.

ניהול סיכוני טכנולוגיות המידע מתבצע בהתאם לעקרונות וכללי ניהול הסיכון התפעולי מתוקף הוראת ניהול בנקאי תקין 357, הערכת סיכונים של מערך טכנולוגית המידע מתבצעת ע"י אגף מחשוב. הערכה זו מתייחסת למכלול הסיכונים הפוטנציאליים הקשורים בניהול מערך טכנולוגית המידע, לרבות: משתמשי המערכות הפנימיים והחיצוניים, סביבת המערכות, פעילות המערכות והשלכותיה על עסקי הבנק, רגישות המידע ומיקור חוץ. טרם יישום מערכות וטכנולוגיות חדשות מתבצעת הערכת סיכונים מקיפה.

הגנת הסייבר ואבטחת מידע

בשנים האחרונות התרבו סיכוני סייבר בארץ ובעולם והבנק משקיע משאבים רבים להגנת משאבי הבנק מפני סיכונים אלה ופועל עפ"י הנחיות בנק ישראל תוך סיוע של יועצים חיצוניים. הסיכון מנהל בקו ראשון ביחידת הגנת הסייבר ואבטחת מידע, אשר פועלת על פי נהלים סדורים תוך שימוש במערכות מידע ייעודיות להפחתת הסיכון וניטורו. קימת הפרדת אנשי אבטחת מידע מאנשי התשתיות. הבנק פועל באופן תמידי להפחתת סיכוני סייבר ומשקיע משאבים רבים בתחום של הגנת הסייבר ואבטחת המידע החל מהטמעה של מוצרי אבטחת מידע, ביצוע בקרות, ביצוע סקרי סיכונים, סקרי אבטחה וחדירות ועוד. כל מוצר חדש או שינוי בתהליך/פעילות/מוצר קיים עובר בדיקות מקיפות של אבטחת מידע טרם יישומו.

המשכיות עסקית

ניהול המשכיות עסקית, מהווה מרכיב משמעותי בניהול הסיכון התפעולי. זוהי מסגרת עבודה מקיפה הכוללת מדיניות, נהלי עבודה בתחומי התשתית, ממשל תאגידי וניהול הסיכונים שתכליתם להבטיח הספקת שירותים בנקאיים מרכזיים חרף התממשותם של אירועים הגורמים לשיבושים תפעוליים חמורים במערכותיהם ובפעילותם. יחידת או"ש בחטיבת המשאבים אחראית על בניית מסגרת העבודה הכוללת בנושא ויישומה. מנהלת היחידה משמשת כמנהלת המשכיות עסקית של הבנק. היחידה מהווה קו הגנה ראשון. הפעילות בנושא מתבצעת על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 355 של בנק ישראל – "ניהול המשכיות עסקית הפעילות כוללת, בין השאר, עדכון שוטף של נהלי עבודה בשעת חירום, ווידוא הקמת ואחזקת מערכות גיבוי לשם הבטחת המשכיות עסקית של הבנק, בצוע תרגולים לפעילות הבנק במצב חירום. הקצאת הון בגין סיכונים תפעוליים נועדה לשמש כרית ספיגה עבור הסיכונים הבלתי צפויים. ההון הרגולטורי מחושב לפי הגישה הסטנדרטית של באזל. הוא מבוסס על:

- חישוב "הכנסה שנתית גולמית" – היתרה הממוצעת של 12 רבעונים קודמים, במונחים שנתיים.
- רכיבי ההכנסה הנלקחים בחשבון עפ"י נוהל בנקאי תקין 206 – מדידה והלימות הון – סיכון תפעולי.
- ההון מחושב כ- 12%-18% מההכנסה השנתית הגולמית הממוצעת, בהתאם לקו העסקים.
- חישוב ההון באחריות אגף עסקים.

כדי לאתגר ולתקף את ההון הרגולטורי שהבנק מחזיק בגין סיכונים תפעוליים מבצעת יחידת סיכונים תפעוליים אחת לשנה, במסגרת תהליך ה-ICAAP, הערכת ההון הנדרש לפי פוטנציאל הסיכון אשר מוערך בהתאם למפת הסיכונים התפעוליים של הבנק ותרחישי קיצון תפעוליים.

ביטוח

הבנק רכש מידי שנה ביטוח נושאי משרה ואחריות מקצועית וכן ביטוח נכסים (ביטוח אלמנטארי). פוליסת הביטוח הבנקאית נותנת מענה לנושאים העיקריים הבאים: סיכוני הונאה חיצונית ופנימית (מעילה), מקרי גניבת כספים ורכוש יקר, נזק פיננסי כתוצאה מזיוף מסמכים כגון: שיקים, שטרי חליפין, אישורי הפקדה, מכתבי אשראי, מכתבי ערבות, שטרי משכנתא ועוד, נזקים כתוצאה מפשעי מחשב לרבות חדירה של גורם עוין למערכות המחשב של הבנק, נזקים לנכסים פיסיים. נזקים פיננסיים שנגרמים ללקוחות או צד שלישי עקב כשל חומרה או תוכנה. השנה רכש הבנק ביטוח סייבר אשר מקנה כיסוי ביטוחי מורחב לנזקים בגין פשעי מחשב ולכשלים בתחום הטכנולוגי.

פוזיציות במניות בתיק הבנקאי [נדבך 3]

למעט מסגרת מצומצמת שקבע הדירקטוריון לתעודות סל על מניות בתיק הזמין, בבנק אין הן מסגרת והן אחזקה בפועל במניות בתיק הבנקאי.

טבלה מספר 29 - היתרה המאזנית של ההשקעות במניות בתיק הבנקאי ושווין ההוגן של השקעות אלו: [נדבך 3]

31 בדצמבר 2015				
שווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	עלות	הערך במאזן
במיליוני שקלים				
7.7	0.1	-	7.8	7.7

מניות של אחרים

לפרטים נוספים ראה ביאור 12 בדוח הכספי.

31 בדצמבר 2014				
שווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	מהתאמות לשווי הוגן	עלות	הערך במאזן
במיליוני שקלים				
3.7	-	-	3.7	3.7

מניות של אחרים

טבלה מספר 30 - השקעות הבנק במניות בתיק הבנקאי ודרישות ההון בגין:
[נדבך 3]

31 בדצמבר 2014		31 בדצמבר 2015		
דרישות הון ⁽²⁾	ערך במאזן ושווי הוגן	דרישות הון ⁽¹⁾	ערך במאזן ושווי הוגן	
במיליוני שקלים				
-	-	0.2	0.8	השקעות המסווגות בתיק למסחר
0.5	3.7	1.4	7.7	השקעות המסווגות בתיק הזמין למכירה
0.5	3.7	1.6	8.5	סך הכל השקעות במניות
0.5	3.7	0.4	2.6	מזה: נסחר בבורסה
-	-	1.1	5.9	מוחזק באופן פרטי
-	-	-	(0.1)	רווחים שטרם מומשו הכלולים בהון הפיקוחי

לפירוט ראה ביאור 12 בדוחות הכספיים.

- (1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של __%. יחס ההון הכולל המזערי הנדרש מיום 1 בינואר 2015 הינו 12.5%. ליחס זה, החל מיום 1 בינואר 2015 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיוור למועד הדיווח. דרישה זו מיושמת בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017. בהתאם לכך, יחס ההון הכולל המזערי שיידרש על ידי המפקח על הבנקים ליום 1 בינואר 2017, לפי נתוני מועד הדיווח, הינו __%.
- (2) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי המפקח על הבנקים בשיעור של 12.5%.
- (3) כולל הקצאת הון בגין סיכון שוק ספציפי וסיכון שוק כללי.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי [נדבך 3]

סיכון הריבית בתיק הבנקאי מנוהל במסגרת ניהול של סך סיכונים השוק בכלל וסיכונים הריבית בפרט. בנוסף דירקטוריון הבנק קבע מגבלות ספציפיות לחשיפה לסיכון ריבית בתיק הבנקאי. לפירוט אופן ניהול סיכון הריבית, ראה פרק סיכון שוק לעיל.

טבלה מספר 31 - רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש) [נדבך 3]

בטבלה להלן מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מחישוב שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בשיעורי הריבית המשקפים את רמות הסיכון, כמקובל בדוחות הכספיים, וללא מודלים פנימיים בחלק מהמוצרים.

מינימום בשנת 2015		מקסימום בשנת 2015		31 בדצמבר 2015	
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%

במיליוני שקלים

						תרחיש
(18.5)	5.5	(5.7)	17.7	(16.0)	15.2	תזוזה בריבית צמודה למדד: ס"ה תיק בנקאי ולמסחר
6.2	(27.2)	31.5	(5.2)	18.9	(16.1)	תזוזה בריבית לא-צמודה: ס"ה תיק בנקאי ולמסחר
(4.1)	(9.2)	9.2	3.9	0.8	(0.9)	תזוזה בריביות במטבע-חוץ: ס"ה תיק בנקאי ולמסחר
1.0	(12.3)	15.2	0.2	3.7	(1.8)	תזוזה בריביות בסך מגזרים: ס"ה תיק בנקאי ולמסחר
(5.7)	(11.6)	12.8	5.7	1.0	0.0	מזה: בתיק הבנקאי
(2.3)	(6.7)	6.7	3.8	2.7	(1.8)	בתיק למסחר

טבלה מספר 31 - רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש) (המשך)

מינימום בשנת 2014		מקסימום בשנת 2014		31 בדצמבר 2014	
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%

במיליוני שקלים

תרחיש

(16.5)	(4.7)	5.2	15.5	(16.5)	15.5	תזוזה בריבית צמודה למדד: ס"ה תיק בנקאי ולמסחר
12.8	(36.8)	41.7	(12.8)	31.5	(27.2)	תזוזה בריבית לא-צמודה: ס"ה תיק בנקאי ולמסחר
(4.5)	(0.6)	0.6	4.2	(4.1)	3.9	תזוזה בריביות במטבע-חוץ: ס"ה תיק בנקאי ולמסחר
3.8	(31.1)	36.6	(3.7)	10.9	(7.9)	תזוזה בריביות בסך מגזרים: ס"ה תיק בנקאי ולמסחר
12.8	(27.4)	29.7	5.8	12.8	(11.6)	מזה: בתיק הבנקאי
(1.9)	(6.5)	6.9	3.8	(1.9)	3.8	בתיק למסחר

מידע נוסף על סיכונים אחרים [EDTF]

סיכונים מובילים ומתפתחים

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים

בהתאם למסמכי מדיניות ניהול הסיכונים השונים של הבנק ולהוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, מבוצע ניטור שוטף אחר הסיכונים אליהם חשוף הבנק. ניטור זה נועד להבטיח היערכות מתאימה לניהול הסיכון, מניעת התממשותו וניטור הימצאות הבנק בתחום המגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון ובנק ישראל. בנוסף, הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים הפיננסיים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלות או עשויים לחול או להשפיע על הבנק, ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים. בטיפול בסיכונים שזוהו, הבנק מבחין, בין היתר, בין הסיכונים המובילים לבין הסיכונים המתפתחים אשר מזוהים באופן הבא:

- **סיכון מוביל** - מייצג גורם סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו או ההסכמים שהבנק צד להם אשר מידת החשיפה של הבנק אליו מדורגת, בהתאם למדיניות הבנק, כחשיפה ברמה "בינונית" או חמורה יותר. לפירוט בדבר הסיכונים ודירוג מידת החשיפה/השפעה על הבנק ראה עמוד 82 בדוח הדירקטוריון וההנהלה.
- **סיכון מתפתח** - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.

טבלה מספר 32 - ריכוז הסיכונים המתפתחים בבנק

תיאור הסיכון	הסיכון
השלכות הרגולציה בכל הקשור להטלת מגבלות משמעותיות על פעילות הבנק והצבת דרישות מכבידות נוספות	סיכון רגולטורי
הסיכון שעל תאגיד תוטל סנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות צרכניות, חוקי מיסוי, ודרישות בתחום הלבנת הון ומימון טרור.	סיכון ציות
אפשרות תקיפת הסייבר על מערכות IT של הבנק ואתרי הבנק	סיכון סייבר
סיכון שהבנק עשוי להיות מושפע ממנו בעקבות הרעה בנתונים מקרו כלכליים בישראל וסיכונים משקיים אחרים ובעיקר בגין שיעורי האבטלה.	סיכון מקרו-כלכלי וסיכון משקי

תיאור הסיכונים המתפתחים וניהולם

- **סיכון רגולטורי**: בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בין היתר, יישום הוראות באזל 3, הטלת מגבלות על מתן הלוואות לדיור ודרישות בנוגע ליחס המינוף של הבנק. דרישות נוספות או לחילופין הקשחת הדרישות הקיימות בתחומים אלה עלולות להוות מגבלה אפקטיבית במידה ויפעלו באופן נוקשה על הבנק ועשויים להקשות להוציא אל הפועל את האסטרטגיה העסקית של הבנק.
- הבנק מנהל את הפעילות העסקית במסגרת תכנון הון המותאם בהתאם לדרישות הפיקוח תוך שמירה על יעדי הון מעבר לדרישה המזערית הנדרשת. במקביל, פועל הבנק ליישום כלים להפחתת נכסי הסיכון, שיפור

פרקטיקות ניהול הסיכונים ולהפחתת דרישות ההון. למידע בדבר תכנון ההון של הבנק ראה עמוד 28 בדוח זה. בנוסף, קיימות יוזמות של הפיקוח על הבנקים שמטרתן, בין היתר, הגברת התחרותיות והתייעלות תפעולית במערכת הבנקאית בישראל. לצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום, המלצות ועדת שטרומ, פתיחת תחרות בתחום מתן אשראי על ידי גופים מוסדיים וגופים חוץ-מוסדיים, הקמת מאגר נתוני אשראי, המשך פעילות הפיקוח לביטול גביית עמלות או הגבלתן בסכום ועוד. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך ולאמוד השפעתן על הבנק.

- **סיכון ציות:** המשך מגמת הטלת קנסות ועיצומים על בנקים בהקשר להפרות של הנחיות רגולטוריות, כגון בדבר סיוע בהעלמות מס ומניעת מימון טרור והלבנת הון מהווה מוקד תשומת הלב של הנהלת הבנק בכל הקשור למאמץ מתמשך של הבנק בחיזוק הפרקטיקות לניהול סיכונים אלה ומניעתם. בנוסף, הבנק מקדיש תשומת לב מוגברת לסיכון ההולך ומתגבש בכל הקשור ליחסי בנק-לקוח ופרקטיקות של פניה יזומה ללקוחות ומתן שירות ללקוח (conduct risk). לבנק פונקציית ציות אשר אמונה לפעול למניעה וניהול סיכונים אלה בעקביות עם מדיניות ממשל תאגידי של הבנק ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

- **סיכון סייבר:** הבנק, כמו יתר הבנקים במערכת הבנקאית בישראל חשופים להתקפות סייבר ותקריות קיברנטיות. זהו אחד הסיכונים הלא פיננסיים המהותיים אליהם חשופים הבנקים בשל אפשרות תקיפת הסייבר על מערכות IT של הבנק ואתרי הבנק, אשר עשויה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות או לגרום עיכוב במתן שירות, גניבת נתוני הלקוחות ופגיעה במוניטין הבנק. הנזקים בגין אירועים אלה עשויים להיות גם חשיפת הבנק לתביעות משפטיות ו/או פגיעה בבסיס הלקוחות. דוגמה להתממשות הסיכון, במהלך חודש ינואר 2016 הודיע הבנק על פריצת שנתגלתה לאתר מידע בניירות ערך, הנפרד מהאתר המרכזי של הבנק. דיווח על כך נמסר לפיקוח על הבנקים.

האתר שנפרץ, שהכיל מידע בלבד בתחום ניירות הערך ללא אפשרות לביצוע פעולות, הורד מרשת האינטרנט ביזמת הבנק.

בבדיקות שערך ועורך הבנק, בייעוץ עם גורמים מומחים ובתיאום עם גורמים ממלכתיים האמונים על אכיפת הסייבר בישראל, עולה כי הפריצה בוצעה על ידי גורמים אקטיביסטים העונים את ישראל, השייכים לארגון "אנונימוס". הפעולה בוצעה מחוץ לגבולות המדינה.

הערכת הבנק כי מדובר בכ-38,000 רשומות, מתוכן כ-6,000 חשבונות פעילים של הבנק בתחום ניירות ערך. היתר, לקוחות היסטוריים של חבר הבורסה שנרכש בשנת 2013, שקיבלו מידע במסגרת אתר נפרד זה. הודעה נמסרה למבטחי הבנק.

- דוגמה זו ממחישה מוחשיות האיום ולאור מהותיות הסיכון הבנק ממשיך להשקיע בשיפור הגנת מערכות IT בפני ההתקפות הקיברנטיות ונוקט באמצעי ההגנה בפני דלף מידע ושמירת נתוני הלקוחות. בנוסף, לבנק קיימת שמירה של נתונים ואתרים חלופיים אשר נועדו לאפשר לבנק את המשכיות העסקית וחזרה לפעילות תקינה תוך זמן קצר. כמו כן, הבנק נוקט הסדרי ביטוח בפני נזקים אפשריים בגין תקריות קיברנטיות. לפירוט נוסף בדבר הסיכון התפעולי ובדבר סיכון מערכות מידע עמוד 95 בדוח זה.

- **סיכון מאקרו כלכלי וסיכון משקי:** פעילות הבנק תלויה בעיקר בסביבה העסקית ומקרו-כלכלית בישראל. מצב הכלכלה בישראל, מצב המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור וכפועל יוצא רמת ההכנסה של משקי הבית ושיעור האבטלה הם גורמי הסיכון המרכזיים לאיכות תיק האשראי בבנקים שפועלים באשראי קמעונאי ואשראי לדיור. בשלב זה הבנק סבור שלא נשקף סיכון משמעותי, זאת לאור מדדים מקרו-כלכליים טובים של ישראל. עם זאת, התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק ומודלים לביצוע תרחישי קיצון, מביאים בחשבון, בזהירות המתחייבת את הסיכונים שעדיין קיימים בכלכלה במשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי ביצועים לתכנון הון שמרני וזהיר וכן בין שיקולי תשואה לסיכון.

מידע בדבר סיכונים אחרים

[EDTF]

הגנת סייבר ואבטחת מידע

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 357, מונה בבנק מנהל אבטחת מידע, הכפוף למנהל חטיבת המשאבים. באחריות מנהל אבטחת המידע להמליץ על מדיניות אבטחת המידע ולהביאה לאישור מוסדות הבנק, לפתח תכנית אבטחת מידע, לעקוב אחר יישומה וכן לטפל באירועים חריגים בתחום אבטחת מידע. ניהול סיכוני אבטחת מידע תומך במענה לאיומים ולסיכונים ובשמירה על נכסי המידע ומערכות טכנולוגיית המידע של הבנק.

בשנתיים האחרונות הורחבה משמעותית בבנק היערכות בתחום אבטחת המידע נוכח התגברות האיומים ומתקפות טרור קיברנטי בעולם. הבנק רכש כלים מיכוניים לניטור אבטחת מידע ואף הגדיל את מספר העובדים ביחידת אבטחת מידע.

כל מערכת חדשה או תהליך/מוצר חדש הרלבנטי ל-IT עובר בחינה של מנהל אבטחת מידע, כולל סקרי חדירות – ולא מתבצעת הפעלת המוצר טרם אישור מנהל אבטחת המידע.

מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע כפוף למנהל חטיבת המשאבים ומהווה חלק מקו הגנה ראשון.

תפקידו של מנהל הגנת הסייבר הנו לממש את מערך אבטחת המידע, לקבוע תהליכים ובקורות למניעת נזקים לשלמות ו/או נכונות, סודיות וזמינות המידע ולהגדיר עקרונות אשר ישמשו כבסיס לפיתוח, ליישום, להטמעה ולקיום בקורות, נהלים ומנגנוני אבטחת מידע בטכנולוגיות המידע המשמשות את הבנק, תפקידו של מנהל הגנת הסייבר ואבטחת המידע הינו לקבוע תהליכים ובקורות למניעת פגיעה בנכסי הבנק, דרך או באמצעות רכיבים במרחב הסייבר, תוך הרחבה והעמקה של יכולות ההתמודדות של מערך אבטחת המידע הכולל משימות, כלים, טכנולוגיות, תהליכים ובקורות שמטרתם לנהל את סיכוני הסייבר בבנק ירושלים.

מנהל הגנת הסייבר אחראי על יישום מדיניות הגנת הסייבר, בין היתר, באמצעות תכלול הפעילות המבוצעת על ידי גורמים רלוונטיים אחרים בבנק בהתאם לתחומי אחריותם. בנוסף, רשאי מנהל הגנת הסייבר ואבטחת המידע להסתייע בגופים חיצוניים ככל שיידרשו.

מנהל הגנת הסייבר ינחה גופים משיקים בבנק, הרלבנטיים למערך הגנת הסייבר דוגמת קווי העסקים, אבטחת מידע, מערכות מידע, אבטחה פיזית, המשכיות עסקית, משאבי אנוש, מעילות והונאות, דוברות, רכש ייעוץ משפטי וכדומה. מנהל הגנת הסייבר יהיה אחראי להגדרת האיומים ולהערכת ההסתברות להתרחשות אירוע סייבר בבנק ולאישורם בהנהלה.

באחריות מנהל ההגנה בסייבר, יחד עם גורמים רלבנטיים בבנק, טכנולוגיים ועסקיים, לבצע ניתוח והערה של רמות הסיכון המובנה בפעילות, את הבקורות הנדרשות ובהתאם, את רמות הסיכון השיורי והחשיפות לאיומי סייבר בבנק. מנהל הגנת הסייבר ירכז את תכנית העבודה לצמצום סיכוני הסייבר ויעקוב אחר יישום וניטור תוכנית זו. האחריות על תכנון מפורט ויישום של הבקורות הינה של כל אחד מן הגופים המעורבים לרבות אגף המחשוב, מחלקת לוגיסטיקה ובטחון, משאבי אנוש, המשכיות עסקית, מחלקת לוגיסטיקה ובטחון.

מנהל הגנת הסייבר יהיה אחראי על העלאת המודעות לאיומי הסייבר וההתמודדות עמם בקרב עובדים, ספקים, שותפים ולקוחות הבנק.

ייזום וביצוע תרגולים להבטחת מוכנות הבנק להתמודדות עם אירועי סייבר.

הגדרת פרמטרים לבקרת אירועי סייבר חריגים אודותיהם יש לספק התראה לחברי ההנהלה, לרבות בזמן התרחשות האירוע בפועל.

ניתוח אירועי סייבר משמעותיים בישראל ובעולם, הפקת לקחים לבנק ויישום המסקנות הרלוונטיות.

ריכוז הטיפול באירועי סייבר בעת התרחשותם וביצוע הפקת לקחים לאחר סיום הטיפול בהם.

אחראי על ביצוע סקר בטיחות לגבי מערכות, תהליכים ושירותים חיוניים המוגדרים בעלי סיכון גבוה כאשר חלים שינויים משמעותיים במערכות, תהליכים, ושירותים חיוניים או בסביבה הטכנולוגית בה המערכות פועלות, ולפחות אחת ל-18 חודשים. מערכות חדשות ילוו ע"י הגנת הסייבר ואבטחת מידע ליישום האבטחה, וייעברו מבדק חדירה לקראת הכנסתן לייצור.

קווי דיווח ואחריות דיווחית:

- הצגת תוכנית עבודה שנתית בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים.
- ארועי סייבר ואיומי סייבר ואבטחת מידע ידווחו ליחידה לניהול סיכונים תפעוליים בהתאם לנוהל דיווח אירועים.
- פעילויות שבוצעו לניהול סיכוני סייבר ואבטחת מידע, כולל ממצאי מבחני חדירה שבוצעו ברבעון הנסקר, אירועי הפסד או כמעט הפסד ופעילויות להפחתת הסיכון ידווחו אחת לרבעון במסגרת דוח החשיפות לסיכונים תפעוליים המועבר לדירקטוריון.

סיכון רגולטורי

הסיכון הרגולטורי הינו סיכון להפסד הנובע מהוראות חקיקה או הוראות פיקוח חדשות, אשר גורמות לשינויים בסביבה העסקית של הבנק ובעקבותיהן נדרש הבנק לשנות התנהלות בנושא מסוים. שינויים אלו עלולים להשפיע על יכולתו של הבנק להציע שירותים בנקאיים מסוימים ללקוחותיו, או לחיבו לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת.

בכל אחד מתחומי העסקים אותם מנהל הבנק והשירותים אותם הוא נותן ללקוחותיו, עשוי להתממש הסיכון והרגולטורי, כתוצאה מכל אחד מהגורמים השונים המפורטים לעיל.

- פעילות הבנק בתחומי הפעילות השונים כפופה לרגולציה רבה, הן בהיותו תאגיד בנקאי, הן בהיותו חברה ציבורית, חבר בורסה, או חברה בכלל ובהיותו מצוי תחת פיקוח הדוק של הפיקוח על הבנקים, רשות ני"ע ועוד.
- הסביבה הרגולטורית דינאמית, ונתונה לשינויים רבים.
- הטלת מגבלות חוקיות על פעילות הבנק.

עלול להיווצר לבנק סיכון רגולטורי כתוצאה מגורמים חיצוניים אשר אינם תלויים בבנק, כגון: שינוי הוראות חוק, תקנות או הוראות פיקוח שונות (הוראות המפקח על הבנקים, הוראות רשות ניירות ערך, הרשות לאיסור הלבנת הון וכד'), או פסיקה חדשנית של בית המשפט לפיה נדרש הבנק לפעול בנושא מסוים באופן שונה מהאופן בו נהג לפעול.

מעצם אופיו של הסיכון הרגולטורי, כמתואר לעיל, קיימת לבנק חשיפה גבוהה להתממשותם של סיכונים רגולטוריים, בתחומי פעילותו השונים, דהיינו: הסיכון השורשי של הבנק בגין סיכונים רגולטוריים הינו גבוה. מאידך, לבנק יש תיאבון אפסי לסיכון רגולטורי. בנוסף, ולצורך הקטנת חשיפת הבנק לסיכון רגולטורי, הבנק מלווה מקרוב את הליכי החקיקה והליכי התקנת ההוראות הרגולטוריות (במסגרת איגוד הבנקים, השתתפות בישיבות ועדות הכנסת, והשתתפות בוועדה לנהלים תקינים של בנק ישראל).

סיכון ציות

הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את החוקים, התקנות, הוראות הרגולציה, הנהלים הפנימיים והקוד האתי החלים על הפעילויות הבנקאיות.

ההוראות החלות על הבנק מחולקות למספר קבוצות עיקריות:

- **הוראות חוק כלליות.** הבנק הינו תאגיד הפועל בישראל וחלים עליו מגוון חוקים, לרבות דיני עבודה, הגבלים עסקיים ועוד.
- **הוראות דיני תאגידים.** הבנק הינו תאגיד נסחר ובשל כך חלים עליו דיני החברות, חוק ני"ע והתקנות שתוקנו מכוחו ועוד.
- **הוראות בנקאיות.** הבנק הינו תאגיד בנקאי וככזה חלות עליו הוראות דין ייעודיות לרבות פקודת הבנקאות, חוק הבנקאות (רישוי), חוק הבנקאות (שירות ללקוח), הוראות הדין בנושא איסור הלבנת הון ומימון טרור הוראות המפקח על הבנקים וכן הוראות דין זרות כגון ה- FATCA וה- CROSS BORDER.

הבנק מנהל את סיכוני הציות בהתאם לחלוקה הבאה:

- **הוראות צרכניות-** מכלול ההוראות המסדירות את הפעילות הבנקאית בישראל בכל הנוגע ליחסים שבין הבנק לבין הלקוח.
- **אכיפה מנהלית-** הוראות החקיקה בתחום האכיפה המנהלית בתחום ני"ע, תחום הביטוח, דיני העבודה, פעילות עובדים ברשתות חברתיות וסיכונים סביבתיים.
- **הוראות איסור הלבנת הון ומימון טרור-** ההוראות החלות על תאגידים בנקאיים שעניינם מניעת הלבנת הון ומימון טרור, לרבות, הוראות בתחום ה- FATCA, CROSS BORDER והסיכונים הכרוכים בהתקשרות עם גורמים מוכרזים ברשימת הסנקציות הבינלאומיות בקשר עם המשבר באוקראינה.

הבנק מבצע פעילויות עסקיות שונות היוצרות סיכוני ציות, שעיקריהן מפורטות להלן:

- **פעילות הבנק במימון שוק הנדל"ן:** הבנק מעניק הלוואות לדיור (משכנתאות) מזה שנים רבות וכן נותן ליווי פרויקטים לבנייה, מימון נדל"ן מסחרי ואשראי עסקי.
- סיכוני הציות הגלומים בפעילויות אלה הינם בעיקר בתחום ההוראות הצרכניות הנוגעות להלוואות לדיור.
- **פעילות קמעונאית:** חשבונות עו"ש, אשראי צרכני ופקדונות. פעילות זו גדלה בשנים האחרונות כחלק מיישום התכנית האסטרטגית של הבנק.

סיכוני הציות הגלומים בפעילויות אלה הינם בעיקר בתחומים הבאים:

- תחום ההוראות הצרכניות
- פעילות חוצת גבולות של לקוחות (CROSS BORDER) לרבות הסיכון של סיוע ללקוח להעלים מיסים (TAX EVASION)
- חובות הדיווח שנקבעו ע"י ה- OECD (CRS)
- היבטי איסור הלבנת הון הנובעים ממתן הלוואות Back To Back, פתיחת חשבונות באינטרנט
- חשבונות המנהלים ע"י מיופי כוח, לרבות עורכי דין (חשבונות נאמנות). יש לציין שהסיכון בגין פעילות תושבי החוץ התגבר בשנים האחרונות כתוצאה ממדיניות אכיפה של רשויות ברחבי העולם ושיתוף פעולה בינלאומי

בנושא. בנוסף, העברת כספים בין חשבונות בני משפחה המבוצעת בידי לקוחות בעלי עושר פיננסי, מהווה סיכון בהיבט של העלמות מס ומקשה על זיהוי מקור הכספים.

- **אשראי עסקי:** אשראי למימון מתקני אנרגיה סולארית ומימון עסקים קטנים. פעילות זו אינה מתרחבת בשנים האחרונות ומתרכזת בעיקר בניהול ההלוואות שניתנו ועל כן סיכוני הציות הגלומים בה נמוכים.
 - **פעילות בניירות ערך:** פעילות בניירות ערך מחולקת לייעוץ ורכישת ני"ע עבור לקוחות פרטיים בארץ ובחו"ל ורכישת ני"ע עבור לקוחות מוסדיים. חלק מפעילות זו מבוצעת באמצעות ירושלים ברוקראז' שנרכשה מכלל פיננסים ומוזגה לתוך הבנק.
- סיכוני הציות הגלומים בפעילויות אלה מתרכזות בעיקר בחוק הייעוץ הישראלי.

יחס כיסוי הנזילות [נדבך 3]

ביום 28 בספטמבר 2014 פרסם המפקח על הבנקים חוזר במסגרתו נוספה הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות" אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה. במסגרת ההוראה נקבע אופן חישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם, וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכנה). תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש ש לאשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. בהתאם, שינוי בהיקף הנכסים הנזילים או בהרכבם, שינוי בהיקף הפיקדונות בכל אחד מסוגי הפיקדונות המוגדרים בהוראה, שינויים בהיקף מסגרות האשראי והערבויות מולם יש לשמור נזילות וכיצא בזה יכולים להביא לשינוי היחס.

בהתאם להוראות המעבר, החל מיום 1 באפריל 2015 הדרישה המזערית נקבעה על 60% ותגדל ל-80% ביום 1 בינואר 2016 ול-100% ביום 1 בינואר 2017 ואילך. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. הדרישות חלות הן בסך המטעות והן במטבע-חוץ בנפרד, הן ברמת התאגיד הבנקאי "סולו" והן ברמת המאוחד, וחישוב היחס מבוצע בהתאם. תאגיד בנקאי אשר אינו עומד ביחס נדרש לדווח באופן מיידי לפיקוח על הבנקים, ולאחר שלושה ימי חריגה להגיש תוכנית לעמידה בדרישה המזערית.

ככלל, יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה מהמודלים הפנימיים החלים בבנק. היחס הממוצע במהלך הרבעון האחרון עומד על 403%, כאשר הדרישה המזערית היא 60%.

הבנק מנהל מעקב אחר ריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, ועומד במגבלות הפנימיות בנושא.

טבלה מספר 33 – יחס כיסוי הנזילות

[נדבך 3]

תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31.12.2015 (במיליוני שקלים)

סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ⁽¹⁾	סך ערך משוקלל (ממוצע) ⁽²⁾	
	2,460.3	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
496.4	7,778.2	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
32.5	650.4	פיקדונות יציבים
327.0	2,565.1	פיקדונות פחות יציבים
136.9	4,562.7	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים
756.9	1,278.5	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
-	-	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
656.1	1,177.9	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)*
100.7	100.7	חובות לא מובטחים
-	-	מימון סיטונאי מובטח
198.5	1,613.2	דרישות נזילות נוספות, מזה:
82.6	82.6	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
91.1	1,279.9	קווי אשראי ונזילות
-	-	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
24.8	250.7	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,451.7		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
690.4	838.9	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
122.7	122.7	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
799.2	955.1	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם⁽³⁾		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
2,460.3		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
652.5		יחס כיסוי נזילות (%)
403%		

הבנק ממשיך באסטרטגיה, שהחלה לפני מספר שנים, של התמקדות בגיוס מקורות ממשקי בית תוך חתירה להרחבת בסיס המפקידים וגרעון הפיקדונות. בשל ההנחה כי הישענות רחבה על מפקידים קטנים (משקי בית) תתרום ליציבות מקורות המימון ובכך לחוסנו של הבנק ולשיפור פרופיל הנזילות שלו, הבנק הקצה משאבים לטובת גיוס ממשקי בית. הבנק הרחיב את סל המוצרים המוצע למשקי בית ושיפר באופן משמעותי את יכולת הגיוס שלו מאפיק זה, בין היתר, על ידי גיוס פיקדונות באמצעות מבצעים ייעודיים למשקי הבית.

ניהול סיכון הנזילות וסיכון מימון [נדבך 3]**ממשל תאגידי של ניהול סיכוני הנזילות**

דירקטוריון הבנק קבע את עקרונות ניהול הנזילות, את מדרג האחריות והסמכות ואת מערך ההתראות והטיפול בחריגות מהמגבלות שנקבעו. קביעת המגבלות האמורות מביאה בחשבון הן התרחשות צפויה של אירועים בבנק ובסביבתו העסקית והן את האפשרויות העומדות בפני הבנק לגבי גיוס מקורות חלופיים במקרה הצורך ואת העלויות של מקורות אלו. הערכת הבנק, בהתחשב בשיעורי מיחזור הפיקדונות בשנים האחרונות, החשיפה לסיכון האמור אינה גבוהה, בין היתר, משום שהבנק מגוון את מקורות המימון שלו, מקפיד להרחיב את בסיס המפקידים ולצמצם את מידת ההישענות על מפקידים גדולים ולשמר כרית נזילות מספקת הבאה לידי ביטוי בכך שיחס הנכסים הנזילים גבוה מהיחס הנדרש.

הבנק הגדיר אינדיקטורים שמטרתן לעזור להנהלה לזיהוי מוקדם של עלייה בסיכון או ברמת הפגיעות של מצב הנזילות או בצרכי הנזילות. אינדיקטורים אמורים לזהות מגמות שליליות ולגרום להנהלה לערוך תהליך של הערכת מצב ונקיטת פעולות לצמצום הסיכון. האינדיקטורים כוללים מדדים כמיתים ומדדים איכותיים. כמו כן האינדיקטורים כוללים מדדים מאקרו כלכליים המשמשים לזיהוי פוטנציאל של משבר מערכתי ונתוני מיקרו של הבנק לזיהוי פוטנציאל של משבר נזילות. לכל אינדיקטור הוגדרו שלושה טווחי נתונים ירוק (רגיל) / צהוב (החמרה קלה) / כתום (החמרה בינונית).

חשוב לציין, שמטרת האינדיקטורים אינה להחליף את שיקול הדעת של המנהלים בבנק, אלא הם מהווים כלי עזר להערכת מצב הנזילות של הבנק. מנהל החטיבה הפיננסית או לחילופין מנהל חטיבת הסיכונים אחראים לקבוע את מצב הכוננות של הבנק. באם יוחלט על קביעת מצב כוננות נמוך מאשר מצב הכוננות שהיה מתקבל על פי האינדיקטורים, תדווח החלטה זו ונימוקה באופן מידי למנכ"ל הבנק, ה-CRO וליו"ר הדירקטוריון. בנוסף יימסר דיווח על כך לוועדה הדירקטוריונית לניהול סיכונים ולדירקטוריון בישיבת הקרובה.

הבנק אימץ מסגרת עבודה לניהול ובקרת סיכונים המבוססת על 3 "מעגלי בקרה":

קו הגנה ראשון - יוצרי הסיכונים, אשר מהווים את הפונקציה העסקית המקבלת החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת הסיכונים. בהתייחסות לסיכון הנזילות, מדובר בגורמים המנהלים את הנזילות באגף שוק ההון והמט"ח. יש לציין כי ביחס לסיכון הנזילות, כל האורגנים הצורכים נזילות הינם בעצם, יוצרי סיכונים.

קו הגנה שני - גורמי הבקרה במסגרת חטיבת הסיכונים, אשר הינם בלתי תלויים ביוצרי הסיכונים. בהתייחסות לסיכון הנזילות, המעגל השני כולל את המחלקה לניהול סיכונים, הבוחנת את מצב הנזילות באמצעות באופן בלתי תלוי.

קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית

שימוש במבחני קיצון

הבנק נערך לתחום תרחישי קיצון בנושא נזילות בשני מישורים: (1) שמירה על כרית נזילות מספקת כנגד תרחישי קיצון (2) קביעת תכניות להתמודדות עם תרחישי קיצון.

הווידי שיש לבנק כרית נזילות מספקת כנגד תרחישי קיצון מתבצע באמצעות יחס נזילות המזערי תחת תרחישי הקיצון השונים, כפי שהוצג לעיל. בנוסף באמצעות מגבלת "מינימום כסף חם" הבנק מוודא שיש כסף זמין בקופה (או בבנק שניתן למשיכה תוך יום) ובתיקי נוסטרו עודפי נזילות (הניתנים למימוש מידי), כנגד כל המקורות שהוגדרו

כסף חם

תיאור כללי של תוכניות מימון בשעת חירום.

תכנית חירום לטיפול במשבר נזילות מהווה ריכוז של קווי מדיניות, נהלים ותכניות פעולה שנועדו להגיב לשיבושים חמורים ביכולתו של הבנק לממן את כל או חלק מפעילויותיו במועד ובעלות סבירה.

מוסדות פיננסיים משמשים כ"מתווכי נזילות" בתוך המערכת הכלכלית. משום כך, הם אינם יכולים לעולם להימנע מסיכון נזילות, מאחר ועצם פעילותם הפיננסית גורמת לו. כמו כן, סיכון זה קשה לגידור מאחר והבנק אינו יכול להרשות לעצמו להחזיק באופן קבוע יתרות נזילות שיבטיחו הישרדות בעת משבר נזילות קשה או ארוך. מטרתה של תכנית המגירה הינה להגדיר את האמצעים האופטימליים לזיהוי מוקדם של משברי נזילות- אינדיקטורים, וכן את הכלים האופטימליים לניהול משברים אילו- פעולות. האינדיקטורים מאפשרים לבנק לקבל התראות על שינויים לרעה במצב הנזילות (פנימיים או חיצוניים) ולהגיב על כל שינוי במהירות האפשרית. חשיבותם נובעת מהעובדה שפעולות לגיוס מקורות שאפשריות בד"כ בשלבים מוקדמים אינן אפשריות כלל בשלבים מתקדמים של משבר. הכלים המיועדים להתמודדות עם משבר נזילות נקבעים בהתאם לגורמים לו ומשכו.

מטרות התוכנית הם כדלהלן:

- שיפור מהירות התגובה בזמן משבר
- שיפור איכות התגובה בזמן משבר
- הגדרת מצב חירום (כולל דרגות שונות)
- חלוקת אחריות ברורה
- הסדרת הדיווח
- הסדרת דרכי התקשורת הפנימיים
- מיפוי מקורות מימון

מידע זה נדרש לראשונה בהתאם לדרישות הגילוי של ה-FSB.

טבלה מספר 34 - מלאי נכסים נזילים
[EDTF]

ממוצע ל- 3 חודשים

שהסתיימו ביום

31.12.2015

ליום 31.12.2015

במיליוני שקלים

89.4	117.5
1,295.5	1,047.3
1,078.3	1,243.2
-	-
-	-
2,460.3	2,408.0

מזומנים

רזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת נזילות

ניירות ערך רמה 1⁽¹⁾

ניירות ערך רמה 2 א

ניירות ערך רמה 2 ב

סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה

(1) בניכוי ניירות ערך רמה 1 שנמכרו בחסר

מרבית יתרות הנזילות של הבנק הינם בש"ח, זאת בהתאמה לנפחי הפעילות הגדולים במטבע זה. לבנק יכולת גיוס מוכחת בש"ח וכן נגישות גבוהה לשוק ההון המקומי אשר מאפשרים גמישות רבה בגיוס מקורות וכן התאמה של רמות נזילות בהתאם להתפתחות העסקית של הבנק.

יתרות הנזילות הנקובות במט"ח הינם פיקדונות אשר מופקדים בבנקים מסחריים, בבנק ישראל ובניירות ערך ממשלתיים.

מרבית הנכסים הנזילים של הבנק נשענים על תיק הנוסטרו. מניתוח תיק זה, לאורך זמן, ניתן לראות כי הבנק שומר על שיעור אג"ח ממשלתי גבוה מסך התיק. הסתמכות זו, על אגרות חוב ממשלתיות, מבטיחה לבנק רמת נזילות גבוהה ויכולת נזילות נאותה, גם במקרה של לחצי נזילות בסביבה העסקית. גם גודלו האבסולוטי של התיק ופיזורו באג"ח שונות מאפשר, ברמת ודאות גבוהה, לממשו מבלי להשפיע השפעה חריגה על המחירים בשווקים.

מידע נוסף סיכון מימון [EDTF]

מקורות המימון של המערכת הבנקאית בשקלים ובמטבע חוץ הם בעיקר פיקדונות ממשקי בית, מחברות, מגופים מוסדיים, מבנקים בארץ ובחוץ לארץ ומגיוס חוב סחיר בשוק ההון.

המקורות כוללים בין השאר פיקדונות בכל מגזרי ההצמדה, הנושאים ריבית קבועה או משתנה, ומופקדים לתקופות שונות החל מיום ועד לשמונה עשרה שנים.

הבנק קבע לעצמו מדיניות ארוכת טווח של הרחבת גיוס המקורות, תוך הגדלת משקל המקורות ממשקי בית מסך הכל פיקדונות הציבור, ושמירה על יכולת גיוס המקורות מלקוחות מוסדיים. גיוס פיקדונות לזמן ארוך נעשה בהתייחס להיקף ביצועי אשראי חדש לזמן ארוך. בנוסף, הבנק, באמצעות החברה הבת ירושלים מימון והנפקות, מגייס פיקדונות על פי צרכי הגיוס של הבנק וכתבי התחייבות נדחים על פי צרכי ההון שלו.

הנהלת הבנק קובעת יעדים ספציפיים לסניפים וליחידות המטה בכל תחומי הפעילות ומנהל מעקב שוטף אחר עמידתם ביעדים.

הבנק פועל להשגת היעדים באמצעות גיוון סל המוצרים והתאמתו לצרכי הלקוחות והתנאים המשתנים בשוק. בנוסף, עורך הבנק מבצעים לציבור המפקידים באמצעות פרסום באמצעי התקשורת השונים ודיוור ישיר ללקוחות קיימים ופוטנציאליים. הבנק גם מציע שירות בנקאות במערכת סגורה המאפשר גיוס כספים מלקוחות כל הבנקים כמפורט להלן.

מעבר לאמור לעיל, הבנק רואה חשיבות בשימור הקשר ושיתוף פעולה עם לקוחות מוסדיים כחלק מניהול המקורות והנזילות באופן שוטף.

לפירוט בדבר 3 המפקידים הגדולים ראה פרק "סיכון נזילות" בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

טבלה מספר 35 - סוגי פקדונות לפי סוג המפקיד:

הבנק		מאוחד		
31 בדצמבר		31 בדצמבר		
2014	2015	2015	2015	
1,370.7	1,560.3	1,321.0	1,340.2	בישראל
638.6	897.9	638.6	897.9	לפי דרישה
2,009.3	2,458.2	1,959.6	2,238.1	אינם נושאים ריבית
10,238.7	10,045.2	9,017.6	8,780.6	נושאים ריבית
				סה"כ לפי דרישה
				לזמן קצוב
12,480.0	12,503.4	10,977.2	11,018.7	סה"כ פיקודנות הציבור*
				מזה:
8,715.7	8,422.7	8,715.7	8,422.9	פיקדונות של אנשים פרטיים
989.7	1,366.9	989.7	1,366.9	פיקדונות של גופים מוסדיים
2,542.6	2,713.8	1,271.8	1,228.9	פיקדונות של תאגידים ואחרים

טבלה מספר 36 - פיקדונות הציבור לפי גודל על בסיס מאוחד:

31 בדצמבר		
2014	2015	תקרת הפיקדון במיליוני ש"ח
6,672.1	6,147.5	עד 1
2,592.2	2,615.6	מעל 1 עד 5
518.6	288.8	מעל 5 עד 10
799.1	977.2	מעל 10 עד 50
98.6	239.4	מעל 50 עד 100
296.6	750.2	מעל 100
10,977.2	11,018.7	סה"כ

נכסים של הבנק מהווים משאב שעשוי לסייע לבנק להסיג מימון. טבלה שלהלן מציגה נכסים פנויים ונכסים משועבדים של הבנק מכלל הנכסים במאזן הבנק.

[EDTF]

טבלה מספר 37 - סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים
[EDTF]

מידע זה נדרש לראשונה בהתאם לדרישות הגילוי של ה-FSB.

יתרה ליום 31.12.15			
לא משועבדים	משועבדים*	סך היתרה במאזן	
2,041.7	30.2	2,071.9	מזומנים ופקדונות בבנקים
1,372.9	406.6	1,779.5	סך-כל ניירות הערך (שווי הוגן במאזן הבנק)

* כולל נכסים שמופקדים בעודף בחשבונות המשועבדים.
** הבנק כפוף למגבלות בנק ישראל בנוגע להיקף הנכסים משועבדים.

יתרה ליום 31.12.14			
לא משועבדים	משועבדים*	סך היתרה במאזן	
3,261.7	16.3	3,278.0	מזומנים ופקדונות בבנקים
641.0	261.4	902.4	סך-כל ניירות הערך (שווי הוגן במאזן הבנק)

* כולל נכסים שמופקדים בעודף בחשבונות המשועבדים.
** הבנק כפוף למגבלות בנק ישראל בנוגע להיקף הנכסים משועבדים.

תגמול [נדבך 3]**מדיניות תגמול****כללי****מדיניות תגמול לנושאי משרה**

ביום 20 ביולי 2014, אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק את מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק לפי סעיף 267א לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות") ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין A301 בעניין מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראה A301").

ביום 20 באוגוסט, 2015, אישרה האסיפה הכללית עדכון למדיניות התגמול הנ"ל. להלן: "מדיניות תגמול לנושאי משרה".

ביום 13 באוגוסט, 2015, פרסם המפקח על הבנקים עדכון להוראה A301 שעיקריה, כדלקמן: (א) הוראות לעניין השבת תגמולים משתנים ששולמו לעובד מרכזי; (ב) הוראה לפיה תגמול יו"ר הדירקטוריון וחברי הדירקטוריון האחרים יהיה תגמול קבוע בלבד. עדכון זה חל על מדיניות תגמול לנושאי משרה הנ"ל, בהתאם להוראות המעבר הקבועות בו (להלן: "תיקון הוראה A301"), והבנק נערך לעדכן את מסמך מדיניות התגמול לנושאי משרה בהתאם לתיקון הוראה A301.

מדיניות תגמול לנושאי משרה חלה על נושאי משרה כהגדרת המונח בחוק החברות, וכוללת את הדירקטורים, לרבות יו"ר הדירקטוריון, וכן את המנכ"ל, חברי הנהלה ונושאי משרה שאינם חברי הנהלה; למען הסדר הטוב יובהר כי המונח "נושא המשרה" להלן לא יכלול את חברי דירקטוריון הבנק, למעט יו"ר הדירקטוריון, אשר ייחשב כנושא משרה לצורך מדיניות תגמול לנושאי משרה. עוד יצוין, למען הסדר הטוב, ולעניין תנאי הכהונה והעסקה של יו"ר הדירקטוריון היוצא, כי התנאים שחלו עליו הנם אלה שנקבעו בהסכם עימו אשר שולמו דרך תאגיד בשליטתו המלאה אשר אושר על ידי האורגנים המוסמכים בבנק, בטרם נכנס תיקון 20 לחוק החברות לתוקפו, ולכן אלו המשיכו לחול על יו"ר הדירקטוריון היוצא עד לתום ההתקשרות עימו ביום 10 בספטמבר, 2015.

מדיניות התגמול לנושאי המשרה דנה בתנאי התגמול של נושאי משרה, הכולל תגמול קבוע (ובכלל זה רכיב השכר ותנאים נלווים), תגמול משתנה, תנאי פרישה, ביטוח ושיפוי. המדיניות חלה מיום 1 בינואר 2014 למשך תקופה של שלוש שנים (2014-2016).

יחד עם זאת, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול את מדיניות התגמול ואת הצורך בהתאמתה לקבוע בתיקון 20 והוראה A301 ויודא שהסכמי התגמול הקיימים ומנגנון התגמול מיושמים על פי המדיניות והנהלים באופן הולם. בכלל זה, יודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במדיניות התגמול אינם מעודדים חריגה ממגבלות הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק. בנוסף, ועדת התגמול תוודא שאחת לשנה תיערך בדיקה של מנגנון התגמול ותפעולו אשר יבחן, בין היתר, עמידת מנגנון התגמול במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון.

מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה

ביום 1 ביולי 2014, אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת תגמול, עקרונות למדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בהתאמה להוראה A301. מסמך מדיניות מפורט על בסיס העקרונות הנ"ל אושר על ידי דירקטוריון הבנק ביום 11 בנובמבר, 2014, לאחר המלצת ועדת תגמול. ביום 31 במרץ, 2015, אישר

דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת וועדת תגמול, עדכון למסמך המדיניות כאמור (להלן: "מדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה").

מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה חלה גם על עובדים מרכזיים כהגדרת המונח בהוראה A301 שאינם נושאי משרה (להלן: "עובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה"). המדיניות דנה בתנאי התגמול של עובדי הבנק ועובדים מרכזיים שאינם נושא משרה, כולל תגמול קבוע (ובכלל זה רכיב השכר ותנאים נלווים) ותגמול משתנה, ותנאי פרישה. המדיניות חלה מיום 1 בינואר 2014 למשך תקופה של שלוש שנים (2014-2016).

יחד עם זאת, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול את מדיניות התגמול ואת הצורך בהתאמתה לקבוע בתיקון 20 בהוראה A301 ויוודא שהסכמי התגמול הקיימים ומנגנון התגמול מיושמים על פי המדיניות והנהלים באופן הולם. בכלל זה, יוודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במדיניות התגמול אינם מעודדים חריגה ממגבלות הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק. בנוסף ועדת התגמול תוודא שאחת לשנה תיערך בדיקה של מנגנון התגמול ותפעולו אשר יבחן, בין היתר, עמידת מנגנון התגמול במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון.

יצוין, כי התיקון להוראה A301 כאמור לעיל חל על השבת תגמולים משתנים ששולמו לעובד מרכזי בהתאם ובכפוף להוראת המעבר שנקבעו בו. הבנק נערך לעדכן את מסמך מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בהתאם לו.

מדיניות תגמול לנושאי משרה ומדיניות תגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה, יקראו להלן ביחד: "מסמכי מדיניות התגמול".

הגופים המפקחים על התגמול בבנק

ועדת התגמול של הדירקטוריון הנה הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול בבנק ותפקידיה לעניין זה הן כמוגדר וכמפורט בחוק החברות, בהוראה A301, ובמסמכי מדיניות התגמול. הרכבה של וועדת תגמול כולל נכון למועד אישור הדוחות הכספיים את י. אורבך (יו"ר) (דח"צ), ש. אשל (דח"צ), ור. הרמלך (דירקטור); ועדת תגמול בהרכב מורחב (על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 בנושאי מדיניות והסכמי תגמול של כלל העובדים, למעט עובדים מרכזיים), כוללת בנוסף לחברים הנ"ל גם את יו"ר הדירקטוריון מר ז. נהרי.

ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק הסתייעו בשירותי הייעוץ של PwC ייעוץ בע"מ, לקבלת ייעוץ וליווי בהערכות ובגיבוש מדיניות התגמול לנושאי משרה בהתאמה לחוק החברות ולהוראה A301; וכן בייעוץ משפטי של משרד עורכי הדין יהודה רוה ושות' ושל עו"ד רונית יפה אשר סייעו בסקירת ההוראות הרלוונטיות מהוראות הפיקוח על הבנקים, תיקון 20 לחוק החברות וגיבוש מדיניות התגמול.

מדיניות התגמול לנושאי משרה חלה גם על הדירקטורים בבנק (למועד דוח זה, מכהנים בבנק תשעה דירקטורים, לרבות יו"ר הדירקטוריון) ונושאי משרה אחרים שאינם דירקטורים (למועד זה, מכהנים עשרה נושאי משרה בבנק שאינם דירקטורים, לרבות המנכ"ל).

מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה חלה, למועד דוח זה, גם על שתי עובדות מרכזיות שאינן נושאות משרה, כמפורט מטה. נושאי המשרה הבכירה בבנק כהגדרת המונח בהוראה A301 כוללים את בעלי התפקידים המנויים במונח זה בהוראה הנ"ל; למועד אישור הדוחות הכספיים, כל בעלי התפקידים המנויים בהגדרה זו הנם גם נושאי משרה על פי חוק החברות ולכן חלה עליהם מדיניות התגמול לנושאי משרה, למעט בעלות התפקידים הבאים שהנן נושאות משרה בכירה כהגדרת המונח בהוראה A301,

כדלקמן: (א) אחראית מניעת הלבנת הון וקצינת הציות; (ב) מנהלת מחלקת משאבי אנוש. למעט נושאות המשרה הבכירה כהגדרת המונח בהוראה A301 כאמור לעיל, לא סווגו בבנק עובדים נוספים כעובדים מרכזיים אחרים; זאת בהתאם להקלה שפורסמה על ידי בנק ישראל במסגרת קובץ שאלות ותשובות ליישום הוראת A301 ביום 29 לאוקטובר 2014, אשר לפיה בבנקים שהיקף העובדים שלו נמוך מ- 1,000 עובדים לא ייחשבו כעובדים מרכזיים מנהלים בבנק שנחשבו קודם לפרסום ההקלה כעובדים מרכזיים רק בשל העובדה שהם מנהלים המדווחים ישירות למנהל המדווח ישירות למנכ"ל ואשר עלות שכרם גבוהה מ- 500 אלפי ש"ח, אך נמוכה מ- 1.5 מיליון ש"ח וזאת ככל שאינם עונים על התנאים האחרים בהגדרת עובד מרכזי. כמו כן, ובהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת וועדת תגמול, ולאחר שנבחנה פעילותם של בעלי תפקידים שונים בבנק, לא נמצאו בעלי תפקידים אשר לפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הבנק או קבוצות של עובדים הכפופות לאותם הסדרי תגמולים ואשר עשויות, במצטר, לחשוף את הבנק לסיכון מהותי, אפילו אם כל אחד מהעובדים בנפרד לא יחשוף את הבנק לסיכון מהותי. בשנת 2015, ובהתאם להחלטת הדירקטוריון, נדון הנושא שוב בוועדה לניהול סיכונים ולאחר שהוועדה בחנה את פעילותם של בעלי תפקידים שונים בבנק, חזרה ואישרה הוועדה את החלטת הדירקטוריון משנת 2014 דלעיל, ולפיה לא נמצאו בעלי תפקידים אשר לפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הבנק.

תכנון ומבנה תהליכי התגמול

▪ מאפייני ויעדי מסמכי מדיניות התגמול:

(א) מטרת מסמכי מדיניות התגמול הינה, בין היתר, לקבוע כללים לאופן תגמול נושאי המשרה והעובדים המרכזיים שאינם נושאי המשרה בבנק המותאמים לתוכניות האסטרטגיות של הבנק, תכניות העבודה של הבנק, עמידה ביעדי העל הפיננסיים של הבנק, רווחיות הבנק ותנאי השוק בראייה ארוכת טווח וזאת תוך התחשבות ואיזון ראויים בין הרצון ליצור תמריצים ראויים להשגת יעדי הבנק בטווח הקצר והארוך והגברת תחושת ההזדהות עם הבנק ופעילותו. מסמכי מדיניות התגמול נערכו בהתחשב בשיקולים כלל ארגונים כגון, עלויות התגמול בכללותן, ובפערי התגמול הרצויים בין הדרגים השונים בבנק, שיפור יחסי היעילות בבנק תוך מתן דגש על מיתון העלויות הקבועות בבנק, גודלו של הבנק והיקף פעילותו לבין הרצון להבטיח עמידה במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק.

(ב) רכיבי התגמול המפורטים במסמכי מדיניות התגמול כוללים:

- תגמול קבוע - רכיב זה נועד לתגמל את נושאי המשרה והעובדים המרכזיים עבור הזמן המושקע על ידם בביצוע תפקידים ולשמרם לאור כישוריהם, הידע והמומחיות שלהם, התואמים את צרכי הבנק וכן לאפשר גיוס כוח אדם איכותי לבנק; רמת השכר תקבע, על ידי האורגנים המוסמכים בבנק, תוך התחשבות בהשכלה, כישורים, מומחיות, ניסיון מקצועי הישגים, תפקיד, תחומי אחריות והסכמי שכר קודמים שנחתמו והיחס בין תנאי כהונה אלה לתנאי כהונה והעסקה של שאר עובדי הבנק. רכיבי התגמול הקבוע כוללים: פרמטרים לקביעת המשכורת החודשית של נושאי המשרה וכן קביעת תקרת המשכורת החודשית של היו"ר (בהתאם להיקף המשרה) המנכ"ל ונושאי המשרה האחרים; פירוט התנאים הנלווים; תשלום שנתי קבוע למנכ"ל ולחברי הנהלה על פי החלטת ועדת התגמול והדירקטוריון אשר יהיו רשאים להעניק תשלום בגובה של עד משכורת חודשית אחת, לאחר תקופת

כהונה של 4 שנות עבודה לפחות כמנכ"ל ו/או כחבר הנהלה בבנק; מענק חתימה במקרים מיוחדים, המצדיקים זאת, לנושא משרה חדש בבנק המוגבל לשנת העבודה הראשונה בגובה של עד שתי משכורות חודשיות.

- תגמול משתנה - התגמול המשתנה נועד בין היתר לעודד ולהגביר את המוטיבציה של נושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה לפעול למען השגת מטרות הבנק ויעדיו, בראייה ארוכת טווח, תוך יצירת זהות אינטרסים בינם לבין הבנק ובעלי מניותיו ותוך עמידה במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. התגמול המשתנה מורכב ממענק שנתי משתנה ומהענקת מענקים מיוחדים. ככלל, המענק השנתי המשתנה יתבסס על סל מדדים המורכב מיעדי תשואה, יעדים אישיים (KPIs) ויעדים איכותיים. במדיניות התגמול לנושאי משרה נקבעה תקרת המענק השנתי המשתנה: ליו"ר¹; למנכ"ל; לחברי הנהלה. תקרת תקציב המענק השנתי המשתנה לנושאי המשרה שאינם חברי הנהלה נקבעה במסגרת מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה.
- תשלומים בגין סיום העסקה – במקרה של פיטורים של נושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה הם יהיו זכאים לשיעור של 100% פיצויי פיטורים, אלא אם כן, הסכם ההעסקה של נושא המשרה כולל הוראה לפיה סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג- 1963 חל ובמקרה זה תחול הוראה זו. תקופת הודעה מוקדמת – על פי מדיניות תגמול נושאי משרה: יו"ר- עד 3 חודשים, מנכ"ל- עד 6 חודשים, נושא משרה אחר- עד 3 חודשים; מענק הסתגלות בתנאים הקבועים במדיניות: יו"ר- עד 3 משכורות חודשיות, מנכ"ל- עד 6 משכורות חודשיות, נושא משרה אחר עד 3 משכורות חודשיות.
- בהתאם להוראה A301 תגמולים בגין סיום העסקה מעבר לקבוע בתנאי ההעסקה, ייקחו בחשבון את הביצועים בפועל על פני זמן וסיבת סיום ההעסקה ויסווגו בהתאם כתגמול משתנה ויהיו כפופים להסדרי דחיית תשלומים מעבר למועד העזיבה על פני תקופה מינימאלית שלא תפחת מ- 3 שנים.
- במדיניות התגמול נקבעה האפשרות, מטעמים מיוחדים, להפחית את התגמול המשתנה עפ"י שיקול דעת הדירקטוריון לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול.
- במדיניות התגמול נקבעה התניה שלפיה נושא המשרה יחזיר לבנק, בתנאים המפורטים במדיניות, סכומים ששולמו לו כחלק מתנאי הכהונה והעסקה, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק. כמו כן, ועל פי התיקון להוראה A301 נקבעו הוראות לעניין השבת מענק משתנה בהתקיים קריטריונים להשבה. הקריטריונים יכללו לכל הפחות את המקרים שפורטו בהוראה המכוונים לנסיבות חריגות במיוחד. במסגרת תיקון להוראה A301 על הבנק יהיה גם לקבוע את סכומי או שיעור ההשבה ההולמים את סוגי הנסיבות השונות. בהתייחס לעובדים מרכזיים תקופת ההשבה תהיה קצובה ל- 5 שנים ממועד הענקת המענק המשתנה. לגבי עובדים מרכזיים שהינם נושאי משרה כהגדרתם בחוק החברות, תוארך תקופת ההשבה בשנתיים נוספות בהתקיים התנאים הקבועים בהוראה, אלא אם כן סך התגמול המשתנה שהוענק לעובד המרכזי בגין השנה הקלנדרית אינו עולה על 1/6 מהתגמול הקבוע באותה שנה, ולא תהיה חובה להפעיל את מנגנון ההשבה.

¹ על פי תיקון להוראה A301, יו"ר הדירקטוריון זכאי לתגמול קבוע בלבד ולפיכך מסמך המדיניות יעודכן בהתאם.

- בשנת 2014 אושרו לראשונה מסמכי מדיניות התגמול בהתאם לנדרש בסעיף 267א לחוק החברות ולהוראות A301; בשנת 2015 עודכנו מסמכי התגמול כאמור לעיל, כאשר השינויים שבוצעו במדיניות התגמול לנושאי משרה הינם הוספת התייחסות פרטנית לתגמול קבוע של נושא משרה שימונה, ככל שימונה גם, לממלא מקום למנכ"ל כאשר תקרת המשכורת החודשית תהיה עד ל-81,000 ₪ עבור היקף משרה של 100%.
- הבנק מבטיח כי עובדים העוסקים בסיכונים ובציות מתוגמלים ללא תלות בעסקים עליהם הם מפקחים, באופן הבא:
 - (א) בהתייחס לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה הנמנים על פונקציית הבקרה והדיווח, הכוללים, בין היתר, עובדים העוסקים בסיכונים ובציות, נקבע כי היחס בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע יטה יותר לטובת התגמול הקבוע בהשוואה ליחס זה אצל מי שאינם נמנים על פונקציית הבקרה והדיווח.
 - (ב) עוד נקבעה במסמכי מדיניות התגמול אפשרות להעניק מענק שנתי משתנה נוסף, לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה הנמנים על פונקציית הבקרה והדיווח ככל שעל פי מדיניות מגיע להם תגמול משתנה.

תיאור הדרכים בהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול

- הסיכונים העיקריים אותם הבנק מביא בחשבון בעת יישום מדדי תגמול (remuneration measures) הנם אלה הקבועים במסמך "התיאבון לסיכון" של הבנק הכוללים סיכוני אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים וסיכוני ציות והלבנת הון.
- במטרה ליצור מבנה תמריצים מאוזן ולמנוע נטילת סיכונים מעבר לתאבון הסיכון נקבעו, במסמכי מדיניות התגמול, מספר דרכים שבהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול, כמפורט להלן:
 - (א) נקבעה תקרת תקציב למענק השנתי לכל אחד מנושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה באופן אישי; כמו כן, נקבעה תקרה לכלל חברי ההנהלה.
 - (ב) בהתאם להוראה A301 נקבעו יחסים בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע, כך שבכל מקרה התגמול המשתנה לנושא המשרה ולעובד מרכזי שאינו נושא משרה לא יעלה על 100% מעלות השכר עבור כל נושא משרה, למעט במקרים חריגים כפי שפורט במדיניות התגמול בהתייחס למנכ"ל בלבד.
 - (ג) על פי מדיניות התגמול לנושאי משרה בעת חישוב תקרת המענק השנתי המשתנה שניתן יהיה להעניק ליו"ר²) ולמנכ"ל בגין יעד תשואה מדווחת נדרשת של הבנק בגין כל שנה, יהיה על הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, לבחון את עמידתם במדדי הסיכון שנקבעו להם ובהתאם לעמידתם במדדי הסיכון יהיה על הדירקטוריון להפחית עד 20% מתקרת המענק השנתי המשתנה, שחושב בגין יעד זה.
 - (ד) כמו כן, ובהתאם למסמכי מדיניות התגמול, היעדים האישיים (KPI) של נושאי המשרה ועובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה יכללו, בין היתר, עמידה בתיאבון לסיכון של הבנק, במדדי סיכון של הבנק לרבות, מדד סיכון לציות, מדד סיכון להלבנת הון וסיכונים תפעוליים.
- כמו כן, דירקטוריון הבנק, יבחן מעת לעת, בין היתר, באמצעות ועדת התגמול את מסמכי מדיניות התגמול ואת הצורך בהתאמתם לקבוע בחוק החברות לעניין נושאי משרה וכן הוראה A301 ויודא שהסמכי התגמול הקיימים ומנגנון התגמול מיושמים על פי מסמכי המדיניות והנהלים באופן הולם. כמו כן, יודא הדירקטוריון שהתגמולים בפועל על פי מסמכי המדיניות, מדדי הסיכון ותוצאות מדדי הסיכון עקביים עם המנגנון המתוכנן, ויבצע בהם

² ראו הי"ש 1 לעיל. יצוין כי בתנאי כהונתו של היו"ר הנכנס אומץ התיקון להוראה A301.

התאמות על פי הצורך. בכלל זה, יוודא הדירקטוריון כי תמריצי התגמול שנקבעו במדיניות התגמול אינם מעודדים חריגה ממגבלות תיאבון הסיכון של הבנק וממדיניות ההון של הבנק.

- הדרכים בהן מובאים הסיכונים בחשבון בעת קביעת התגמול המשתנה הן מעצם קביעת התקרות השונות לגובה התגמול המקסימאלי; כמו כן, מובאים הסיכונים בחשבון בדרך של הפחתת התגמול במקרים של אי עמידה במדדי הסיכון.
- במהלך שנת הדוח לא חלו שינויים במהות והסוג של מדדים אלו.

הקשר בין ביצועים במהלך תקופת מדידת הביצועים לבין רמות התגמול

- מדדי הביצוע העיקריים עבור הבנק ומדדי הביצוע האישיים הנם, כדלקמן:

(א) תשלום המענק השנתי המשתנה מותנה בעמידה בשני תנאי סף מצטברים:

- עמידה בשיעור תשואה מדווחת אשר יקבע על ידי הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, כל שנה קלנדרית לגבי כל שנת מענק אשר יעמוד בשיעור של בין 8.5%-8% בגין כל שנה;
 - עמידה ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על הבנקים בשנת המענק.
- "שיעור תשואה מדווחת" משמעו -** הממוצע בין התשואה השנתית (נטו) על ההון העצמי כמדווח בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק לבין שיעור הגידול בהון העצמי של הבנק כמדווח בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים של הבנק. דיבידנד שהוכרז ושולם במהלך השנה והנפקות הון ככל שיהיו, ינוטרלו לצורך חישוב הגידול בהון העצמי (כלומר לא יילקחו בחשבון לצורך חישוב שיעור הגידול בהון העצמי). בחישוב התשואה השנתית ינוטרלו רווחים שמקורם באירועים חד פעמיים (רווחים פיננסיים דוגמת נוסטרו לא ייחשבו לחד פעמיים) וכן רווחי הון. למען הסר ספק, התשואה המדווחת תהיה לאחר לקיחה בחשבון של ההוצאות בגין תשלום מענק ליו"ר³ למנכ"ל, לנושאי המשרה ולעובדים ולרבות לעובדים המרכזיים ולאחר לקיחה בחשבון של ההוצאות בגין אופציות למנכ"ל ולנושאי משרה אחרים (ולכל גורם אחר, אם וככל שיהיו), כפי שאלו יירשמו בספרי הבנק.

(ב) ככלל, המענק השנתי המשתנה לנושאי משרה ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה יתבסס על סל מדדים המורכב מיעדי תשואה, יעדים אישיים (KPIs) ויעדים איכותיים.

- הדרך בה סכומים בגין תגמול אישי קשורים לביצועים של הבנק בכללותו הנה על ידי קביעת תנאי הסף לתשלום המענק המשתנה וגובהו המקסימאלי בהתאם ליעדי התשואה; גובה התגמול האישי נקבע על פי עמידה ביעדים אישיים (KPIs) שנקבעו מראש ויעדים איכותיים.

³ ראה הי"ש 1 לעיל.

- התגמול המשתנה שיוענק לנושאי המשרה (למעט יו"ר⁴) הינו בהלימה לעמידתם ביעדים שנקבעו להם הקשורים לביצועי התאגיד ולביצועיו האישיים של נושא המשרה, כדלקמן:

יעדים	מנכ"ל	נושאי המשרה שאינם נמנים על פונקציית הבקרה והדיווח	נושאי המשרה הנמנים על פונקציית בקרה ודיווח
יעד תשואה מדווחת נדרשת של הבנק	*80%	40%	20%
יעדים אישיים (KPI)	-	40%	60%
יעדים איכותיים	20%	20%	20%
סה"כ	100%	100%	100%

*הדירקטוריון יהיה מוסמך להפחית עד 20% מהמענק השנתי המשתנה שחושב בגין יעד זה, בגין אי עמידה במדדי הסיכון.

- מדיניות התגמול לנושאי משרה כוללת אפשרות להעניק מענק בנסיבות מיוחדות לנושאי המשרה (למעט מנכ"ל ויו"ר) אם הבנק לא עמד בתנאי הסף לקבלת מענק שנתי. היקף המענק הכולל מוגבל לסכום לא מהותי שלא יעלה על 150,000 ש"ח תוך קביעת תקרה של עד משכורת אחת לנושא משרה. מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה כוללת אף היא אפשרות להעניק מענק בשנה בה שיעור התשואה המדווחת בפועל יהיה נמוך משעור התשואה המדווחת הנדרשת אך לפחות בשיעור של 5%, לעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בסכום שלא יעלה על משכורת חודשית אחת לעובד כנ"ל ובכפוף לתקרה הקבועה במדיניות.

הדרכים בהן הבנק מתאים את התגמול כדי להתחשב בביצועים לטווח ארוך יותר

- במסמכי מדיניות התגמול נקבע הסדר לפריסת התגמול המשתנה, הסדר המחזק את ביסוס הרכיב המשתנה על ביצועים ארוכי טווח ולפיו תשלום המענק המשתנה, כולל הסדר לפיו 50% ממנו ידחה ויפרס על 3 שנים, ותשלומו יותנה בעמידה בתשואה מדווחת של 6.5% ומעלה לגבי השנה בה משולם התשלום ובכך שלא יהיה במתן אותו חלק מהתגמול המשתנה הנדחה כדי לפגוע ביחסי הלימות ההון הנדרשים על פי הוראות המפקח על בנקים. היה ובשנה מסוימת התשואה המדווחת תהא נמוכה מ- 6.5% ו/או הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון הנדרשים התגמול הנדחה שהיה אמור להשתלם באותה שנה יבוטל. ההסדר חל על כלל נושאי המשרה והעובדים המרכזיים שאינם נושאי משרה. אלא אם כן, התגמול המשתנה שהוענק לנושא משרה בגין שנת המענק לא עלה על שישית (1/6) מהתגמול הקבוע של אותו נושא משרה באותה שנה ואז לא יהיה צורך בדחיית תשלום כלשהו בגין אותו תגמול משתנה.
- עוד נקבע במסמכי מדיניות התגמול התניה שלפיה נושא המשרה ועובד מרכזי שאינו נושא משרה, יחזיר לבנק, בתנאים המפורטים במדיניות, סכומים ששולמו לו כחלק מתנאי הכהונה והעסקה, אם שולמו לו על בסיס נתונים

⁴ עפ"י התיקון להוראה A301 יו"ר הדירקטוריון זכאי לתגמול קבוע בלבד ולפיכך לא פורטו היעדים הנדרשים של היו"ר בהתאם למסמכי מדיניות התגמול שכאמור עתידה להתעדכן בהתאם.

שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק (Claw back). כמו כן, ועל פי התיקון להוראה A301 נקבעו הוראות לעניין השבת מענק משתנה בהתקיים קריטריונים להשבה, שייכללו לכל הפחות את המקרים שפורטו בהוראה המכוונים לנסיבות חריגות במיוחד. במסגרת עדכון מסמכי המדיניות בהתאם לתיקון להוראה A301 על הבנק יהיה גם לקבוע את סכומי או שיעורי ההשבה ההולמים את סוגי הנסיבות השונות. בהתייחס לעובדים מרכזיים תקופת ההשבה תהיה קצובה ל- 5 שנים ממועד הענקת המענק המשתנה. לגבי עובדים מרכזיים שהינם נושאי משרה כהגדרתם בחוק החברות, תוארך תקופת ההשבה בשנתיים נוספות בהתקיים התנאים הקבועים בהוראה. אלא אם כן סך התגמול המשתנה שהוענק לעובד המרכזי בגין השנה הקלנדרית אינו עולה על 1/6 מהתגמול הקבוע באותה שנה, ואז לא תהיה חובה להפעיל את מנגנון ההשבה.

צורות תגמול משתנה

- בהתאם להוראה A301, נקבעו יחסים בין התגמול המשתנה לתגמול הקבוע, כך שבכל מקרה התגמול המשתנה לנושא המשרה לא יעלה על 100% מעלות השכר עבור כל נושא משרה, בכפוף למפורט להלן.
 - בתנאים חריגים, הדירקטוריון, לאחר המלצת ועדת התגמול, רשאי לקבוע, בהחלטה מנומקת ומפורטת, שתוגש לאישור האסיפה הכללית, שהתגמול המשתנה המרבי למנכ"ל, יגיע עד ל- 200% מהתגמול הקבוע של המנכ"ל.
 - התגמול המשתנה על פי מסמכי מדיניות התגמול כולל תגמול בדרך של תשלום מזומן בלבד ואינו כולל מניות או מכשירים מבוססי מניות וצורות אחרות.
 - מסמכי מדיניות התגמול כוללים אפשרות להעניק מענקים מיוחדים כגון, מענק שנתי משתנה נוסף לנושאי משרה הנמנים על פונקציית הבקרה והדיווח. מענק שנתי מיוחד ליו"ר⁵ בכפוף להתקיימותם של תנאים ותקרות. זאת ועוד, מדיניות התגמול כוללת אפשרות להעניק מענק בנסיבות מיוחדות לנושאי המשרה (למעט מנכ"ל ויו"ר) אם הבנק לא עמד בתנאי הסף לקבלת מענק שנתי. היקף המענק מוגבל לסכום לא מהותי של 150,000 ש"ח תוך קביעת תקרה של עד משכורת אחת לנושא משרה. מדיניות התגמול לעובדים ולעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה כוללת אף היא אפשרות להעניק מענק בשנה בה שיעור התשואה המדווחת בפועל יהיה נמוך משעור התשואה המדווחת הנדרשת אך לפחות בשיעור של 5%, לעובדים מרכזיים שאינם נושאי משרה בסכום שלא יעלה על משכורת חודשית אחת לעובד כנ"ל ובכפוף לתקרה הקבועה במדיניות.
- בשנת 2015 התכנסה ועדת התגמול 11 פעמים כאשר התגמול ששולם לחבריה במהלך השנה עמד על כ- 108 אלפי ₪. להלן פרטים אודות תגמול משתנה שקיבלו נוסעי משרה בכירים המלך שנת הדיווח.

⁵ ראו הי"ש 2 לעיל.

טבלה מספר 38 - התגמול של נושאי המשרה הבכירה בגין שנת הדיווח

עובדים מרכזיים אחרים		נושאי המשרה הבכירה		שוי כולל של תגמול בגין שנת הדיווח
נדחה	לא נדחה	נדחה	לא נדחה	
תגמול קבוע				
-	820	-	12,600	א. מבוסס מזומן
-	-	-	-	ב. מניות ומכשירים מבוססי מניות
-	-	-	-	ג. אחרים
תגמול משתנה				
-	-	-	150	א. מבוסס מזומן
-	-	-	-	ב. מניות ומכשירים מבוססי מניות
-	-	-	-	ג. אחרים
עובדים מרכזיים אחרים		נושאי המשרה הבכירה		תיאור
סכום	מספר	סכום	מספר	
1. תגמול ששולם				
	2		11	א. מספר העובדים שקיבלו תגמול משתנה במהלך שנת הדיווח
70	2	1,418	11	ב. מספר וסך הכל הבונוסים המובטחים שהוענקו במהלך שנת הדיווח
2. תגמול נדחה				
-		721		א. סך הכל יתרת התגמול הנדחה שטרם שולם (מזומן):
-		-		ב. סך הכל תגמול נדחה ששולם בשנת הדיווח
3. מידע כמותי על החשיפה של העובדים להתאמות משתמעות (לדוגמא: תנודות בערך של מניות הסדר החזר תגמול, (malus) או יחידות ביצוע) או מפורשות (לדוגמא: הסדר הפחתת תגמול או החזרים דומים או שיערוך כלפי מטה של התגמול) בתגמול נדחה ובתגמול. (clawback) מוחזק (retained):				
-		721		א. הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול נדחה והתגמול המוחזק, שחשוף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות.

לא הוענקו מענקים בעת חתימה ולא שולמו פיצויים במהלך שנת הדיווח. כמו כן בשנת הדיווח לא שולמו תגמולים נדחים. לפרטים בדבר תוכנית תגמול למנכ"ל וליו"ר ראה ביאור 34 לדוחות הכספיים.

מיכאל בן-ישי
סמנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

גיל טופז
מנהל כללי

זאב נהרי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח: 23/2/2016

נספחים
טבלה מספר 39 - מילון מונחים
[EDTF]

מונח	תיאור קצר
אובליגו	מייצג את סך החבות שהועמדה ללקוח ומהווה את החבות הכוללת לבנק.
אינפלציה	מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית ומתמשכת של רמת המחירים במדינה או בשוק מסוים
אירוע קיברנטי (סייבר)	אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים לתאגיד הבנקאי) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר, לרבות ניסיון לביצוע תקיפה כאמור גם אם לא בוצע נזק בפועל.
אמצעי שליטה	<p>על פי חוק בנקאות (רישוי), התשמ"א – 1981, כל אחת מאלה:</p> <p>(1) זכות ההצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;</p> <p>(2) הזכות למנות דירקטור בתאגיד, ולעניין זה:</p> <p>(א) יראו את מי שמינה דירקטור בתאגיד כבעל הזכות למנותו;</p> <p>(ב) חזקה על תאגיד שנושא משרה בו נתמנה לדירקטור בתאגיד אחר, ועל מי ששולט באותו תאגיד, שהם בעלי הזכות למנותו;</p> <p>(3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;</p> <p>(4) הזכות ליתרת נכסי התאגיד בעת חיסולו לאחר סילוק חביויותיו.</p>
ארגון מחדש של חוב בעייתי	חוב אשר פורמאלית עבר ארגון מחדש של חוב בעייתי מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב.
אשראי בהשגחה מיוחדת	אשראי בהשגחה מיוחדת מאזני הוא אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת התאגיד. אשראי חוץ מאזני מסווג כאשראי בהשגחה מיוחדת אם מימוש ההתחייבות התלויה בגין הסעיף הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות, שיתכן שיוכרו כתוצאה מהתממשות התלויה, ראויים לסיווג בקטגוריה זו.
אשראי נחות	אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק ע"י השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הביטחון ששועבד, אם קיים. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב. אשראי אשר מוכרת בגינו הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי יסווג כנחות כאשר הוא הופך לחוב בפיגור של 90 יום או יותר.
אשראי פגום	אשראי אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהתאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חוב יסווג כפגום בכל מקרה כאשר קרן או ריבית מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור.

מונח	תיאור קצר
באזל III/II/באזל III	<p>הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים (BCBS), העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.</p>
גידור	<p>עסקה פיננסית שמטרתה להגן על משקיע מפני שינויים בערך ההשקעה</p>
הון עצמי רוברד 1	<p>הון על בסיס מתמשך - going concern capital. הון עצמי רוברד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מהזכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו (זכויות מיעוט) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים, והכל כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", ובכפוף להוראות המעבר שבהוראת ניהול בנקאי תקין 299 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר".</p>
הון רוברד 2	<p>שכבת הון הנכללת בחישוב ההון הרגולטורי הכשיר. הון רוברד 2 הינו הון נחות יותר (gone concern capital) והוא כולל בעיקר מכשירי כשירים שהונפקו על ידי הבנק בעבר אשר נכללים בהון זה בהתאם להוראות המעבר ליישום הוראות באזל III וכן מכשירי ההון החדשים הכשירים שמהווים ההון המותנה (contingent convertible- CoCo) שהונפקו על ידי הבנק ושיומרו למניות הבנק בקרות אירוע מוכן (point of non viability). כמו כן, במסגרת הון זה נכללים פריטים נוספים כגון: יתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס עד לתקרה של 1.25% מסך נכסי סיכון האשראי.</p>
הון רגולטורי	<p>הון המשמש לחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ויחסים רגולטוריים נוספים (כגון: יחס מינוף, ריכוזיות אשראי ועוד). רכיבי הון חשבונאי ומכשירי הון פיקוחי כשירים נוספים (כגון כתבי התחייבות נדחים הכשירים להיכלל כהון רגולטורי).</p>
הלואה לדיור	<p>הלואה המקיימת אחד מאלה, ובלבד שלא ניתנה למטרת עסק: (1) ההלוואה מיועדת לרכישה או לחכירה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה, או שיפוץ; (2) ההלוואה מיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות בדירת מגורים תמורת דמי מפתח; (3) ההלוואה ניתנה במשכון דירת מגורים; (4) ההלוואה מיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה במלואה או בחלקה כאמור בסעיפים קטנים 1 ו-2.</p>
הלואה ממונפת	<p>(1) אשראי שניתן למימון עסקה הונית (2) היחס בין סך החוב של הלווה ל-EBIDTA של הלווה עולה על שיעורים שקבע הבנק, בין היתר בהתחשב ברמות המקובלות בענף או במגזר ספציפי (3) לווה המאופיין ביחס גבוה של חוב לשווי נקי (4) רמת המינוף, לאחר המימון, כפי שהיא נמדדת באמצעות יחסי המינוף, גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף או מרמות היסטוריות</p>
הסכמי CSA	<p>הסכמי קיזוז שגורמים לתיחום ולמזעור סיכוני האשראי בפעילות זאת, על-ידי התחשבות יומית, לרוב המתבצעת בין הבנק והצד הנגדי בהתאם להסכם.</p>

מונח	תיאור קצר
הפרשה פרטנית	<p>הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהוון בשיעור הריבית המקורית של החוב או, כאשר החוב מוגדר כחוב מותנה ביטחון, בהתאם לשווי הוגן של הביטחון. לצורך קביעת ההפרשה הנאותה, הבנק בוחן באופן שוטף ובהתאם לנהלים את תיק האשראי במטרה לאתר, מוקדם ככל הניתן, לווים בהם עלתה רמת הסיכון והחשיפה, והזקוקים לתשומת לב ניהולית מיוחדת וליווי צמוד ולסיווג החוב פגום, זאת על רקע מאפייני סיכון או כתוצאה מתנאים כלכליים/משקיים העלולים להשפיע על מצב הלווים, במטרה לשפר את מצבם. הערכת עומק הבעיה נעשית תוך הפעלת שיקול דעת ע"י הגורמים העסקיים המטפלים בלווה, ע"י יחידות ניהול סיכונים האשראי בחטיבה לניהול סיכונים ובאמצעות הערכה אובייקטיבית של הקשיים שאותרו, במטרה לקבוע את דירוג הסיכון שלהם. ללא הקשר בסיווג בהתאם לקריטריונים האיכותיים שקבע הבנק כאמור לעיל, ההפרשה הפרטנית מבוצעת על כל חוב העולה על 1 מיליון ש"ח המצוי בפיגור של 90 יום.</p>
הפרשה קבוצתית	<p>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי מיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.</p>
חברת דירוג	<p>חברה הקובעת דירוגי אשראי לממשלות, לחברות ולחובות המונפקים על ידיהן. בישראל פועלות שתי חברות דירוג – "מעלות" ו"מדרוג".</p>
חח"ד - חשבון חוזר דביטורי	<p>חשבון עובר ושב עסקי עם מסגרת אשראי.</p>
חשיפות חוץ מאזניות	<p>חשיפות אלו נובעות ממחויבויות שנטל הבנק כלפי הלווים שלו אך לתאריך הדיווח טרם מומשו/נוצלו על ידי הלווים ולאור זאת חשיפות אלו טרם באות לידי ביטוי ברישום נכס או התחייבות מאזנית. דוגמה לחשיפות אלו הן, בין היתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> - התחייבויות למתן אשראי שטרם נוצלו; - מסגרות אשראי לא מנוצלות; - התחייבויות בהתאם להסכמי ערבות; - התחייבויות בהתאם לאישור עקרוני המחייב את הבנק לשמור על ריבית לתקופה מסוימת. - ועוד. <p>בדוחות הכספיים גילוי על התחייבויות חוץ מאזניות של הבנק באות לידי ביטוי במסגרת ביאור 31.</p>
יחס הלימות הון	<p>יחס בין ההון הרגולטורי הכשיר שברשות הבנק לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקט הבנק במהלך הפעילות.</p>
יחס כיסוי נזילות	<p>יחס כיסוי הנזילות הינו יחס הבוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצרכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.</p>
יחס מינוף	<p>מוגדר כמדידת ההון (המונה) מחולק במדידת החשיפה (המכנה), כאשר היחס מבוטא באחוזים.</p>

מונח	תיאור קצר
כתבי התחייבות נדחים	כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבויות אחרים מאותו סוג.
לווה	בעל חבות מאזנית או חוץ מאזנית בבנק. לווה עשוי להיות נוטל התחייבות למתן אשראי, ערבות או אשראי בבנק וגם המנפיק של ניירות ערך בהם השקיעה הבנק. לצורך בחינת חשיפת הבנק הלווה מוגדר כ"אדם בעל חבות, לרבות בן זוגו וכן מספר לווים, כאשר ההחזר הצפוי של החבות מתבסס בעיקרו על אותו מקור החזר, ולאף אחד מהם אין מקור משמעותי נוסף להחזר החבות".
מגנ"א - מערכת גילוי נאות אלקטרוני	מערכת מידע לקליטתם והפצתם דרך רשת האינטרנט, של מכלול הדיווחים הנדרשים מגופים הכפופים לפיקוחה של הרשות: תאגידים, מנהלי קרנות נאמנות, נאמנים, חברות יועצי השקעות, חברות לניהול תיקים וחתמים.
מס"ב - מרכז הסליקה הבנקאי	חברה בבעלות חמשת הבנקים הגדולים, המנהלת מערכת אוטומטית לסליקה נטו של חיובים וזיכויים אלקטרוניים
מק"מ-מלווה קצר מועד	נייר ערך ממשלתי המונפק על ידי בנק ישראל, והוא משמש כאחד הכלים המוניטריים שמפעיל בנק ישראל. המק"מ מונפק לטווח של עד שנה, אינו צמוד ואינו נושא ריבית.
משך חיים ממוצע (מח"מ)	משך חיים ממוצע (מח"מ) נמדד בשנים ומשקלל את תשלומי הריבית התקופתיים של המכשיר הפיננסי לאורך חייו עד לפידיון הסופי. ככל שמשך החיים הממוצע ארוך יותר שווי הוגן של המכשיר מושפע יותר משינויים בשיעורי הריבית ומגורמים כלכליים אחרים ולפיכך מסוכן יותר.
נגזר	נגזר הוא מכשיר פיננסי או חוזה אחר, בעל 3 מאפיינים: 1. שוויו משתנה בהתאם לשינוי בשיעור ריבית, במחיר פיננסי מוגדר, במחיר סחורה מוגדר, בדירוג אשראי או בבסיס דומה. 2. אינו דורש השקעה ראשונית נטו או דורש השקעה ראשונית נטו הנמוכה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק. 3. הוא מסולק במועד עתידי.
נגזר אשראי	חוזה המעביר סיכון אשראי מקונה למוכר. נגזרי אשראי יכולים ללבוש צורות שונות כמו: אופציות להגנה על כשל אשראי, שטר לכיסוי חלקי של סיכון האשראי, SWAP לכיסוי מלא של הסיכון וכו'.
נדבך 1	הקצאת הון מזערי כנגד סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, בשיטה הקושרת את היקף החשיפות לסיכונים השונים לדרישת ההון הרגולטורית. הוראות נדבך 1 שנקבעו על ידי ועדת באזל אומצו במסגרת הוראות נוהל בנקאי תקין מספר 201 עד 209 והם קובעים שיטה פיקוחית לחישוב נכסים משוקללים בסיכון ואופן החישוב של דרישות ההון בגין נכסי סיכון כאמור.
נדבך 2	מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על ידי הפיקוח על הבנקים.

מונח	תיאור קצר
נדבך 3	משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.
נכסים משוקללים בסיכון או נכסי סיכון (RWA)	נכסי סיכון משקפים חשיפה מאזנית וחוז' מאזנית שנוצרת בגין פעילויות הבנק משוקללות בסיכון המיוחס לה בהתאם להוראות נוהל בנקאי תקין 203 עד 209 בכל הקשור לסיכון אשראי, סיכון שוק וסיכות תפעולי. נכסי סיכון כאמור נועדו לשקף את הסיכון המשוקלל בגינו נדרש הבנק להחזיק דרישת ההון הרגולטורי במסגרת הדרישות להלימות ההון.
סיכון אשראי	סיכון אשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על פי הסכם האשראי.
סיכון נזילות	רמת החשיפה הנובעת מכך שחלק מהכנסות, הוצאות, נכסים או התחייבויות של הבנק או חברות הבנות שלו נקובים במטבע שונה ממטבע הפעילות שלהם, לעלייה או ירידה בשערי המטבעות להם הם חשופים. אלה עלולים לפגוע באופן ניכר וליצור הפסדים ובמקרים מסוימים אף להביא להפסדים כבדים.
סיכון מטבע	רמת החשיפה הנובעת מכך שחלק מהכנסות, הוצאות, נכסים או התחייבויות של הבנק או חברות הבנות שלו נקובים במטבע שונה ממטבע הפעילות שלהם, לעלייה או ירידה בשערי המטבעות להם הם חשופים. אלה עלולים לפגוע באופן ניכר וליצור הפסדים ובמקרים מסוימים אף להביא להפסדים כבדים.
סיכון ריבית	סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי הריבית במטבעות השונים.
סיכון שוק	סיכון להפסד או לירידת-ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים או קבוצת תיקים, וברמה הכוללת שינוי בשווי הכלכלי של הבנק, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.
סינדיקציה של הלוואה	עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. עסקאות מסוג זה מבוצעות לעיתים קרובות כאשר קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כך שהסכום שמועמד ללווה גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.
סליקה	תהליך פיננסי של חיוב וזיכוי לקוחות ויישוב יתרות.
קבוצת לוויים	הלווה, אדם השולט בו וכל מי שנשלט על ידי אלה, למעט בנקים; כאשר תאגיד נשלט על ידי יותר מאדם אחד, יש לכלול בקבוצת לוויים אחת את אותם שולטים שהתאגיד הנשלט הוא מהותי עבורם (כגון: מבחינה הונית), לרבות התאגיד הנשלט וכל מי שנשלט על ידם. כמו כן, כאשר תאגיד מוחזק על ידי יותר מאדם אחד, מחזיק שאין לו שליטה, שהתאגיד המוחזק הוא מהותי עבורו (כגון: מבחינה הונית), יחד עם התאגיד המוחזק וכן כל מי שנשלט על ידם בקבוצת לוויים אחת.
קווי הגנה	ממשל ניהול הסיכונים, מסתמך על שלושה קווי הגנה: קו ראשון: הנהלות קווי העסקים; קו שני: פונקציית ניהול סיכונים, חשבות, ייעוץ משפטי; קו שלישי: ביקורת פנימית.
שווי הוגן	ערך המשקף את המחיר שלפיו ניתן לממש את הנכס הפיננסי או

תיאור קצר	מונח
<p>להעביר את ההתחייבות הפיננסי בעסקה בין קונה מרצון לבין מוכר מרצון. שווי זה נקבע בהתאם להיררכיית השווי ההוגן שנקבעה בתקינה החשבונאית:</p> <p>- רמה 1 - שווי שנקבע בהתאם למחירים הנצפים בשוק;</p> <p>- רמה 2 - שווי שמוערך תוך שימוש בנתונים נצפים;</p> <p>- רמה 3 - שווי המוערך תוך שימוש טכניקות הערכה שכוללות גם נתונים לא נצפים.</p>	
<p>שיעור המימון הינו המימון של הבנק בעסקת הרכישה ביחס לשווי הנכס הנרכש. שיעור המימון משקף את מידת סיכון ההלוואה, כאשר אחוז המימון גבוה ומחירי הדיור יורדים, לווים עלולים למצוא את עצמם במצב של הון שלילי, בו הם חייבים יותר מערך הבית שבדיהם.</p>	<p>שיעור המימון (LTV)</p>
<p>ניהול נכסי בנק והתחייבויותיו במגמה ליצור הקבלה מתאימה ביניהם ולהכביר את הונו של הבנק בטווח הארוך, לטובת בעלי מניותיו.</p>	<p>ALM - Asset liability management</p>
<p>סיכון אשראי צד נגדי - מהווה תת סיכון של סיכון האשראי הכולל אליו חשוף הבנק, ומבטא את הסיכון שצד נגדי בעסקת חוזה פיננסי ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של העסקה ולא יעמוד בתשלומים הנדרשים על פי תנאי העסקה. סיכון אשראי של צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד ומשתנה לאורך חיי העסקה. ערך השוק של העסקה משתנה באופן רציף בהתאם לתנודות גורמי השוק העומדים בבסיסה, ויכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים בעסקה.</p>	<p>CCR - Counterparty Credit Risk</p>
<p>הפחתת סיכון אשראי - מקזזי סיכון המותרים לקיזוז עפ"י הוראות באזל II (בעיקר: ביטחונות נזילים משועבדים כנדרש). לפי הוראות אלה הבנק יכול, בעת חישוב דרישות ההון, להפחית את חשיפת האשראי שלו כלפי הצד הנגדי, ובכך להביא בחשבון את השפעת הפחתת הסיכון של הביטחון.</p>	<p>CRM - Credit Risk Mitigation</p>
<p>חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.</p>	<p>CVA - Credit Valuation Adjustment</p>
<p>צוות משימה לשיפור הגילוי שהוקם על ידי ה-FSB. מטרת הגוף הינה לשפר את איכות הגילויים על הסיכונים, שיפור יכולת ההשוואה והשקיפות.</p>	<p>EDTF - Enhanced Disclosure Task Force</p>
<p>חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארה"ב חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארה"ב.</p>	<p>FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act</p>
<p>גוף בינלאומי אשר מפקח על המערכת הפיננסית הבינלאומית. מטרתו, לקדם את היציבות במערכת הפיננסית.</p>	<p>FSB - Financial Stability Board</p>
<p>תהליך הערכת הלימות ההון משמש לצורך בחינת היקף ההון הדרוש לתמיכה בסיכונים השונים שהקבוצה חשופה אליהם, על מנת לוודא שהון הקבוצה בפועל עולה על דרישות ההון האמורות בכל זמן.</p>	<p>ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process</p>
<p>מטרה עסקית רצויה המוגדרת במונחים כמותיים או איכותניים נגזרת מהמגבלות של התיאבון לסיכון.</p>	<p>KPI – Key Performance Indicator</p>
<p>מערכת תשלומים לסליקה מיידית וסופית של תנועות כספיות בין בנקים לגורמים עסקיים נוספים.</p>	<p>RTGS – Real Time Gross Settlement</p>
<p>התהליך נועד להבטיח כי התאגידים הבנקאיים יקצו הון הולם על מנת לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכמו כן לעודד את התאגידים הבנקאיים לפתח להשתמש בטכניקות משופרות לניהול סיכונים לצורך</p>	<p>SREP - Supervisory Review Process</p>

מונח	תיאור קצר
Var - Value at Risk	<p>ניטור וניהול סיכונים.</p> <p>במסגרת התהליך בוחן הפיקוח את פרופיל הסיכון של התאגיד הבנקאי וכן התהליך הפנימי שננקט על ידי הבנק להערכת נאותות כוללת של הלימות ההון הרגולטורי המוחזק על ידי הבנק כנגד החשיפות. תהליך זה נועד לתת לרגולטור כלים להערכה עצמאית של פרופיל הסיכון של הבנק וניהול הסיכונים ולקבוע צעדים להתערבות מוקדמות במטרה למנוע פגיעה ביציבות הבנק ואיתנות הפיננסית שלו.</p> <p>הינו מודל למדידת ההפסד המקסימאלי הצפוי בשל התממשות סיכוני השוק בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש; השימוש בשיטה זו מצריך שיערוך שוטף של כל הפוזיציות של התאגיד בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות. מטרת המודל הינן לאמוד את הסיכונים שהמוסדות הפיננסים חשופים להם, וכן להחזיר הון הולם לכיסוי הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכוני השוק בפעילויות שונות.</p>

טבלה מספר 40 - אינדקס

[EDTF]

מיסים נדחים, 15, 16, 20, 24, 26	
ממשל תאגידי לניהול הסיכונים, 2, 35, 73	א
מסגרות אשראי, 99, 119	אשראי לדיור, 5, 8, 45, 55
מפקידים גדולים, 101	
מקורות מימון, 102	ב
ג	באזל, 1, 2, 3, 6, 8, 9, 11, 12, 24, 25, 26, 45, 69, 88
נגזרים, 2, 9, 15, 22, 23, 32, 33, 56, 57, 59, 60, 61	122, 120, 118, 99, 92
נזילות, 5, 9, 11, 35, 80, 99, 100, 101, 102, 103	בטחונות, 33, 45, 58, 69
ניירות ערך, 1, 3, 22, 23, 29, 33, 35, 45, 67, 68, 69	בקורות, 35, 45, 88, 95, 118
נכסי סיכון, 5, 7, 14, 26, 29, 30, 35, 45, 118, 120	ג
נכסים אחרים, 22, 29, 56, 57, 59, 81, 82, 106, 117	גידור, 35, 75, 76, 83, 118
נכסים משועבדים, 5, 106	ה
ו	הון מניות, 13, 15, 17, 23, 24
סייבר, 88, 92, 93, 95, 96, 117	הון עצמי רובד, 1, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 24
סיכון אשראי, 2, 5, 9, 14, 25, 29, 30, 31, 33, 45, 56, 70	118, 35, 32, 29, 26, 25
70, 69, 68, 67, 66, 65, 62, 61, 60, 59, 58, 57	הון רובד, 2, 7, 11, 12, 13, 14, 18, 24, 118
122, 121, 120, 119	הלבנת הון, 35, 92, 96, 97, 109
סיכון מימון, 104	הלוואות לדיור, 2, 8, 26, 45, 55, 61, 62, 67, 68, 70
סיכון נזילות, 9, 104, 120, 121	97, 92
סיכון ציות, 92, 93, 97	הפרשה פרטנית להפסדי אשראי, 45
סיכון רגולטורי, 92, 96	הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי, 11, 22, 26, 45, 118
סיכון ריבית, 2, 8, 73, 77, 91, 120, 121	119
סיכון שוק, 14, 79, 90, 91, 119, 121	ו
סיכון תפעולי, 2, 14, 25, 29, 30, 31, 85, 86, 87, 88	ועדת שטרומ, 93
סיכונים אחרים, 2, 92, 95	ח
ז	חובות פגומים, 45
ח	י
עמלות, 93	יחסי הון, 19, 28
עתידיים, 3, 4	יעד הון, 26
ט	ל
פיקדונות הציבור, 5, 23, 81, 82, 104, 105	לווים גדולים, 45
י	לקוחות עסקיים, 45
כ	לקוחות קמעונאיים, 45
רגולציה, 35	מ
ל	מבנה וארגון, 35
מ	מגבלות, 7, 8, 11, 12, 26, 35, 45, 55, 58, 61, 62, 76
שווי הוגן, 5, 13, 15, 23, 57, 59, 60, 71, 72, 89, 91	96, 92, 91, 84, 83, 79
121, 120, 106	מגזרי פעילות, 30
נ	מדדי ביצוע עיקריים, 5
תגמול, 2, 6, 35, 85, 107, 108, 109, 110, 111, 112	מדיניות ניהול סיכונים, 86
116, 115, 114, 113	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים, 11, 24
תשואה לסיכון, 94	מוסדיים, 93, 98, 104, 105
תשלום מבוסס מניות, 13	מיזוגים, 3, 12, 35
	מיזוגים ורכישות, 3, 12, 35
	מינוף, 2, 5, 7, 9, 11, 27, 32, 34, 118, 119